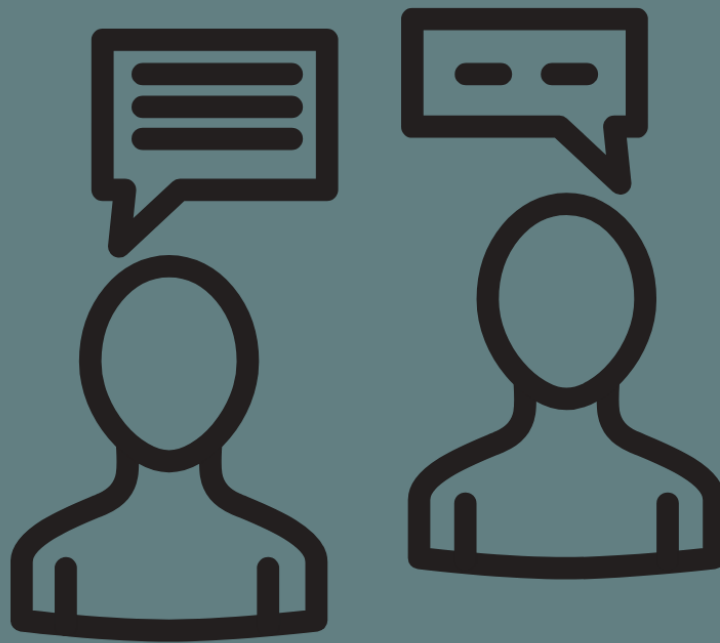

Kandidatspeciale

"en dans mellem to mennesker"

Et kvalitativt studie af det sociale arbejde med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer

Af: Chiara Gezzi & Maria Jensen

Vejleder: Mette Rømer

Projektgruppe: 40

1. Juni 2021

Anslag: 191.598

10, SEMESTER

SOCIALT ARBEJDE

AALBORG UNIVERSITET

Abstract

This thesis is about the practice of the social work with children, who have been exposed to sexual abuse by close affiliations. Our interest in accessing this field of social work is, the area is characterized by the lack of evidence-based knowledge. There is no specific knowledge about how social workers navigate and deal with the children, who have been sexually abused by close affiliations. Therefore, the purpose of this thesis is to examine what promotes and inhibits social work with these children. Through this we want to gain insight into why this particular area of work is lacking evidence-based knowledge.

This study is based on ten qualitative interviews with social workers who work with children that have been exposed to sexual assault by close affiliations. With a hermeneutic starting point, this thesis contributes an insight into what unfolds in the interaction between the social worker and the child; where promoting and inhibiting elements are highlighted.

This study is also based on a qualitative methodology with an adaptive approach, which gave us an opportunity to combine deductive and inductive methods. With the deductive approaches we implicate the theoretical perspectives; we speculate from an interactionist perspective based on selected terms. In addition, Erving Goffman's dramaturgical perspective on social interactions and Thomas J. Scheff's social psychology's perspective on shame, are also applied. The inductive approach has required an exploratory aim that made it possible to capture further elements.

In the empirical analysis it is determined that the work of a social worker is based on both relational and emotional aspects. Tabooing, shame, personal and emotional elements emerge in the social work with the children. These elements both have a beneficial and inhibitory effect on how the social worker practices the social work with the children. We discuss whether these elements are based on the lack of evidence-based knowledge. It is very difficult to establish and base a practise on evidence-based knowledge, when this area is characterised by relational and emotional dynamics. Based on our empirical findings, there should be more evidence-based knowledge about how the social worker is qualified to interact with the child. Therefore, we have concluded, on the background of our empirical findings, that there should be more evidence-based knowledge about how the social worker should be qualified to interact with this group of children. This will benefit the interaction between the social worker and the child, so the relational, emotional and personal elements do not complicate the way of doing the social work.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Problemfelt	1
1.2 Seksuelle overgreb mod børn som et socialt problem	2
1.3 Nødvendigheden af socialarbejderes ekspertise	3
1.4 Behov for at udvikle praksis	5
1.5 Sammenfatning af litteraturgennemgang	6
2. Problemformulering	7
2.1 Begrebsafklaringer	8
2.2 Afgrænsning	9
2.3 Forskningsstrategi	10
2.4 Projektdesign	11
3. Videnskabsteori	12
3.1 Den hermeneutiske cirkel	12
3.2 Forforståelse og fordomme	13
3.2.1 Vores forforståelser og fordomme	15
4. Teori	16
4.1 Den interaktionistiske retning.....	16
4.2 Erving Goffman.....	20
4.3 Thomas J. Scheff	22
5. Metode	23
5.1 Et kvalitativt empirisk studie.....	24
5.2 Rekruttering af informanter	25
5.3 Operationalisering af interviewguide	28
5.4 Interviewsituation	29
5.5 Analysestrategi.....	30
6. Analyse	33
6.1 Delanalyse 1 - Værdien af det relationelle arbejde	33
6.1.1 Hurtig ind og hurtig ud	39
6.1.2 At turde mærke sig selv.....	43
6.1.3 Delkonklusion	48
6.2 Delanalyse 2 - Følelsesarbejde.....	48
6.2.1 Håndteringen af det følelsesmæssige arbejde	53
6.2.2 Den professionelle- og personlige rolle	57

6.2.3 Et breaking point	62
6.2.4 Delkonklusion	67
7. Konklusion og diskussion.....	68
7.1 Specialets empiriske fund	69
7.2 Kvalitetskriterernes betydning	73
Litteraturliste.....	77

Bilagoversigt

Bilag 1: Semistruktureret interviewguide	
Bilag 2: Transskriberet interview m. Nina	
Bilag 3: Transskriberet interview m. Jette	
Bilag 4: Transskriberet interview m. Sanne	
Bilag 5: Transskriberet interview m. Katrine	
Bilag 6: Transskriberet interview m. Sofia	
Bilag 7: Transskriberet interview m. Nora	
Bilag 8: Transskriberet interview m. Betty	
Bilag 9: Transskriberet interview m. Anna	
Bilag 10: Transskriberet interview m. Andrea	
Bilag 11: Transskriberet interview m. Karla	
Bilag 12: Portfolio	

1. Problemfelt

Dette speciale omhandler det sociale arbejdes praksis med børn der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer. I nedenstående præsenteres en litteraturgennemgang af feltet. Vi retter særligt fokus på hvilke udfordringer, der eksisterer på håndtering- og behandlingsområdet til børn, der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer. Formålet heraf er at uddybe og konkretisere specialets undersøgelsesgrundlag, hvortil gennemgangen danner grundlag for en faglig argumentation for at tilgå feltet.

1.1 Historisk oprids af feltet

Seksuelle overgreb mod børn har altid foregået, men måden hvorpå børn er blevet behandlet har ændret sig siden det tidligste børnesyn forankret i religion og filosofi (Børnerådet 2016:17). Tilbage i 1683 blev det legalt for forældre at ty til vold mod børn ved Revselsesretten med afskaffelse i 1997 (Retsinformation 1997). I 1866 blev seksuelle forhold med pigebørn under 12 år gjort strafbart, hvoraf det siden har været en normsætning i det danske samfund, at seksuelle forhold mellem voksne og børn ikke skulle finde sted (Frandsen 1902:66). Dog var der initiativer til at gøre seksuelle overgreb mellem voksne og børn lovlige i 1970'erne, da pornoen vandt indpas. Det var først fra 1980'erne, at incest og voksnes seksuelle behov til børn særligt blev anset som et samfundsmæssigt problem (Kvelling 2013:377). I takt med dette kom der øget fokus på, at skærpe børns beskyttelse, hvorfor Danmark ratificerede FN's børnekonvention i 1991. I forlængelse heraf begyndte der for alvor at komme fokus på konsekvenserne af seksuelle overgreb af børn, da flere sager blev mediedækket, som skabte en generel skærpet opmærksomhed blandt den brede befolkning (Hoeck & Jøker 2019:10). Det forøgede fokus har således resulteret i, der er blevet implementeret flere reformer og tiltag med henblik på, at forebygge, opspore og behandle seksuelle overgreb.

Barnets Reform trådte i kraft i 2011, hvortil de overordnede formål blandt andet var, at styrke hensynet til barnets tarv fremfor hensynet til forældrene, kvalitetssikre sagsbehandlingen og indsatsen samt skabe bedre rammer for kommunernes indsats med fokus på afbureaukratisering (Socialstyrelsen 2017 a). Der skulle udarbejdes en samlet strategi til at forebygge og bekæmpe seksuelle overgreb mod børn, som blev til *Handling*

bag ord (Regeringen 2011:4). I 2012 gennemgik Ankestyrelsen en række sager mod seksuelle overgreb mod børn, der resulterede i *Overgrebspakken* blev implementeret i 2013. Denne indebærer omfattende lovændringer og initiativer i forhold til, at beskytte børn mod vold og seksuelle overgreb. Formålet var at styrke den faglige indsats og kvalitetssikre sagsbehandlingen, netop for at undgå alvorlige sagsbehandlingsfejl, som Ankestyrelsen fandt i kulegravningen (Socialstyrelsen 2018). Som følge af *overgrebspakken* blev det lovpligtigt, at der skulle oprettes et børnehus i hver region (Socialstyrelsen 2019:12). Kommunerne skal således benytte det børnehus, som de er tilknyttet, under udarbejdelse af børnefaglige undersøgelser, når der er mistanke eller viden om overgreb mod et barn (Socialstyrelsen 2019:12). Formålet med de 5 børnehuse er at sikre en højt kvalificeret, tværfaglig koordineret og skånsom indsats for det enkelte barn (Socialstyrelsen 2019:12).

1.2 Seksuelle overgreb mod børn som et socialt problem

Seksuelle overgreb mod børn er et alvorligt og tabuiseret problem. Både drenge og piger i alle aldersgrupper og på tværs af socialklasse samt kulturer kan opleve, at blive udsat for seksuelle overgreb (Socialstyrelsen 2020 a). Vi har valgt at tage udgangspunkt i Socialstyrelsens definition af seksuelle overgreb, for at præcisere definitionen af seksuelle overgreb. Denne bygger på WHO's klassifikation fra 1999:

“Et seksuelt overgreb er en handling rettet mod et barn, hvor en voksen, et andet barn eller en ung i kraft af magt, ansvar eller ved at have opnået en tillidsfuld relation udnytter barnet til at indgå i seksuelle aktiviteter. Seksuelle overgreb skader barnet og bringer dets udvikling og sundhed i fare. Desuden skades barnets evne til at indgå tillidsfuldt i relationer og danne et positivt selvbillede” (Socialstyrelsen 2020 b)

Forekomsten af seksuelle overgreb mod børn er vanskelig at præcisere, da omfanget og karakteren af overgreb er præget af mørketal. Blandt et repræsentativt udsnit af børn i 8. klasse berettede 12 pct. om seksuel berøring og 6 pct. om samleje (Socialstyrelsen 2020 c). Børn, der har været udsat for seksuelle overgreb, kan få alvorlige psykologiske og sociale konsekvenser. Et internationalt litteraturstudie konstaterede tilbage i 1999, at omkring 60-80 pct. af de, der oplever seksuelle overgreb i barndommen, har eller vil udvikle målbare former for senfølger (Andersen 2013:7). Senfølgerne kan ikke defineres

ved en specifik diagnose eller syndrom, men optræder derimod gennem en række sociale og psykiske vanskeligheder, blandt de hyppigste senfølger ses PTSD, angst og depression. Derudover forekommer lavt selvværd, problemer med krop og seksualitet, selvskadende adfærd og stofmisbrug også ofte. Desuden stiger risikoen for at udvikle senfølger, hvis overgrebene er blevet begået af en nær relation til barnet (Andersen 2013:6).

I 2019 udgav Børns Vilkår og TrykFonden en statusrapport "*Svigt af børn i Danmark*", der baseres på både kvalitative og kvantitative undersøgelser. I denne fremgår velkendte udsagn som at familien, hjemmet og de nære omgivelser, heriblandt daginstitutioner og skolen udgør en central betydning for børns udvikling, trivsel og beskyttelse (Stage, Fredberg, Køningsfeldt, Andersen, Petersen, Lykketoft & Birch 2019:7). Det er gennem omsorg, kærlighed og stimulering, at børn har mulighed for at udvikle sig optimalt, hvorfor relationerne til forældre, søskende og anden nær relation spiller en afgørende rolle herfor. Dog oplever børn svigt i hjemmet og af nære omgivelser i form af seksuelle overgreb, hvorfor de sociale myndigheder har til ansvar at træde ind, for at forhindre gentagne svigt og sikre børns beskyttelse bedst muligt (Stage et al. 2019:7,8). Det kan have personlige konsekvenser, hvis den enkelte ikke modtager den rette støtte og hjælp, der er behov for (Stage et al. 2019:73). Det påvises i rapporten, at der er manglende dokumentation af de sociale myndigheders arbejde, som gør det vanskeligt at vurdere effekten og kvaliteten heraf. Undersøgelserne viser at, der er udfordringer i sagsbehandling af børnesager, da der er manglende efterlevelse af lovens rammer og kommunernes praksis i form af udarbejdelse af den børnefaglige undersøgelse, afholdelse af børnesamtaler og udarbejdelse af handleplaner (Stage et al. 2019:10,77).

1.3 Nødvendigheden af socialarbejderes ekspertise

I artiklen "*Dilemmaer og muligheder i kommunale indsatser i sager om vold og seksuelle overgreb mod børn i Danmark*" af Mia Winther, autoriseret psykolog, skitseres at det professionelle system har vanskeligt ved tale om seksuelle overgreb. I henhold til dette forekommer bagatellisering, fornægtelse, skam og idyllisering i arbejdet med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb (Winther 2018:276). Børnene kan opleve at modtage trusler og anse sig selv som medskyldig i overgrebene samt opleve manglende tillid til at indvillige nogle om de alvorlige overgreb, disse oplever (Winther 2018:279). Derfor er det nødvendigt at socialarbejdere besidder de rette kompetencer og har de

fornødne redskaber til, at imødekomme det sociale problem (Winther 2018:289). Undersøgelser samt debatter på området belyser dog at der er manglende specialiseret, forskningsbaseret viden på området. Dette har betydning for de offentlige foranstaltninger, herunder hvorvidt socialarbejderne kan håndtere seksuelle overgreb mod børn. Dette resulterer i, at de børn samt deres familier, som der opnås kendskab til, er overladt til en behandlingsvej, som er bygget på et udokumenteret grundlag (Winther 2018:289). I forlængelse heraf bliver vi nysgerrige på, hvad der ligger til grund for, at der er manglende evidensbaseret viden i det sociale arbejdes praksis med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer. Med udgangspunkt i der er manglende viden på området har Landsorganisationen af Kvindecentre (LOKK) i 2019 publicerede rapporten "*Seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark*". Rapportens formål er at kortlægge hvor effektiv indsatsen er til seksuelle overgreb mod børn og unge. Der inddrages eksisterende undersøgelser og egen kvalitativ undersøgelse med 30 voksne, der har oplevet seksuelle overgreb i barndom og ungdom. Deri skitseres udfordringer forbundet med, at området er præget af manglende viden og der betones, hvor alvorligt et samfundsmæssigt problem seksuelle overgreb mod børn er. Tabuisering og berøringsangst udgør en central betydning for, at der er manglende forskning på området, da vi som mennesker ikke tør forholde os til seksuelle overgreb. Der er således fortsat en kultur, hvor samfundet lukker øjnene, da det er svært at være i og svært at udholde (Hoeck & Jøker 2019:13). Med afsæt i ovenstående udfordringer bliver vi særligt interesseret i den sociale interaktion mellem socialarbejderne og børn, der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer. Der opstår en nysgerrighed på, hvad der udspiller sig i interaktionen mellem socialarbejdere og målgruppen. På baggrund heraf stiller vi os undrende over, hvorvidt tabuisering, berøringsangst og skam kommer til udtryk i socialarbejderen interaktion med børnene og hvilken betydning det kan have for interaktionen, hvis disse udspiller sig.

I perioden 2017 til 2020 blev et forskningsprojekt udført af psykolog, Maria Louison Vang i samarbejde mellem De Danske Børnehuse, Syddansk Universitet og Ulster Universitet (Vang 2020:1). Der er i alt 5 børnehuse i Danmark, hvoraf disse ønskede at kvalificere forebyggelsen af udbrændthed og sekundær traumatisering blandt socialarbejdere, da disse er specialiserede i at håndtere vold og overgreb mod børn. Børnehuse understøtter den kommunale og politifaglige udredning af børn ved mistanke og viden

om vold eller overgreb, hvoraf de har til opgave at koordinere de tværsektorielle indsatser, mens udredningen af barnet foregår (Vang 2020:1). Socialarbejdere der beskæftiger sig med overgreb mod børn, bliver bekendte med forskellige livshistorier, hvoraf børnene kan have akut behov for støtte. I denne sammenhæng har det stor betydning for børnene, at socialarbejderne er empatiske, erfarne og specialiserede. De skal være villige og i stand til at etablere tillidsfulde relationer til børnene, herunder at forstå deres oplevelser fra barnets perspektiv samt hjælpe barnet med at bearbejde oplevelserne (Vang 2020:1). For at yde denne form for støtte til børn pålægges socialarbejdere to grundlæggende krav. Først og fremmest skal socialarbejderne se barnets behov og oplevelser med fokus på, at forstå hvordan de har det og hvordan de skaber mening i deres liv. Socialarbejderne er dermed forpligtet til at forholde sig til børnenes livsomstændigheder og ikke mindst til børnenes følelsesmæssige tilstande, hvilket kræver mod, empati og høj faglighed (Vang 2020:2). Det andet krav følger af det første, herunder at erkende børnenes behov og deres livsforhold, som kan være personligt overvældende (Vang 2020:2). Socialarbejderne skal hermed erkende arbejdets og børnenes indflydelse på dem selv, hvortil de skal være i stand til at håndtere disse påvirkninger, mens de fortsat udfører deres faglige opgaver forsvarligt (Vang 2020:2). Dermed er socialarbejdere i særlig risiko for udbrændthed og sekundær traumatisering (Vang 2020:1). Hermed anser vi det som værende problematisk, at der ikke fremgår konkret viden om, hvordan socialarbejdere navigerer og håndterer det sociale arbejdes praksis med målgruppen.

1.4 Behov for at udvikle praksis

En rapport fra 2017 "*Kortlægning af lovende praksisser på området for overgreb mod børn og unge*" foretaget af Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) viser, at der ikke er meget systematisk viden om, hvad der virker bedst til at behandle børn, der har været udsat for overgreb (Strandby, Hauge, Christensen, Nøhr & Rostgaard 2017:9). Rapporten er baseret på en metodekombination af litteraturstudie, spørgeskemaundersøgelse og kvalitative, opfølgende interviews, hvoraf syv kommuner og 10 organisationer har deltaget i undersøgelsen (Strandby et al. 2017:77). Undersøgelsens formål er at kortlægge, hvilken praksis der bliver anvendt i forebyggende, opsporende og rådgivende samt behandlende indsatser til børn og unge udsat for vold/ og eller seksuelle overgreb af nære relationer (Strandby et al. 2017:5).

VIVE har gennem undersøgelsens kortlægning indsnævret og beskrevet 14 lovende praksisser. Med begrebet *lovende praksis* refereres til at indkredse praksis, som sandsynligvis vil skabe progression og velfærd for den enkelte borger i samfundet, men der er endnu ikke nogen form for evidens for denne påstand (Strandby et al. 2017:18). I forlængelse heraf er det tankevækkende, at VIVE blot lokaliserer 14 praksisser som lovende blandt 84 lokaliserede praksisser, der anvendes indenfor området af de syv kommuner og 10 organisationer, som indgår i undersøgelsen (Strandby et al. 2017:21). De 14 lovende praksisser indeholder ride- og legeterapi, familieterapi og individuelle forløb, hvoraf der ses et godt samarbejde med de involverede, herunder børn og deres familier. I forhold til økonomiske besparelser er praksisserne dog mindre lovende, da der mangler dokumentation om hvorvidt behandlingsmetoderne har en positiv virkning, i relation til de gældende målsætninger, som ønskes opnået (Strandby et al. 2017:6). Hermed skabes der indblik i, at det sociale arbejdes praksis med målgruppen er et omfattende arbejdsfelt. Det er en praksis der på tværs af diverse arbejdsfelter, er præget af manglende evidensbaseret viden. Dog vil dette speciale ikke undersøge de lovende praksisser, men nærmere rette sig mod interaktionen mellem socialarbejderen og barnet.

1.5 Sammenfatning af litteraturgennemgang

I forbindelse med at lave en afdækkende og fyldestgørende litteratursøgning på området, har vi fundet det væsentligt at gå systematisk til værks. Dette afsnit vil således omhandle måden hvorpå vi har afdækket og anvendt eksisterende forskning til at kvalificere vores speciale (Danneris & Monrad 2018:61). Litteraturgennemgangen har til hensigt at demonstrere vores bidrag til feltet, ved at afdække den eksisterende viden samt kontekstualisere vores studie i forhold til eksisterende forskning på området (Danneris & Monrad 2018:62). I specialets startfase tilgik vi søgningen med vores overordnede tema; *seksuelle overgreb mod børn begået af nære relationer*, med øje for, at vores søgning begyndelsesvist var forholdsvis bred. Vi har primært brugt databaser såsom; Google Scholar, AAU-bibliotek, VIVE, Socialstyrelsen og Danmarks Statistik til at finde frem til relevante artikler, statistikker og rapporter. Vi har gjort brug af både danske og engelske søgeord såsom; *seksuelle overgreb af nære relationer, seksuelle overgreb og skam, seksuelle overgreb og tabuisering, senfølger af seksuelle overgreb, børn og seksuelle overgreb, behandlingsmetoder til seksuelle overgreb* med videre. Efterhånden som vi fik kortlagt den eksisterende forskning fandt vi frem til, at en grundlæggende problemstilling på dette

område er, at det er et felt, som er præget af manglende evidensbaseret viden. Den eksisterende forskning har bidraget med en substantiel viden, altså en indsigt i de generelle mønstre på tværs af studier (Danneris & Monrad 2018:62). Derudover har det været medvirkende til at udvikle og forbedre vores egen tilgang til feltet, herunder vores problemformulering, afgrænsning, design og metodevalg m.m. (Danneris & Monrad 2018:62). Den eksisterende forskning, som er blevet konkretiseret i ovenstående problemfelt, vil således spille en afgørende rolle for dette speciale, da det løbende i opgaven vil blive inddraget, diskuteret og sat i relation til vores egen indsamlet empiri.

2. Problemformulering

På baggrund af ovenstående problemfelt udledes følgende problemformulering:

Hvad fremmer og hæmmer det sociale arbejde med børn der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer?

Nedenstående underspørgsmål er udformet i relation til problemformuleringen, som skal bidrage til at besvare denne:

- *Hvilke roller udspiller sig i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet?*
- *Hvordan optræder skamfølelsen i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet og hvilken betydning har denne for interaktionen?*

Vores erkendelsesinteresse udspringer på baggrund af ovenstående problemfelt, som understreger feltet er præget af manglende evidensbaseret viden. Som følge heraf bliver det interessant for os at tilgå et felt, der mangler at belyse, hvordan socialarbejdere navigerer og håndterer arbejdet med målgruppen; børn der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer. Vi vurderer hermed, at der er grundlag for at undersøge hvad der fremmer og hæmmer arbejdet på området, med forbehold for om der reelt set er behov for at styrke og revidere måden, hvorpå socialarbejderne begår sig på feltet. Specialet har derfor til hensigt at undersøge, hvad der udspiller sig i praksis med fokus på interaktionen mellem socialarbejderen og barnet, for herved at få et indblik i, hvorfor feltet er præget af manglende evidensbaseret viden. Endvidere er vi interesseret i at belyse hvorledes skam, tabuisering og berøringsangst udspiller sig i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet. Hermed vil vi undersøge hvordan det sociale problem

håndteres med afsæt i socialarbejderes refleksioner og erfaringer, hvorfor det i vores optik er fordelagtigt at studere områder, hvor børns sociale problemer iagttages og håndteres. Vi har derfor valgt at undersøge feltet ud fra et interaktionistisk perspektiv til at belyse, hvad der fremmer og hæmmer det sociale arbejde. Derigennem kan vi opnå indblik i, hvad der udspiller sig i den sociale interaktion mellem socialarbejderen og barnet.

Vi vil undersøge ovenstående gennem 10 kvalitative interviews med socialarbejdere, herunder socialrådgivere, familiebehandlere og psykologer, der arbejder med børn som har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer. Med afsæt i den adaptive tilgang, vil vi have en vekselvirkning mellem den deduktive og induktive metode. Derfor inddrages teoretiske begreber fra interaktionismen, herunder Erving Goffmans dramaturgisk perspektiv samt Thomas Scheffs socialpsykologiske perspektiv på skam. Yderligere vil vi med et eksplorativt sigte have for øje at identificere andre relevante teoretiske elementer i vores indsamlet empiri, som understøtter den induktive metode.

2.1 Begrebsafklaringer

Nærliggende afsnit ekspliciterer begreber, som præsenteres i specialet; *socialt arbejde*, *socialarbejdere* og *seksuelle overgreb af nære relationer*. Hensigten med at ekspliciter disse er, at skabe en detaljeret forklaring af, hvordan vi forstår og anvender begreberne i specialet.

Først præciseres forståelsen af det sociale arbejde, da vi i specialet tager udgangspunkt i socialarbejderes udførelse af det sociale arbejde med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb. Vi anser det som nødvendigt at påpege, der ikke er enighed om, hvad det sociale arbejde er og der er således forskellige grupper inden for det sociale arbejde, der fortsat argumenterer for- og imod diverse synspunkter (Payne 2005:20). I forlængelse heraf tilknyttedes en forståelse af det sociale arbejde: "*Socialt arbejde er mangefacetteret, modsætningsfyldt og foranderligt i tid og rum (...) socialt arbejde er karakteriseret ved indsatser, som sigter at muliggøre alles deltagelse i samfundet*" (Skytte 2019:13). Vi afgrænser os således til at det sociale arbejde er en praksisbaseret profession, der fremmer social forandring og udvikling, hvoraf det har til formål at forebygge, løse og bekæmpe sociale problemers indflydelse på menneskers liv (Skytte

2017:22,32). Der er en enighed blandt politikere, borgere og socialarbejdere, at det sociale arbejde bør baseres på en evidensbaseret tilgang, herunder metoder og dokumenterede effekter for sociale tiltag (Skytte 2017:40). Dog er evidensbaseret viden i socialt arbejde et omdebatteret emne, da der både er fordele og ulemper herved (Skytte 2017:41).

Endvidere karakteriserer vi fagprofessionelle som socialarbejdere, da disse varetager arbejdsopgaver for at afhjælpe børn med det sociale problem; seksuelle overgreb. Der fremgår ikke en bestemt definition af socialarbejdere, da det er flertydigt og der er mange facetter tilhørende begrebet (Skytte 2013:11). Socialarbejdere har forskellige uddannelsesmæssige baggrunde (Skytte 2017:18), hvorfor vi vurderer at både socialrådgivere, familiebehandlere og psykologer kan betegnes som socialarbejdere. Eftersom specialet retter sig mod *seksuelle overgreb mod børn begået af nære relationer* er det nødvendigt at udspecificere forståelsen af, hvad nære relationer indebærer. Seksuelle overgreb mod børn foregår typisk i eget hjem eller inden for private rammer, hvortil det primært er familiemedlem eller anden kendt gerningsperson, der begår overgrebene (Hoeck & Jøker 2019:67). Med begrebet nære relationer refererer vi således til personer, der har en relation til barnet, som kan være en forælder, bedsteforælder, tæt familieven eller har en anden form for tilknytning til barnet.

2.2 Afgrænsning

For at præcisere specialets problemformulering, herunder undersøgelsesformål, er det relevant at lave en afgrænsning og belyse hvilke fra- og tilvalg vi gør os. Først og fremmest har vi valgt at afgrænse os til blot at tage udgangspunkt i seksuelle overgreb mod børn i aldersgruppen 0-18 år. Specialet vil rette sit fokus på seksuelle overgreb, hvorfor seksuelle krænkelser og udnyttelser ikke vil indgå som et element i vores undersøgelse. Yderligere vil fokuspunktet være på socialarbejdernes sager, oplevelser og erfaringer vedrørende mistanke eller viden om seksuelle overgreb af børn begået af nære relationer. Det er således ikke det forebyggende- og opsporende arbejde, som vi er interesseret i at undersøge. Derimod er vi interesseret i at undersøge, hvordan socialarbejderne håndterer seksuelle overgreb i interaktionen med barnet, hvorfor vi har valgt at afgrænse os til det interaktionistiske aspekt. Vi vil derfor udelukkende forholde os til interaktionen mellem socialarbejderen og barnet, hvorfor dette således vil være omdrejningspunktet

for specialet. Afslutningsvist har vi valgt at afgrænse os til seksuelle overgreb mod børn begået af nære relationer. Argumentet for dette bunder i, at seksuelle overgreb i størstedelen af tilfældene bliver begået af et familiemedlem eller en nær relation til familien, eksempelvis bedsteforældre, ven af familien, forældre eller søskende (Sundhed.dk 2010; Hoeck & Jøker 2019:67). Vi fandt det derfor nærliggende at afgrænse os til dette, da vi hermed har mulighed for at indfange en større målgruppe.

2.3 Forskningsstrategi

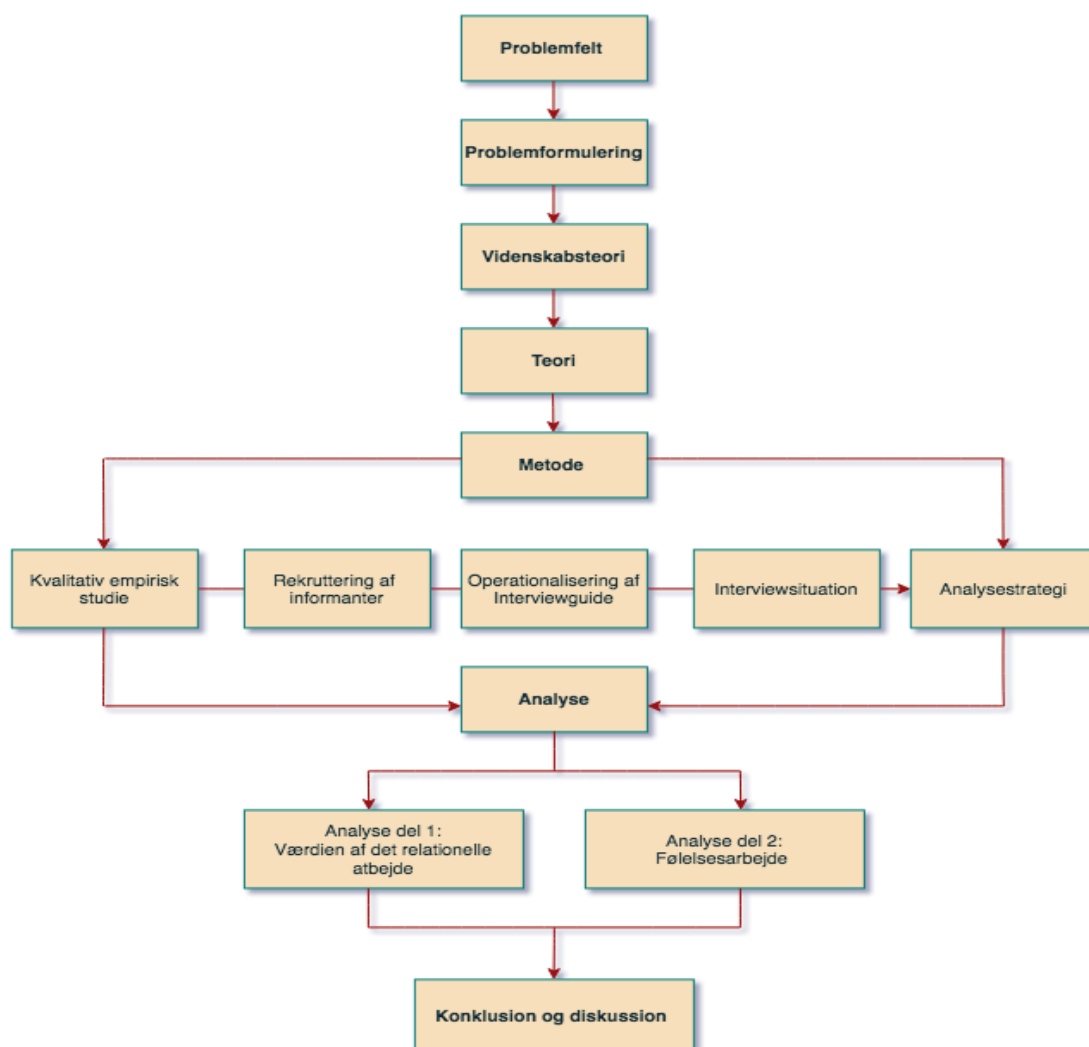
Dette speciale bygger på en adaptiv tilgang, hvorfor der vil være en dynamisk vekselvirkning mellem deduktion og induktion, hvoraf vi med andre ord hverken opererer stringent deduktivt eller induktivt. Den deduktive tilgang imødekommes, da vi inddrager teoretiske perspektiver inden for den interaktionistiske retning, heriblandt Erving Goffmans dramaturgisk perspektiv samt Thomas J. Scheffs socialpsykologiske perspektiver på skam.

I specialet læner vi os op ad Derek Layders adaptive forståelse og tilgang, da han med bogen *Sociological Practice: Linking Theory and Social Research* introducerede den *adaptive teori*. Heri ønskede han, at gøre op med den stringente opdeling og adskillelse af den deduktive- og induktive tilgang, kvalitativt og kvantitative, teorigenerering og teoritestning og derimod bygge bro mellem disse (Jacobsen 2007:254). Layder er således af den opfattelse, at en sammenkobling og vekselvirkning af teoretisk, metodisk og empirisk forskning vil styrke mulighederne for kvalificeret forskning. Han afviser dog ikke de eksisterende metodiske tilganges anvendelighed. Derimod er han fortalende af at kombinere flere tilgange til teoretisering, metodologiske traditioner og teknikker, som han mener er nødvendigt, for at indfange den sociale virkelighed (Layder 1998:5,38). Ifølge Layder er den sociale virkelighed mangfoldig, kompleks og kompakt, da den består af forskellige sammenhænge mellem aktør og struktur, som påvirker hinanden indbyrdes (Layder 1998:139). Gennem den adaptive tilgang har vi mulighed for at opstille eksisterende teoretiske rammer, som vi finder relevante forude for indsamlingen af vores empiri, med det formål at skabe et bindeled mellem den indsamlede empiri og den teoretiske analyse. Ligeledes får vi mulighed for at arbejde eksplorativt ved at inddrage nye og spændende aspekter, som fremtræder i vores indsamlet empiri og koble teoretiske begreber på disse (Jacobsen 2007:253). Det adaptive henviser således til, at

teorien både tilpasser sig empiriske fund, samtidig med at empirien filtreres gennem og tilpasses de eksisterende teoretiske rammer (Jacobsen 2007:262, Layder 1998:38). Derigennem har vi mulighed for at indfange de generede forståelser og opfattelser, som former socialarbejdernes forståelser, samt de sociale strukturer i samfundet, der har betydning for det sociale arbejde der udføres (Layder 1998:176). Qua vores hermeneutiske afsæt er vi af den overbevisning, at socialarbejdernes forståelser og fortolkninger udspringer af de givne kontekster og den kultur, som de indgår i. Dette stemmer overens med Layders forståelse, da han mener at; *samfundet eksisterer internaliseret i mennesket* (Højberg 2018:292).

2.4 Projektdesign

Nedenstående illustrerer specialets opbygning og struktur, således udformningen af specialet og dets processer overskueliggøres.

3. Videnskabsteori

Dette afsnit vil indeholde vores videnskabsteoretiske refleksioner, hvortil der vil fremgå en redegørelse og argumentation for valget af vores videnskabsteoretiske tilgang. Specialets erkendelsesinteresse er at opnå en forståelse og indsigt i socialarbejderes oplevelser og erfaringer i arbejdet med børn, som har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer. Det er således deres subjektive fortolkning af, hvilke erfaringer og udfordringer de oplever i deres arbejdsfelt, som er omdrejningspunktet for undersøgelsen. Vi er af den overbevisning, at de subjektive erfaringer som socialarbejderne skildrer i deres fortælling, skal ses i lyset af de objektive strukturer de udspringer af. Hermeneutikken har den grundlæggende betragtning at forståelse og fortolkning kommer før forklaring, samt at de sociale fænomener og aktører, der studeres, er bærere af betydnings- og meningssammenhænge og det er disse, som skal fortolkes (Højberg 2018:289). Ved hjælp af en hermeneutisk tilgang får vi mulighed for, at forstå de meningsfulde fænomener, der ligger bag socialarbejdernes handlinger og meningsdannelser (Gilje 2017:130). Med andre ord; en indsigt i de subjektive strukturer og sociale kontekster, som socialarbejdernes meningsdannelser baseres på. I forlængelse heraf er det nødvendigt, at der finder en fortolkning og hermed en forståelse sted (Andersen & Koch 2015:220). Vi finder det derfor nærliggende at tage udgangspunkt i en hermeneutisk videnskabsteoretisk position med afsæt i Martin Heidegger (1889-1976) og Hans-Georg Gadamer's (1900 – 2002) filosofiske hermeneutik (Højbjerg 2018:291). Med den filosofiske hermeneutik bragte Heidegger og Gadamer en nyformulering til hermeneutikkens grundlag, hvor *fortolkeren* og dennes *eksistens* blev inddraget (Andersen & Koch 2015:220).

3.1 Den hermeneutiske cirkel

Den hermeneutiske cirkel er et væsentligt og centralt grundprincip i hermeneutikken, herunder den filosofiske tilgang. Den hermeneutiske cirkel skal forstås som en vekselvirkning, der foregår mellem *del* og *helhed* (Højbjerg 2018:292, Gilje 2017:129). Den konstante vekselvirkning, som finder sted i den hermeneutiske tilgang, stemmer overens med vores adaptive metode, hvor det netop er denne mekanisme som anlægges. Det er kun muligt at opnå en forståelse af delene i lyset af helheden, og omvendt kan helheden kun forstås i kraft af delene (Højbjerg 2018:292, Gilje 2017:129). Det er i selve

sammenhængen mellem delene og helheden, der er meningsskabende og relationen mellem disse forudsætter, at vi kan forstå og fortolke (Højberg 2018:292). Gadamer forstår den hermeneutisk cirkel som ontologisk, hvilket betyder at der i vekselvirkningen mellem del og helhed er en bevægelse, hvor fortolkeren og genstanden bliver inkluderet. Der sker således en cirkulær bevægelse, hvor der optræder en bevægelse fra fortolkeren til genstanden og derefter en bevægelse fra genstanden til fortolkeren (Højberg 2018:300). Den hermeneutiske cirkel er kendetegnet ved hverken at have en observerbar begyndelse eller afslutning. Hermed opfattes den som en uendelig proces, hvorfor det ej er muligt at sætte os uden for denne: *"Vi er altid en del af den, og den udgør strukturen for den måde, vi kan forstå og fortolke verden på"* (Højberg 2018:300). En kritik rettet mod den hermeneutiske cirkel lyder på, at det er en cirkelslutning, som ikke bringer os videre. Dog skal den nærmere forstås som en proces, hvor vores viden og forståelse udvides og uddybes (Gilje 2017:134).

3.2 Forforståelse og fordomme

Ifølge Gadamer er begrebet *forståelse* karakteriseret ved, at det er en forudsætning for menneskets eksistens og selve forståelsesstrukturen kan ikke forstås uafhængigt af historien og konteksten. Forståelsesbegrebet består af elementer, der tilsammen skaber måden hvorpå mennesket er til og konstruerer betingelserne for, hvordan mennesket tilgår og erkender verden. Forståelse udgøres af *forforståelser* og *fordomme*, hvoraf Gadamer med disse begreber ønskede at gøre op med forståelsen af sikker og objektiv viden (Højberg 2018:300-301). Han var optaget af, at vi i mødet med andre mennesker altid medbringer forudsætninger og forståelser (Højberg 2018:299). Ifølge Gadamer er vores beskrivelser og fortolkninger af virkeligheden altid gennemsyret af vores fordomme. Forforståelser, formeninger og fordomme er de briller, vi ser verden med (Gilje 2017:135). Begrebet *forforståelse* refererer til, at der foruden vores nuværende forståelse altid eksisterer en tidligere forståelse, hvorfor vores forståelse og mening bygger på en allerede given forståelse af verden. Derfor er det ifølge Gadamer heller ikke muligt at tilgå et felt eller et socialt fænomen forudsætningsløst (Højberg 2018:301). *Fordomme* skal forstås som den bagage, der tages med i forståelsesprocessen af verden. Dog anser Gadamer ikke fordomme som værende noget, der optræder i en negativ forstand, men derimod noget der går forud vores forståelse og udlægning. I denne proces vil der således altid være en påvirkning af allerede forudfattede meninger. På trods af, at

fordomme kan anses som en dom, der er taget på forhånd, skal det dog ikke opfattes som en endegyldig domfældelse. Fordomme udspringer fra vores kulturelle arv, tradition og historie og er således forankret i samfundet, staten, familien med videre (Højbjerg 2018:301). Dermed er det væsentligt i en hermeneutisk analyse at være opmærksom på, at det undersøgte fænomen er underlagt fænomenets historie, som er medskaber af den viden og horisont, den enkelte fortolker og forstår fænomenet ud fra (Kristiansen 2017:155).

Forforståelser og fordomme udgør tilsammen det Gadamer kalder *forståelseshorisont*. Forståelseshorisonten har betydning for måden hvorpå vi begår, forstår og orienterer os i verden. Han definerer forståelseshorisont således: "*Horisonten er et synsfelt som omfatter alt hvad der kan ses fra en bestemt synsvinkel (...) Vi taler om en snæver horisont at åbne op for nye horisonter(...)*" (Højbjerg 2018:302). Forståelseshorisonten er udgjort af to dele, herunder en personlig tilgang til verden, hvor private erfaringer eksisterer samt en kollektiv del, hvor hver enkelte er en del af et sprogligt, historisk og kulturelt fællesskab (Højbjerg 2018:302). Vi møder således altid verden med vores forståelseshorisont og det er netop denne, som giver os synet på verden, sætter rammerne for vores blik og udfordrer vores tilgang. På baggrund heraf skal forståelseshorisonten forstås som værende i konstant bevægelse (Højbjerg 2018:303). Gadamer pointerer, det er i mødet med genstanden at vores fordomme og forforståelse, herunder vores forståelseshorisont udfordres og sættes på spil. Dette bidrager således til, at vi kan tilnærme os en *horisontsammensmeltning*, der henviser til den begivenhed, der sker i mødet med genstanden (Højbjerg 2018:303, Gilje 2017:136). Horisontsammensmeltningen skal ses som et led i den hermeneutiske cirkel, da det er den cirkulære vekselvirkning mellem del og helhed, subjekt og objekt, som betegner denne (Højbjerg 2018:303, Gilje 2017:136). Genstanden vil i dette speciale være socialarbejdere, som arbejder med børn der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer. Det er i selve horisontsammensmeltningen mening og forståelse bliver til. I mødet med den anden skabes der således en mening og forståelse af den andens forståelse (Højbjerg 2018:303, Gilje 2017:136). Når der sker en horisontsammensmeltning, er det ikke ensbetydende med, at der opstår en fuldkommen identisk horisont mellem de to forståelser, eller at den andens forståelseshorisont overtages. Det handler nærmere om at få udvidet sin egen *forståelseshorisont*. Det vil

nemlig aldrig være muligt at opnå en fuldkommen *horisontsammensmeltning*, men nærmere et bevidst forhold til dele af helheden og ikke til helheden som sådan (Gilje 2017:137). Med dette speciale ønsker vi således at udvide vores forståelseshorisont gennem forskellige fortolkninger og herved opnå nye meninger og forståelser.

3.2.1 Vores forforståelser og fordomme

I kraft af vores videnskabelige forståelse er vi klar over, at vi indtræder dette felt med forforståelser og fordomme med henblik på, at udfordre disse i mødet med socialarbejderne. Derfor er det en nødvendighed, at vi forinden undersøgelsen får ekspliceret disse. Vores fordomme og forforståelser vil have indflydelse for specialets helhed, interviewguide, undersøgelse samt måden hvorpå vi tilgår feltet. Som nævnt tidligere i ovenstående afsnit er vores forforståelser og fordomme funderet i kulturelle, samfundsmæssige og historiske elementer. Selve vores forståelse af det fænomen, som vi undersøger, er således en del af en bredere forståelseshorisont. Derfor er vi bevidste om, at vores forforståelser og fordomme både udspringer af eksisterende forskning, teoretiske forståelser samt personlige meninger, forståelser og erfaringer (Højberg 2018:301).

Først og fremmest har vi en fordom og forforståelse, som bygger på en formodning om, at seksuelle overgreb mod børn af nære relationer er vanskeligt at tale om indbyrdes, herunder ansigt til ansigt mellem socialarbejderen og barnet. Det er forbundet med at emnet er sensitivt og præget af tabuisering samt det kan være svært at forholde sig til, at børn udsættes for grusomme handlinger af nære relationer. Ligeledes har vi en forforståelse og fordom om, at seksuelle overgreb kan være vanskeligt at tale om da barnet, som følge af seksuelle overgreb, kan have svært ved at indgå i tillidsfulde relationer. I forlængelse heraf udspringer endnu en forforståelse og fordom, da vi antager at interaktionen og det sociale arbejde bliver påvirket, når seksuelle overgreb mod børn italesættes. Med dette refererer vi til vores antagelse om, at interaktionen påvirkes, hvis der udvises forlegenhed og skam, når der tales om barnets oplevelser med overgreb.

Yderligere har vi en fordom og forståelse om, at det er nødvendigt at udvikle en god relation mellem socialarbejderen og barnet, for netop at socialarbejderen kan håndtere og behandle barnet med seksuelle overgreb. I forlængelse heraf indtænker vi, at

socialarbejderen skal være fagligt kvalificeret til at tale med barnet om seksuelle overgreb, uanset hvilke følelsesmæssige reaktioner, der kan fremkaldes. Som følge deraf udspringer en fordom og forforståelse om, at der i det sociale arbejdes praksis med målgruppen er inkorporeret menneskelige dele relateret til personlige egenskaber såsom personlige værdier, holdninger, udstråling og måde at være på i situationer. Vi antager, at disse har en væsentlig betydning for, hvordan interaktionen mellem socialarbejderen og barnet udspiller sig. Hermed følger en anden forforståelse og fordom om, at socialarbejderen indtræder og navigerer i forskellige roller i arbejdet, for at kunne udføre det sociale arbejde fyldestgørende. I flæng med dette formoder vi, at det kan være vanskeligt at agere personlig og professionel på samme tid, når menneskelige dele er involveret i det sociale arbejdes praksis. På baggrund af foregående fordom og forforståelse udspringer en formodning om, at det er en nødvendighed at skåne/beskytte sig selv i arbejdet med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb.

4. Teori

Følgende kapitel indeholder en redegørelse af den interaktionistiske retning, hvortil vi inddrager Erving Goffmans dramaturgisk perspektiv samt Thomas Scheffs socialpsykologiske perspektiv på skam. Disse teoretiske elementer er vi særligt inspireret af, hvorfor disse vil fungere som deduktive elementer i den analytiske fase.

4.1 Den interaktionistiske retning

Teoretiske perspektiver inden for den interaktionistiske retning i socialt arbejde har fokus på, hvad der sker, når individer står ansigt-til-ansigt med hinanden. Det er interaktionen, samspillet og kontakten mellem individer, der er centrale, når der udvikles forskellige former for relationer (Hutchinson & Oltedal 2019:91). I specialet opererer vi ud fra et interaktionistisk perspektiv, da vi ønsker at opnå indsigt i, hvad der udspiller sig i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet. Dette er med henblik på at besvare hvad der fremmer og hæmmer det sociale arbejde. Derudover undersøges socialarbejdernes meningsdannelse- og forståelse af arbejdet med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb. Gennem denne retning kan vi således opnå indblik i de

meningsdannelser- og forståelser den enkelte socialarbejder har i interaktionen med barnet.

Det interaktionistisk perspektiv er særligt optaget af mikrosituationer, herunder hvordan de deltagende i interaktionen kan forstå forskellige opfattelser af virkeligheden, som det enkelte individ medbringer i den konkrete situation (Hutchinson & Oltedal 2019:140). Udøvelsen af det sociale arbejde og relationen mellem individer finder sted i en sammenhæng, som kaldes for samfund. Det kan være det danske samfund, lokalsamfundet eller et samfund som fx en arbejdsplads (Hutchinson & Oltedal 2019:95). Socialarbejdernes interaktion med børnene finder således sted i et arbejdsrelateret domæne, hvorfor vi vurderer den interaktionistiske retning er gavnlig at anvende. Interaktionismen søger at afdække, hvordan det enkelte individ er medvirkende til at konstruere, hvad der skal gøre sig gældende i samfundet (Hutchinson & Oltedal 2019:95). Det er således individer, der skaber samfundet i samspil med hinanden, hvorfor konstrueringen af samfundet siges at være menneskeskabt. Individer vil forsøge at undgå meningsløse situationer, hvorfor de vil gøre brug af strategier; søgning efter mening og bringe sig ud af situationen, for at reducere det problematiske i oplevelsen. Det er det enkelte individs fortolkning af, hvad der anses som meningsfuldt, der spiller en rolle, når denne skal forstå forskellige handlevalg (Hutchinson & Oltedal 2019:98). Dog er det en forudsætning for at udføre det sociale arbejde, at socialarbejderen finder det meningsfuldt at indgå i en interaktion (Hutchinson & Oltedal 2019:93).

Det som blandt andet karakteriserer interaktionismen er, at den professionelle må bestræbe sig på at forstå hvordan situationen opleves for den anden, for netop at afgøre sammen med den interagerende, hvad der skal fremhæves og forsøges ændres. Ligeledes er det væsentligt i den menneskelige udvikling at udvikle relationer til andre (Hutchinson & Oltedal 2019:102). Individer bruger følelser og tanker til at forstå situationer. Det kan dog hænde, at andre har blik for sider af vores væremåde, som den enkelte ikke er bevidst om, som kaldes for *blinde pletter*. Der er således udviklet det, der undergår betegnelsen *spontan handlen*, som indebærer det enkelte individ, ikke er bevidst om sine

handlinger og hvad der ligger til grund for disse (Hutchinson & Oltedal 2019:100-101). Når en socialarbejder anvender en interaktionistisk tilgang, er det derfor centralt at denne fremfinder barnets tolkning af den situation, der finder sted. Individet er et tænkende væsen, hvorfor denne vil handle overens med den måde, denne opfatter situationen på. De deltagende i interaktionen kan altså opfatte situationen anderledes, hvilket kan medføre manglende forståelse for den andens handling. Formår socialarbejderen at finde frem til årsagen til, den andens forståelse/opfattelse, så kan der opnås en forståelse for, hvorfor vedkommende handler, som han eller hun gør (Hutchinson & Oltedal 2019:124). Et centralt begreb i interaktionismen er *situationsdefinitionen*, hvortil der tages udgangspunkt i Thomas-teoremet: "*Når mennesket definerer en situation som virkelig, så er den virkelig i sine konsekvenser*" (Hutchinson & Oltedal 2019:124). Ved situationsdefinition refereres til, at når det enkelte individ definerer en situation som virkelig, så får denne situationsdefinition virkelige konsekvenser, uanset hvad den anden opfatter af situationen. Dette relaterer vi til, at socialarbejderne skal tage udgangspunkt i barnets livsverden med seksuelle overgreb og erkende denne, da det er barnets virkelighed. I forlængelse heraf præsenterer retningen forskellige arbejdsprincipper, som socialarbejderen kan benytte sig af i arbejdet. Det er måder at strukturere det sociale arbejde, hvoraf vi tager udgangspunkt i *subjekt møder subjekt og her og nu-situationer*. Det er væsentligt, at relationen er påvirket af subjekt møder subjekt, som forudsætter at parterne opfattes som et unikt menneske, og har oplevelsen af at være et subjekt i situationen (Hutchinson & Oltedal 2019:131). Det er en forudsætning for, at samspillet kan blive meningsfuldt, at begge parter har kendskab til, hvilken kontekst de mødes i, der kan beskrives som rammen for samtalen. Rammen er altså væsentlig at klargøre, hvorfor denne skal tematiseres i selve samtalen (Hutchinson & Oltedal 2019:131). Socialarbejderen arbejder med her og nu-situationer, hvor der tages udgangspunkt i konkrete og aktuelle udfordringer, den enkelte må have (Hutchinson & Oltedal 2019:132).

Som nævnt tidligere eksisterer relationen ikke, før det sociale arbejde udmøntes, hvorfor relationen vokser ud af arbejdet. Det sociale arbejde udvikles og afklares mellem parterne

i samarbejdet, hvortil de forhandler sig frem til, hvad der skal være omdrejningspunktet for samarbejdet. Hermed optræder begrebet *arbejdsrelation*, der er udviklet af uddannelses psykolog Lee Shulman (Hutchinson & Oltedal 2019:134). For at socialarbejderen kan yde hjælp er det en forudsætning, at socialarbejderen udvikler en positiv samarbejdsrelation med barnet, hvortil der er tale om en professionel relation. Samværet er bestemmende for relationen, hvortil relationen bliver et virkemiddel, der bruges til at opnå målet for samarbejdet (Hutchinson & Oltedal 2019:134). Dertil er der tre væsentlige elementer i en arbejdsrelation; *forståelse*, *tillid* og *omsorg*. Forståelse henviser til, at socialarbejderen og barnet oplever, de kommer overens med hinanden. Tillid refererer til, at barnet ikke oplever at være bange for, at indvillige socialarbejderen i sine tanker, følelser, fejltrin og oplevelser. Sidst drejer omsorg sig om, at barnet oplever socialarbejderen, har en reel bekymring for sig, og at socialarbejderen vil hjælpe med det problem, barnet anser som vigtigt (Hutchinson & Oltedal 2019:134). Socialarbejderne skal altså møde børn, hvor de er og hjælpe med de udfordringer, som de selv anser som vigtige (Hutchinson & Oltedal 2019:123). Samarbejdet kan gå i stå, hvis begge parter udelukkende tager udgangspunkt i hver deres situationsdefinition, hvorfor de skal opnå enighed om denne. Der skal være en fælles situationsdefinition, som udgør en *working agreement*, som vil føre til at de vil få en *working relation*. En *working agreement* og *working relation* er ikke opnået, hvis den ene part oplever relationen konfliktfyldt, hvorfor det er væsentligt, at der ikke er et stort modsætningsforhold i relationen. Det er derfor centralt at tænke, hvordan det opleves at være den anden i den konkrete situation, hvilket vil sige at forsøge at forstå den andens perspektiv, herunder selvopfattelse og sociale identitet (Hutchinson & Oltedal 2019:135).

Inden for den interaktionistiske retning er der nogle kritikpunkter, som vi vil skitsere i resterende afsnit. Eftersom retningen udelukkende opererer på individniveau, herunder fokus på blandt andet observation af adfærd og hvad der sker i individet og hvordan denne fortolker relationer til andre og sig selv, så indtænkes andre mønstre ikke i situationen (Hutchinson & Oltedal 2019:139). Med dette refereres til, der i mindre grad indtænkes situationer og mekanismer, der forsøger at ændre på sociale problemer eller

individer i en større sammenhæng (Hutchinson & Oltedal 2019:141). Ligeledes er endnu et kritikpunkt ved retningen forbundet med at socialarbejderen skal forsøge at forstå den andens perspektiv og være der, hvor den anden er. Dette kan være vanskeligt at efterleve, da det bliver mere en ideologi end virkelighed (Hutchinson & Oltedal 2019:139).

4.2 Erving Goffman

Med afsæt i den interaktionistiske retning inddrages den canadiske-amerikanske sociolog Erving Goffman (1922-1982), hvoraf vi tager udgangspunkt i hans dramaturgisk perspektiv på social interaktion. Han er optaget af relationer og situationer, herunder individers tolkninger af hinanden og de intentioner, de har med deres handlinger (Hutchinson & Oltedal 2019:107). Han interesserer sig for ansigt-til-ansigts møder mellem individer, herunder at skitsere forskellen på det, der fremtræder og det, der reelt fremtræder. I bogen *The Presentation of Self in Everyday Life* (1959) retter han sig mod det sociologiske begreb; *roller* og indplacerer den menneskelige adfærd i et dramaturgisk perspektiv (Hutchinson & Oltedal 2019:107). Dramaturgi betyder handlingslære eller teaterkunst, heraf hvordan den enkelte som dramatiker eller skuespiller opbygger sin fortælling eller fremfører sin optræden på en teaterscene (Goffman 2014:19). Goffmans dramaturgiske begreber skal bruges til at forstå den sociale samhandling, hvoraf hans teatermetafor trækker på den dramaturgiske begrebsverden som skuespillere, publikum, scene og optrædener (Goffman 2014:19). Teoretiske elementer fra Goffmans teorier inddrages som deduktive elementer, da nogle af vores forforståelser og fordomme udspringer fra Goffmans begreber. Disse vil vi undersøge nærmere i forhold til socialarbejderes interaktion med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer.

Goffman interesserer sig for situationen, hvori indtryk bliver modtaget, fortolket og vurderet af andre, hvorfor han ikke er optaget af menneskene og deres øjeblikke, men øjeblikkene og deres mennesker (Goffman 2014:25-26). Derfor er fokus på situationen og de normative forventninger, der er indlejret i den, og ikke de involverede personer eller deres subjektive motiver, intentioner eller bevidsthed. Goffman fremhæver, at

sociale situationer kan beskrives som triadiske relationer, da relationerne ofte består af to personer, der taler sammen, mens den tredje part i situationen er den pågældende *sag*, som samspillet omhandler (Hutchinson & Oltedal 2019:118). Et af de vigtigste begreber i Goffmans dramaturgiske metafor er *impression management*, som oversættes til *indtryksstyring* (Goffman 2014:24). Dette begreb refererer til, at individer er optagede af at styre og kontrollere det indtryk andre får. Goffman sonder mellem *at give* og *at afgive* indtryk, hvortil *at give* er bevidste, ofte verbale tilkendegivelser, der signalerer noget om, hvem den enkelte er, gerne vil opfattes som eller hvordan denne opfatter situationen og andres tilstedeværelse (Goffman 2014:24). *At afgive* henviser til det ubevidste og ofte kropslige, herunder nervøsitet, rødmen eller forlegenhed, hvoraf der afsløres dele af den menneskelige del, som individer gerne vil forsøge at skjule for omverden. Dette betegner Goffman som *ikke-intenderet gestik*, da det er noget individer vil forsøge at undgå at fremvise i den sociale situation (Goffman 2014:24). Ifølge Goffman er hverdagslivet præget af scenskift mellem *at optræde* og *ikke-optræde*, hvortil alle interaktioner med andre involverer et element af *indtryksstyring*. Det handler om evnen til at præsentere en *normal appearance*, oversat til *normal fremtoning*, overfor andre, som omhandler det, der i situationen bliver defineret som den gældende norm, og det der anses som normalt. Indtryksstyringen og en succesfuld optræden af denne afhænger af, hvorledes den enkelte er i stand til at præsentere de normative forventninger, der gælder i den konkrete sociale sammenhæng (Goffman 2014:24-25).

Yderligere knyttes dramaturgiske begreber fra teaterverdenen; fremme på scenen: *frontstage* og bag scenen: *backstage*. Ifølge Goffman er *frontstage* en del af menneskets optræden, som er det observerbare i interaktionen i form af tøj, talemåder, kropsholdning, stilling og køn. Goffman påpeger, at det er i *frontstage*, at den enkelte forsøger at "manipulere" andre og styre andres opfattelser af en, herunder udøve *impression management* (Hutchinson & Oltedal 2019:107). Modsat forekommer *backstage*, hvor den enkelte kan slappe af og være sig selv. Med Goffmans egne ord "bag scenen" mener han, at individet er skjult fra publikum, hvorfor der ikke vil være et forsøg på at manipulere og kontrollere sin adfærd og måde andre opfatter en på (Hutchinson &

Oltegal 2019:107). Heraf optræder individet som sig selv, hvilket giver plads til at der kan laves fejl, hvorfor der ikke opretholdes en specifik facade i forhold til den situation, den enkelte befinder sig i (Hviid Jacobsen & Kristiansen 2002:100).

4.3 Thomas J. Scheff

Thomas J. Scheffs socialpsykologiske perspektiver inddrages, hvori skamfølelsens betydning og funktion for kommunikationen og interaktionen er i fokus. Teorien om skamfølelse tager udgangspunkt i den sociale interaktion og bidrager med et interaktionistisk- og mikrosociologisk perspektiv (Bo 2012:13). Begrebet skam og teoretiseringen heraf anvendes til at belyse og nuancere, hvad der udspiller sig i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet samt hvilken betydning det har for interaktionen. Vi inddrager Scheffs perspektiver som deduktive elementer, da vi har forforståelser og fordomme forbundet med skam.

Den amerikanske socialpsykolog og mikrosociolog Scheff har i sin forskning hentet stor inspiration hos Goffmans forståelse af følelsedynamikker i interaktionen, herunder skam. I Scheffs teoriudvikling spiller Goffmans forståelse af skammens allestedsværelse en væsentlig rolle, herunder hvordan den kan forstås som et brud på den sociale orden og dermed er en vigtig drivkraft i menneskers interaktion (Bo 2012:13). Når der sker et brud på den sociale orden, vil der ske en pinlighed og dermed optræder *face-work* hos dem der 'taber ansigt' og hos de øvrige interagerende, for at opretholde facaden. Goffmans teoretisering af den sociale orden kan sættes i relation til Scheffs begreb omhandlende *det sociale bånd*. Begge begreber beskriver den ramme, de andre centrale aspekter i interaktionen har en indflydelse på (Bo 2012:13). Ifølge Scheff er skam en overset og tabuiseret følelse, som er helt central i menneskers sociale samspil (Bo 2017:175). Dog er skamfølelsen og dens modsætning stolthed, ligeledes allestedsværende og afgørende for menneskers sociale liv. Disse følelser anses som psykologiske aspekter af det sociale bånd mellem mennesker, og er afgørende for kvaliteten heraf. Skam og stolthed skal forstås som følelser, der udspringer af og genereres i sociale relationer, hvorfor der sker et skift fra et individuelt perspektiv til fokus på interaktionen (Bo 2012:8). Scheff argumenterer således for både en fysisk, psykologisk og kulturel komponent i den menneskelige natur og har en lignende forståelse af skam, hvor det særligt er psykologiske og kulturelle elementer, som vægtes

(Bo 2012:8). Han definerer skamfølelsen som den samlede betegnelse for pinlighed, forlegenhed, utilstrækkelighed og akavethed. Dog er det ikke blot en overordnet følelse, som spiller en betydelig rolle i interaktionen, men fungerer ligeledes som et *moralsk kompas*. Udover at skamfølelsen optræder som et moralsk kompas, der knyttes til vores samvittighed, så kan skammen også bruges som en indikator på, at der er problemer i en pågældende relation og hermed en trussel mod *det sociale bånd* (Bo 2012:8). På trods af Scheff anser skamfølelsen som værende en nødvendig følelse, er skamfølelsen ofte usynlig for de fleste, og følelsen er typisk både uerkendt og tabuiseret (Bo 2012:9). I forklaringen af dette henter Scheff inspiration fra Nobert Elias' historiske analyse af, hvordan skammen undertrykkes og tabuiseres som en del af civilisationsprocessen (Bo 2012:9). I den moderne civilisationsproces er der sket en række forandringer i personlighedsudviklingen, hvor skammen og skammen over skammen videreføres til andre. Det sker via en slags *skam-skam-spiral*. Skammen undertrykkes, samtidig med at den er styrende for individets handlinger, hvilket kan medføre uforståelig adfærd, når mennesker hverken er opmærksomme på skammen eller på dens undertrykkelse (Bo 2012:9). Skammen bliver dermed først et problem, når den ikke erkendes, men skjules og undertrykkes. Skammen er altså ikke i sig selv en negativ følelse, såvel som forlegenhed og pinlighed heller ikke nødvendigvis er det (Bo 2012:9). Betydningen af skamfølelsen i interaktionen kan have en ødelæggende indflydelse, når den ikke erkendes, hvorfor det er afgørende, at socialarbejderen italesætter og erkender denne i interaktionen med barnet. Ifølge Scheff vil en erkendelse af skamfølelsen i interaktionen nemlig medføre, at der skabes og genskabes et stærkt socialt bånd, hvorfor det er en nødvendighed at have fokus på denne i forbindelse med at etablere en relation til barnet (Bo 2012:9).

5. Metode

Følgende kapitel afdækker specialets metodiske tilgang, hvortil vores refleksioner og overvejelser herfor fremgår. Ligeledes præsenteres rekruttering af informanter, operationalisering af interviewguide, interviewsituation og analysestrategi, herunder transskribering og kodning.

5.1 Et kvalitativt empirisk studie

Nærværende speciale tager udgangspunkt i kvalitative forskningsinterviews, da vi derigennem har mulighed for at indfange informanternes erfaringer af feltet rettet mod seksuelle overgreb begået af nære relationer. Med en kvalitativ forskning er hensigten at undersøge *hvordan* noget gøres, siges eller opleves, hvor der er særlig interesse i at beskrive, forstå eller fortolke den menneskelige erfarings kvaliteter (Brinkmann & Tanggaard 2010:17). Begrebet 'kvalitativ' står således i modsætning til 'kvantitativ', hvoraf denne fordrer at undersøge *hvor meget* der findes af noget. Kvantitativ metode er optaget af kvantiteter og bearbejder data i statistisk format (Brinkmann & Tanggaard 2010:17). Den kvalitative forskning opererer ikke med statistiske gennemsnit, men søger derimod at forstå konkrete personer og sociale processer, hvorfor det ej heller er vores hensigt at lave denne form for metodegeneralisering (Brinkmann & Tanggaard 2010:17). Gennem brugen af kvalitative interviews er det muligt få indsigt i interviewpersonernes synspunkter og udfolde meninger, der knytter sig til deres udfordringer og erfaringer i arbejdet med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer. Den kvalitative metodetilgang stemmer ligeledes overens med vores videnskabsteoretiske position, da interviewformen kan anses som værende en aktiv proces, hvor interviewer og den interviewede producerer viden gennem interaktionen. Vi får hermed mulighed for at udfordre vores forforståelser og fordomme i sammenspil med interviewpersonerne, med det formål at tilnærme os en forståelse og fortolkning af deres meningsdannelser og hermed en ny forståelseshorisont (Kvale & Brinkmann 2009:34).

Vores empiriske studie består af 10 socialarbejdere med forskellige fagprofessioner, herunder socialrådgivere, familiebehandlere og psykologer, som arbejder i børnehuse eller i kommunalt regi. Vi ønsker at udføre en detaljerig, nuanceret og dybdegående undersøgelse af socialarbejdernes erfaringer og udfordringer i arbejdet med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer. Valget af et kvalitativt studie udspringer yderligere af, at vi gennem vores litteraturgennemgang har fundet, at dette felt er præget af mangelfuld indsigt hvordan socialarbejderne navigere og håndtere at arbejde med målgruppen. Den kvalitative tilgang giver således mulighed for at opnå en viden om, hvilke faktorer der udspiller sig i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet. I forbindelse med en kvalitativ undersøgelse er det ligeledes relevant at forholde sig til undersøgelsens kvalitetskriterier, herunder *validitet*, *reliabilitet* og

generaliserbarhed. Disse vil dog ikke blive uddybet yderligere i dette afsnit, da vi vil diskutere kriterierne afslutningsvist i specialet i forbindelse med undersøgelsens resultater.

5.2 Rekruttering af informanter

Dette speciale er udarbejdet under en pandemi med COVID-19, hvorfor vi har været nødsaget til at forholde os til særlige restriktioner i form af fysisk afstand og hensyn i forhold til smitterisiko. Derudover har regeringens restriktioner medført, at flere arbejdspladser har måtte omstrukturere arbejdsforholdene og dertilhørende arbejdsopgaver, socialarbejderne udfører. Dette har derfor haft betydning for vores rekrutteringsproces, hvor vi tidligt i processen besluttede at afholde interviews online eller telefonisk, for at imødekomme de gældende restriktioner. Dette har dog på sin vis været fordelagtigt, da muligheden for at afholde interviews telefonisk og online har medvirket til, at vi har kunne rekruttere informanter med større geografisk afstand (Kvale 2009:169).

Begyndelsesvist gjorde vi os tanker og overvejelser omkring hvilke informanter, vi ønskede at rekruttere. Først og fremmest har litteraturgennemgangen givet os indblik i at feltet; *seksuelle overgreb mod børn* er et sensitivt område. Dette indtænkte vi kunne have betydning for hvor mange informanter, der var villige og interesseret i at opstille til interview. Vi besluttede os derfor at udbrede vores søgning på tværs af praksis, for at øge vores chance for at få informanter til at deltage. Under rekrutteringen har vi således vægtet at imødekomme feltets sensitivitet ved at understrege brug af anonymisering. Derudover gav litteraturgennemgangen os indblik i, at der er forskellige socialarbejdere, der dagligt arbejder med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer. Sagsbehandlingsprocessen i sager vedrørende overgreb adskiller sig fra øvrige sagsbehandlingsprocesser, da der er særlige lovkrav og flere aktører involveret på tværs af sektorer (Socialstyrelsen 2020 d). Det er landets 98 kommuner, der har til opgave at behandle og træffe afgørelser i sager, hvis der er bekymring om et barn har brug for særlig støtte. Dette gør sig også gældende i sager, hvor der er mistanke eller konkret viden om et barn har været udsat for overgreb (Socialstyrelsen 2020 d). Heraf involveres flere socialarbejdere på tværs af sektorer og afdelinger, hvor hver især har ansvar, roller og kompetencer i sagsforløbet (Socialstyrelsen 2020 d). Det tværfaglige

samarbejde er således et væsentligt element i en faglig kvalificeret indsats, for at håndtere en sag om seksuelle overgreb mod et barn (Socialstyrelsen 2020 d). I denne sammenhæng vurderede vi, at det kunne være interessant at skabe indblik og forståelse i flere socialarbejders arbejde med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb, da de har forskellige roller og kompetencer. Vi sendte derfor information om vores undersøgelse til alle børnehuse i Danmark og til børne- og familieafdelinger i forskellige kommuner på tværs af landet over mail. Vores valg af disse steder skal ses i lyset af, at kommunerne pålægges ansvaret i henhold til at organisere, koordinere og foretage sagsbehandlingen ved mistanke eller viden om, at et barn udsættes for overgreb (Socialstyrelsen 2020 d). Det er således den kommunale sagsbehandler, barnet tilknyttes, der har til opgave at koordinere sagen i henhold til den gældende lovgivning, hvoraf det er lovpligtigt i disse sager, at kommunen skal benytte det børnehus, kommunen er tilknyttet (Socialstyrelsen 2020 d). Børnehuset yder rådgivning og vejledning samt foretager udredning af, hvorvidt barnet har behov for særlig støtte i led af den børnefaglige undersøgelse. Dette betyder, at børnehuset benyttes, når kommunen vurderer der skal udarbejdes en børnefaglig undersøgelse og der er et behov for inddragelse af politi eller sundhedsvæsen (Socialstyrelsen 2020 d). Disse organisationer blev hermed vores primære mål for rekruttering af informanter, da vi vurderede at vi herigennem ville kunne tilegne os den viden vi søger. Derudover har vi vægtet at kombinere forskellige socialarbejdere, der er i arbejdet med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb, hvorfor vi ikke har været specifikke i henhold til konkrete uddannelser og funktioner.

Vores udvælgelse af kommuner hviler på, at vi har prioriteret at inddrage både små, mellemstore- og store kommuner, men da vi ingen præferencer havde til specifikke kommuner er udvælgelsen af de konkrete kommuner tilfældigt udvalgt. Derudover kontaktede vi et par behandlingstilbud til børn, der har været udsat for seksuelle overgreb, hvoraf vi forlængelse med dette fravalgte at kontakte frivillige organisationer, der er i kontakt med børn. Vi vurderede, at frivillige organisationer ikke ville kunne bidrage med den ønskede indsigt på feltet. Desuden er vi optaget af socialarbejdere, der har en relevant uddannelse, der kan afhjælpe børn med seksuelle overgreb begået af nære relationer. Flere kommuner og to børnehuse havde ikke mulighed for at opstille grundet omstrukturering af arbejdsforholdene. Derudover var der flere kommuner, der

ikke tilbagegav respons på vores forespørgsel. Dog fik vi en henvendelse fra et behandlingssted, der ville høre nærmere om vores undersøgelse, hvoraf der var 2 familiebehandlere, som var interesseret i at deltage. Derudover blev vi kontaktet af 3 socialrådgivere fra forskellige kommuner, der også var interesseret i at deltage samt 3 psykologer og 2 socialrådgivere fra 3 børnehuse. Hermed har vi samlet set rekrutteret 10 socialarbejdere, hvortil de skriftligt har afgivet informeret samtykke til at deltage. I nedenstående præsenteres socialarbejderne:

Betty	Familiebehandler
Karla	Socialrådgiver i børnehus
Andrea	Socialrådgiver i kommune
Anna	Socialrådgiver og faglig koordinator i børnehus
Nora	Psykolog i børnehus
Nina	Socialrådgiver i børnehus
Sanne	Familiebehandler
Sofia	Psykolog i børnehus
Jette	Uddannet socialrådgiver, leder i børnehus
Katrine	Psykolog i børnehus

Vi har anonymiseret socialarbejderne ved at tildele dem et dæknavn samt undlade specifikke karaktertræk; alder, hvilke arbejdspladser de er tilknyttet samt personfølsomme oplysninger, således det ikke er muligt at identificere socialarbejderne. I gennemførelsen af kvalitative undersøgelser er det en vigtig opgave at beskytte informanter mod negative konsekvenser af deres deltagelse (Bengtsson & Mølholt 2020:194). Dertil er der et etisk ansvar om at beskytte informanterne ved netop at sikre deres anonymitet, således de ikke kan genkendes af andre (Bengtsson & Mølholt 2020:194). Under interviewene blev vi bekendte med personfølsomme oplysninger om socialarbejderne, hvorfor vi har været nødt til at diskutere måden vi anonymiserer socialarbejderne på. Vi har således ikke kunne anonymisere socialarbejderne ud fra generelle standarder, men ud fra etiske overvejelser om, hvordan vi sikrer vores informanter bedst muligt, hvilket vi har været opmærksomme på under hele processen (Bengtsson & Mølholt 2020:194).

Som nævnt befinder vi os i en tid med COVID-19, hvorfor vi inden påbegyndelse af specialet ikke havde høje forventninger til antallet af informanter, der ville deltage. Derfor har vi været særligt overrasket over den positive tilbagemelding vi fik fra flere afdelingsledere i kommunerne og andet personale tilknyttet målgruppen. De kommenterede blandt andet på væsentligheden af, at nogle studerende ville tilgå dette felt og undersøge feltet nærmere, da de mente, der var efterspørgsel på viden i praksis. Derfor har hele kontaktforløbet med specialets informanter overordnet set været præget af stor interesse.

5.3 Operationalisering af interviewguide

For at besvare den stillede problemformulering bedst muligt, har vi valgt at tage udgangspunkt i semistruktureret forskningsinterviews. I det semistruktureret interview forekommer der en konstant vekselvirkning mellem spørgsmål og svar (Brinkmann & Tanggaard 2010:40). Valget af interviewformen er taget på baggrund af et ønske om at imødekomme vores hermeneutiske- samt adaptive tilgang, hvor vekselvirkningen spiller en central rolle for måden vi tilgår forskningsfeltet. Først og fremmest ses vekselvirkningen i interviewsituationen i form af, at vi som interviewer bliver en aktiv del af processen og der sker således en cirkulær bevægelse mellem os og informanten. Derudover optræder vekselvirkningen i selve strukturen i interviewet som netop imødekommer den adaptive tilgang, da der er en vekslen mellem et koordineret og eksplorativt sigte. Dette muliggør at vi undervejs i interviewet kan stille uddybende spørgsmål (Kvale & Brinkmann 2009:340). Hermed er vi ligeledes åbne for at forfølge nye, uforudsete tematikker som fremtræder i informantens fortælling. Eftersom vi indtræder i en fortolkende rolle, er det vigtigt at være opmærksomme på, at undgå misforståelser, hvorfor vi undervejs i interviewsituationen vil anvende opfølgende og afklarende spørgsmål.

Forinden udførelsen af vores interviews er det nødvendigt at klargøre tematiseringen af interviewundersøgelsen. Tematiseringen henviser til formuleringen af forskningsspørgsmålene og en teoretisk afklaring af det undersøgte fænomen (Kvale & Brinkmann 2009:125). Det kan derfor være nyttigt at udforme to interviewguides. En der indfanger projektets tematiske forskningsspørgsmål og en der indeholder de interviewspørgsmål, som ønskes besvaret. Derigennem er der mulighed for at indfange

de tematiske og dynamiske dimensioner (Kvale & Brinkmann 2009:152). Vores forskningsspørgsmål er funderet på vores forforståelser og fordomme, eksisterende forskning samt teoretiske perspektiver, som har til formål at indfange specialets erkendelsesinteresse. Dermed har vi haft for øje at styrke specialets interne validitet, herunder om vi faktisk undersøger det, vi har til hensigt at undersøge (Kvale & Brinkmann 2009:353). Efterfølgende er forskningsspørgsmålene blevet operationaliseret til interviewspørgsmål, som fremgår i en håndgribelig karakter i form af hverdagsspørgsmål (Kvale & Brinkmann 2009:152). I forbindelse med operationaliseringen bliver interviewspørgsmålene ligeledes livsverdensnære, således informanterne har mulighed for at forstå og besvare dem (Kvale & Brinkmann 2009:152). Vores interviewguide er inddelt i fem tematikker, der forlyder: *briefing*, *åbningsspørgsmål/baggrundsspørgsmål*, *forståelser på feltet/vidensformer*, *interaktionistisk tilgang* og *debriefing*. Disse tematikker bidrager til at indfange vores problemformulering og dertilhørende underspørgsmål, men har samtidig til formål at opbygge en god og behagelig interviewsituation.

5.4 Interviewsituation

Grundet omstændighederne med COVID-19 har vi valgt at afholde interviewene over telefon eller online, for at efterleve regeringens anbefalinger og restriktioner om at begrænse fysisk kontakt. Dog er vi opmærksomme på, at det ville være mest optimalt at afholde interviewene ansigt til ansigt, men grundet omstændighederne er dette ikke en mulighed. I denne sammenhæng har der været en række fordele og udfordringer, som vi i nedenstående vil skitsere.

Først og fremmest er det relevant at nævne, at vi valgte at afholde interviewene enkeltvis, hvorfor vi delte vores samlede interviews på 10 ud, så vi hver især skulle afholde 5 interviews. Måden hvorpå vi uddelte interviewene mellem os er blevet gjort ud fra socialarbejdernes arbejdsfunktion og geografiske afstand, således vi hver især afholdte interviews med forskellige professioner. Ligeledes har vi været opmærksomme på at imødekomme en ensartet interviewproces, ved hjælp af vores semistruktureret interviewguide. Denne har været medvirkende til, at vi har haft en række spørgsmål at tage udgangspunkt i, således at der ikke forekom en væsentlig forskel i udformningen af interviewene. Et centralt opmærksomhedspunkt ved denne interviewform været den

geografiske adskillelse mellem interviewer og socialarbejderen, da visse aspekter ved denne interviewform kan forekomme udfordrende. Den menneskelige relation er et centralt element i interviewforskning, da interaktionen mellem interviewer og interviewperson udgør en afgørende rolle for den viden der indhentes (Tanggaard & Brinkmann 2016:33). Det er særligt i forbindelse med dette, at vi har været udfordret i henhold til at skabe en god interaktion mellem os; interviewer og socialarbejder. Nogle socialarbejdere ønskede at interviewet skulle foregå over Teams. Derigennem havde vi mulighed for at se hinanden, hvilket var en fordel i relation til interaktionen mellem os og socialarbejderne. Elementer som øjenkontakt, kropslige udtryk, herunder smil, nik og rysten på hovedet spiller en central rolle i den interaktion, der er mellem interviewer og informant (Bryman 2016:484). Interviewene over Teams gav mulighed for øjenkontakt og aflæsning af hinandens ansigtsudtryk, hvilket var en fordel i modsætning til interviewene over telefon. Herigennem havde vi naturligvis ikke mulighed for at se hinanden og dertilhørende ansigtsudtryk, hvoraf vi erfarede det var udfordrende at tolke, hvornår socialarbejderne var færdige med at tale. Dette resulterede i vi sommetider afbrød socialarbejderne i deres fortællinger, hvilket betød der blev talt i munden på hinanden og der var længere pauser med stilhed. Telefoninterview kan hermed blive fjerne og upersonlige, hvilket kan være udfordrende i forhold til at skabe en fortrolig og personlig plads i interviewet (Bryman 2016:484). I relation til dette var vi bevidste om måden hvorpå vi responderede på socialarbejdernes fortællinger, så de følte sig hørt gennem anerkendende svar som; *“ja”, “mhm”*. På trods af ovennævnte udfordringer formåede vi at skabe et trygt og personligt rum, hvorfor vi har haft positive oplevelser med interviewsituationerne. Dette skal ses i lyset af socialarbejderne havde stor interesse i at deltage og derfor glædeligt indvilligede os i deres fortællinger.

5.5 Analysestrategi

I nærliggende afsnit fremgår vores analysestrategi med det formål at give indblik i, hvordan den analytiske proces struktureres og udformes. Vores underspørgsmål til problemformuleringen er medvirkende til at skabe en struktur i analysen, således vi kan frembringe forskellige faktorer, der understøtter vores adaptive tilgang. Med dette menes, at vi hverken arbejder stringent lukket eller åbent. Derimod har vi teoretiske forståelser og er eksplorative på feltet, som vi vil forsøge at indbringe i den analytiske fase. Hermed bliver der en vekslen mellem eksisterende forskning, teoretiske forståelser

forbundet med den interaktionistiske retning, Goffmans dramaturgisk perspektiv og Scheffs socialpsykologiske teori samt det eksplorative sigte.

Transskribering anses som værende første step i den analytiske proces, da det netop er en proces der indeholder forskellige elementer (Kvale & Brinkmann 2009:200). At *transskribere* er når interview omsættes fra mundtlig til skriftlig form, hvoraf det er nødvendigt at lytte, kontrollere og forstå og herefter nedskrive. Under transskriberingen gennemgås og reflekteres der over den indsamlet empiri (Kvale & Brinkmann 2009:203). I forbindelse med at omsætte lydoptagelse til tekst er der en række tekniske og fortolkningsmæssige problematikker, som vi skal være opmærksomme på. Dog findes der ikke standard retningslinjer for måden hvorpå en transskription bør gøres, hvorfor det er op til den enkelte at vurdere hvilke valg der skal træffes (Kvale & Brinkmann 2009:203). Transskriberingen af vores interviews foretages af to personer, hvorfor det er væsentligt at opstille klare retningslinjer for skriveproceduren af transskriberingen, for at der kan udføres sproglige sammenligninger af interviewene efterfølgende. Først og fremmest har vi fravalgt at transskribere det vi i interviewguiden kategoriserer som *Briefing* (Bilag 1). Dette valg er taget i relation til tid og ressourcer, da vi har vurderet at disse spørgsmål blot har til hensigt at informere informanterne om interviewets formål, hvorfor det ikke har særlig betydning for det samlede interviews forståelse. Derudover har vi valgt at undlade udtryk såsom "*øh, mhm*" og lignende, da vi vurderer at dette ikke har relevans for meningsfortolkningen af informanternes udsagn. Derimod har vi vurderet, at pauser, betoning og følelsesudtryk som latter og suk er relevante at inddrage, da disse giver et særligt indblik i informanternes oprigtige meninger og følelsesmæssige reaktioner. Pauser vil i transskriptionen blive betonet med følgende tegn; (tænkepause), hvorimod de to andre udtryk vil blive skrevet ud således; (latter) og (suk). Derudover bør det nævnes, at vi i transskriberingsprocessen anonymiserer socialarbejdernes identitet, da vi allerede inden transskriberingen har tildelt dem dæknavn. Slutteligt destrueres lydoptagelserne ved at slette dem.

Næste step i den analytiske fase består af kodningsprocessen, som vi har valgt at kombinere med transskriberingsfasen. Dette valg er truffet på baggrund af to faktorer. Først og fremmest har vi en stor mængde empiri, helt præcist 10 interviews á en varighed på 30-60 minutter, hvorfor det tidsmæssige perspektiv har været nødvendigt at tage i

betragtning. Derudover er det vores erfaring, at det er mest effektivt at kombinere transskriberingsfasen med selve kodningsprocessen, da det giver os mulighed for at reflektere over indsamlet empiri undervejs. I kraft af vores adaptive tilgang vil der i selve kodningsprocessen ske en vekselvirkning, da vi identificerer allerede eksisterende teori og anvender et eksplorativt sigte. For at imødekomme det eksplorative sigte har vi opdelt kodningsprocessen i to faser. Den første fase er baseret på teoretiske elementer og den anden fase bygger på opfølgende kodning, hvoraf hensigten er at identificere nye tematikker og derigennem indfanger vi det eksplorative sigte. Grundet vores hermeneutiske afsæt forståelse vil vi i interviewet udfordre vores forforståelser og fordomme. I selve kodningen vil vi derfor være opmærksomme på hvornår denne proces optræder.

Vores kodningsstrategi baseres på systematiske og tematiske kategoriseringer. De tager udgangspunkt i eksisterende forskning, vores forforståelser og fordomme samt interaktionistiske retning, heriblandt Goffmans og Scheffs teoretiske begreber. Kodningsstrategien er følgende: *interaktionistiske mønstre, vidensformer, forforståelser og fordomme, dramaturgi, tabuisering, skam og eksplorative elementer*. Under disse kategorier opstilles underkategorier, for at gøre vores kodning specifik og detaljeret. Vi vil derfor løbende i transskriberingsprocessen have disse kategoriseringer in mente, således vi kan udtage citater og sektioner af interviewene og indsætte dem i de passende kategorier. Efterfølgende gennemgås vores kodninger, så vi har mulighed for at reflektere og diskutere de enkelte kodninger. Kodningsstrategien bidrager til at gøre analyseprocessen overskuelig og danne et tydeligt overblik over, hvilke tematikker og mønstre der fremtræder i vores indsamlet empiri.

Vi har valgt at opbygge vores analyse ud fra tematiske overskrifter. Under kodningsprocessen identificerede vi eksplorative elementer såsom *mentaliseringsarbejde*, *følelsesarbejde* og *sekundær traumatisering*. Disse elementer vil sammen med vores underspørgsmål bidrage til at strukturere vores analytiske opbygning, som fremgår i nedenstående:

- Analysedel 1: Værdien af det relationelle arbejde
- Analysedel 2: Følelsesarbejde

Under den analytiske fase indgår vi som aktivt fortolkende i meningsskabende qua vores hermeneutiske standpunkt, hvorfor vores analysestrategi er *meningsfortolkende*. Som fortolker går vi i dybden med informanternes udsagn, for at finde frem til meningsstrukturer og betydningsrelationer, der ikke nødvendigvis fremtræder i det sagte, men derimod mellem linjerne (Kvale & Brinkmann 2009:230). Den hermeneutiske cirkel og vekselvirkning har betydning for fortolkningsprocessen af vores indsamlet empiri. Her vil vi fortolke de forskellige dele og ud fra disse fortolkninger sættes delene på ny i relationen til helheden (Kvale & Brinkmann 2009:233). Yderligere vil vores forforståelser og fordomme inddrages i analysen. Gennem vores interaktion med socialarbejderne er disse blevet udfordret, hvorfor vi i analysen vil belyse dette med henblik på at reflektere over disse, og tilnærme os en ny forståelseshorisont. For at højne validiteten af vores analytiske fortolkninger, vil vi bestræbe os på at være gennemsigtige og veldokumenteret omkring vores begrundelser for selve fortolkningen, således vi kan skabe en sammenhængende meningsdannelse (Riis 2005:151,153).

6. Analyse

I dette kapitel vil vores empiriske analyse præsenteres med henblik på at skitsere socialarbejdernes refleksioner og erfaringer af, hvad der fremmer og hæmmer det sociale arbejde med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer.

6.1 Delanalyse 1 - Værdien af det relationelle arbejde

Denne del af analysen vil indeholde en skitsering af hvordan relationen mellem socialarbejderen og barnet udfolder sig i praksis og værdien af denne, herunder hvilken effekt dette har på interaktionen. I denne sammenhæng kan Goffmans beskrivelse af situationer som triadiske relationer tilknyttes; to personer, der taler sammen, hvoraf den tredje part er den pågældende *sag* samspillet udspiller sig omkring (Hutchinson & Oltedal 2019:118). Dette gør sig gældende i det sociale arbejde, som socialarbejderne udfører i interaktionen med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb. Socialarbejderne indgår i et samspil med barnet, hvorfor disse to personer taler sammen om den pågældende *sag*; seksuelle overgreb.

I socialarbejdernes refleksioner fremgår, at det relationelle forhold til barnet har en betydelig rolle i deres arbejde. Anna italesætter: "(...) der er der jo et indledende relationelt

arbejde, så det er noget med at lære barnet lidt og kende, få dem til at falde lidt til - bruge rigtig meget anerkendende aktiv lytning (Bilag 9:4). I citatet fremkommer, at socialarbejderens indledende opgave i interaktionen med barnet er at opbygge en relation. Dette understøttes af Nina, hvoraf hun betoner hun gør en indsats for at skabe trygge, tillidsfulde rammer begyndelsesvist i interaktionen (Bilag 2:11). Eksisterende forskning belyser, at seksuelle overgreb skader barnets evne til at indgå i tillidsfulde relationer (Socialstyrelsen 2020 b). På tværs af empirien tydeliggøres det, at relationen mellem socialarbejderen og barnet er præget af barnets manglende tillid til voksne, som følge af seksuelle overgreb. Ved at socialarbejderne er opmærksomme på *at lære barnet lidt og kende, få dem til at falde lidt til og skabe trygge, tillidsfulde rammer* skabes fundamentet til, at barnet kan opnå en tillidsfuld relation til socialarbejderen. Derudfra tolkes, at der er en klar bevidsthed fra socialarbejderne om, at barnet kan opleve manglende tillid til voksne, hvorfor en tryk og tillidsfuld relation er væsentlig at opbygge. Yderligere italesætter Andrea, hvordan hun i første møde med barnet har fokus på det relationelle arbejde, hvorfor hun gør brug af emner, som hun ved barnet kender til, eksempelvis stand-up:

“(...) Men noget af det, jeg faktisk oplever nogle gange, det er jo også nogle ting de har set på nettet, og så snakker vi jo lidt om det. Det er jo tit også noget stand-up og heldigvis ser jeg selv en del af det (...) fordi så kan jeg faktisk godt få en snak med dem om... Altså jeg ved jo godt, hvem de så begynder og snakke om, når de nu begynder og nævne nogle af dem der, ikke. Det giver sgu lidt street-credit nogle gange” (Bilag 10:11)

Ovenstående citater giver hermed et indblik i, hvordan socialarbejderne kan skabe trygge og tillidsfulde relationer med barnet. Andreas fortælling om stand-up kan bidrage til, at barnet oplever socialarbejderen, er i øjenhøjde, hvilket kan fremme måden hvorpå de kan tale om barnets oplevelser med seksuelle overgreb. En tryk og tillidsfuld relation ses yderligere som en indgangsvinkel til barnet, hvilket konkretiseres i Karlas udtalelse: *“(...) Jo mere trygt rum man skaber, jo nemmere bliver det også at tale om det, der er rigtig svært, så ja, det er helt sikkert en strategi (...)”* (Bilag 11:13). Relationsopbygning er således et element i det sociale arbejde, som socialarbejderne anser som værdifuldt: *“(...) at arbejde relationelt med de her børn det er meget fordrende (...)”* (Bilag 9:1). Ud fra interaktionismen kan socialarbejderen først hjælpe barnet, hvis der er udviklet en positiv

samarbejdsrelation til barnet (Hutchinson & Oltedal 2019:134). Hermed fremtræder væsentligheden af, at socialarbejderne er i stand til at italesætte seksuelle overgreb i første møde med barnet. Nina forklarer følgende:

“Mine ører har hørt rigtig mange ting, og det er jo noget af hele rammesætningen ved første samtale, netop forklare barnet at du ikke er den første der kommer her og jeg er vant til at snakke med børn, der har haft de her oplevelser og mine ører kan tåle rigtig meget. I det her rum er det dig, der vælger hvad du vil snakke om, og jeg er sådan en, der kan stille spørgsmål, men det er dig, der bestemmer hvad du vil snakke om og hvad du vil fortælle (...)” (Bilag 2:11)

I citatet præciseres, at rammesætningen i første samtale med barnet har en væsentlig betydning for, at barnet tør indvillige socialarbejderen i sine oplevelser med seksuelle overgreb. Det fremgår således, at det er en nødvendighed at socialarbejderne italesætter seksuelle overgreb og fortæller barnet, at de kan rumme barnets fortællinger og ikke mindst rumme barnets følelser, som udløses ved at tale om oplevelserne. Hermed optræder spor fra den interaktionistiske retning i henhold til at socialarbejderen og barnet først kan etablere en relation, når det sociale arbejde udmøntes. Det sociale arbejde afklares, når socialarbejderen rammesætter omdrejningspunktet for samarbejdet med barnet, hvortil *arbejdsrelation* optræder (Hutchinson & Oltedal 2019:134). Rammesætningen for socialarbejderen og barnet bliver altså seksuelle overgreb, hvorfor det kan tolkes, at relationen udspringer ved præstationen af rammesætningen for deres samarbejde. Flere socialarbejdere tilslutter, at det har betydning for samarbejdet at informere barnet om formålet med deres møde, hvilket påkræver at socialarbejderne italesætter seksuelle overgreb (Bilag 3:11, Bilag 6:14, Bilag 7:15). I forlængelse heraf nævner Nora:

“(...) Jeg har flere gange oplevet det her med, at børnene er mere utrygge i forløbet, hvis man på forhånd ikke har fået italesat “Du er her fordi din far har begået et seksuelt overgreb på dig eller din mor, eller din bror”, hvem det nu er” (Bilag 7:2)

Heraf tolkes, at det både kan hæmme relationen og dermed også udførelsen af det sociale arbejde, hvis der ikke fremgår en klar rammesætning for deres møde. Det fremmer altså

socialarbejdernes arbejde, at de *tør* italesætte seksuelle overgreb og ikke signalere overfor barnet, at det er et tabuiseret og skamfuldt emne.

Ud fra ovenstående refleksioner bliver det tydeligt, at socialarbejderen skal besidde rette egenskaber til at kunne opbygge en tryk og tillidsfuld relation til barnet. Det stemmer overens med vores forforståelse og fordom omhandlende, at en god relation er altafgørende for, at socialarbejderen formår at hjælpe barnet. Derfor anser vi det som centralt at inddrage, hvilke egenskaber socialarbejderne betragter som vigtige at have, for at kunne agere i dette felt. Dette indgik som et interviewspørgsmål, hvortil vi særligt hæfter os ved Annas udtalelse:

“(...) i forhold til hvordan man er sammen med børnene, der skal man jo have en stærk relationel kompetence, du skal være dygtig til at aflæse og se på din praksis udefra (...) være rigtig bevidst om, hvordan man selv agerer, men også hvordan børnene gør det (...)”

(Bilag 9:1)

Ud fra citatet tolkes, at den relationelle kompetence består af, at være dygtig til at aflæse de situationer, de interagerende befinder sig i og have en bevidsthed om, hvordan socialarbejderen og barnet agerer. Dette understøttes af Karla:

“Det er ligesom når du opbygger en relation med alle mulige andre, det handler om at afstemme. Det handler om at være opmærksom på den andens behov og altså, det bliver jo sådan en dans mellem to mennesker. Så det handler om at prøve sig frem stille og rolig, stille åben, tilbage til værdierne, stille sig åben og nysgerrig, tilgængelig, og så se hvor det bærer hen og så handler det (...) om at spejle barnet” (Bilag 11:10-11)

Måden hvorpå relationen mellem socialarbejderen og barnet udfolder sig kan ses i lyset af socialarbejderens egenskaber, hvortil åbenhed, nysgerrighed, tilgængelighed, afstemning og spejling bliver centrale. Heraf drages paralleller til Scheffs begreb *det sociale bånd*. Det kan få konsekvenser for interaktionen mellem socialarbejderen og barnet, hvis socialarbejderen misfortolker situationen, hvorfor der vil opstå en trussel mod at etablere et socialt bånd med barnet (Bo 2012:8). Ved at socialarbejderne er dygtige til at aflæse situationerne kan truslen mod det sociale bånd forebygges. I denne

sammenhæng kan det være nødvendigt at afstemme barnet og dets grænser, som Sofia nævner: “(...) det er hele tiden den der afstemning med barnet - og fornemme barnets grænser i det hele taget. Så at have den ro og afstemning med (...)” (Bilag 6:1-2). Scheffs begreb *moralsk kompas* optræder i denne sammenhæng, da socialarbejderen gør brug af afstemning, herunder *moralsk kompas*, til at fornemme barnet og dets grænser. Det kan eksempelvis være i forhold til, hvorvidt barnet finder det vanskeligt at tale om hændelsen grundet en skamfølelse (Bilag 5:8, Bilag 9:8, Bilag 3:11). Gennem afstemning af barnet får socialarbejderen mulighed for at forstå, hvordan barnet oplever situationen. Heraf afgøres, hvad der skal arbejdes videre med samt hvad der skal ændres, som interaktionismen repræsenterer (Hutchinson & Oltedal 2019:102). Denne er særligt optaget af hvordan deltagende i den pågældende interaktion forstår forskellige opfattelser, som den enkelte medbringer i situationen (Hutchinson & Oltedal 2019:140). Som et understøttende element dertil inddrages Goffmans dramaturgisk perspektiv. Det tolkes, at socialarbejderen anvender afstemningen af barnet, som et redskab til, at kunne udføre, hvad Goffman betegner *indtryksstyring* (Goffman 2014:24). Når Sofia, Karla og Anna afstemmer og aflæser barnet, er det med henblik på at få indsigt i hvordan de bør agere overfor barnet, altså hvilket indtryk og fortælling de skal give barnet for bedst muligt, at kunne etablere og styrke en relation. Dette stemmer overens med *indtryksstyring*, da dette netop omhandler hvorledes socialarbejderen får mulighed for at styre og kontrollere det indtryk barnet får (Goffman 2014:24). Hermed kan Goffmans teatermetaforer relateres til socialarbejdernes interaktion med børnene; socialarbejderne agerer som skuespillere overfor deres publikum; børnene, på scenen; det fysiske rum, de befinder sig i (Goffman 2014:19). Socialarbejdernes fortælling omkring brugen af afstemnings- og aflæsningsteknikker af barnet, er også sigende i forhold til at give et indtryk af, hvad der sker i interaktionen. Det kan udledes, at der finder en *forhandling* sted i forbindelse med at få skabt et trygt og tillidsfuldt rum. Her fremkommer et kerneaspekt i den interaktionistiske tilgang, da vigtigheden og betydningen af forhandlingen og rammesætningen optræder. Det handler om at forhandle sig frem til en *working agreement*, som Karla eksplicit udtrykker: “(...) det bliver jo sådan en dans mellem to mennesker (...)” (Bilag 11:10-11). I interaktionen afstemmes og forhandles der om, at opnå enighed omkring situationsdefinitionen, således socialarbejderen og barnet rammesætter og oplever situationen ens. Dette er en forudsætning for, at en *working agreement* kan opnås således der skabes en *working*

relation (Hutchinson & Oltedal 2019:135). Dertil drages paralleller til Goffmans begreb om *frontstage*, da det er særligt interessant at undersøge hvilken scene *working agreement* udspiller sig på. Socialarbejderne giver i ovenstående fortællinger udtryk for, at der i forhandlingen og afstemningen fremtræder en afspejling af barnet. Heraf gør socialarbejderen et forsøg på at optræde på en måde, som imødekommer barnets adfærd, behov og grænser. Derfor kan det tolkes, at forhandlingen om en *working agreement* udspiller sig i *frontstage*, da socialarbejderen udøver *indtryksstyring*. Endvidere optræder forståelse som en vigtig egenskab at besidde, hvortil Nora udtrykker følgende:

“(...) For mig er det rigtig meget det her med at forstå barnet og kunne give barnet en oplevelse af, i al deres elendighed er der ét sted, én som faktisk er oprigtig interesseret og gerne vil forstå dem og vil give nogle ordentlige beskrivelser med videre til dem, der skal hjælpe dem” (Bilag 7:14)

Ud fra citatet tolkes, at forståelse har en betydningsfuld rolle i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet. Forståelse giver barnet en fornemmelse af, at der er en oprigtig interesseret i at hjælpe denne med det sociale problem, seksuelle overgreb. Betty fortæller ligeledes at det at oprette tillid og åbenhed er elementer, som hun anser som værende de vigtigste (Bilag 8:2, Bilag 8:13). Heraf tydeliggøres det interaktionistiske princip; *forståelse for den andens perspektiv*, som værende en væsentlig egenskab at inddrage i interaktionen med barnet (Hutchinson & Oltedal 2019:135). Anna underbygger dette:

“(...) at de får tillid og at de får en oplevelse af, at vi tror på dem, at de føler sig anerkendt og troet på, det tror jeg er rigtig vigtigt, når vi skal forstå de her børn. At de skal have plads til at kunne fortælle hvad de har oplevet” (Bilag 9:5)

Hermed ses vigtigheden i at socialarbejderne besidder de rette egenskaber, hvortil forståelse, anerkendelse og troen på børnenes fortællinger kan bidrage til at etablere en tryk og tillidsfuld relation.

Vi kan hermed udlede vigtigheden af, at socialarbejderne besidder evner og kompetencer til at skabe en tryk og tillidsfuld relation med barnet, som skal ses i lyset af

socialarbejdernes egenskaber. Disse udgør fundamentet for at etablere en arbejdsrelation til barnet, hvoraf den gode relation til barnet udfoldes, hvis relationen er baseret på en tryk og tillidsfuld relation. Hermed fremmes socialarbejderens mulighed for at hjælpe barnet, da barnet ikke oplever, at være bange for at indvillige socialarbejderen i sine tanker, oplevelser og følelser. Formår socialarbejderen derimod ikke at opbygge en tryk- og tillidsfuld relation kan dette være hæmmende for det sociale arbejde, da de ikke formår at få indsigt i barnets livsverden.

6.1.1 Hurtig ind og hurtig ud

I vores empiri er vi blevet bekendte med at en tryk og tillidsfuld relation kan være udfordrende at opbygge. Særligt udspringer en udfordring på baggrund af organisatoriske vilkår, som kan hæmme socialarbejdernes måde at opbygge en tryk og tillidsfuld relation med barnet på. Dertil påpeger Sanne følgende:

“(...) Vi har for eksempel en sætning hos os, at første skridt ind i en familie er også et skridt ud af en familie, så det er hurtig ind og gå ind og lave en hurtig ændring i familien og så ud igen. Det hænger ikke helt sammen med den fortrolighed med børn at vise hvem de helt inderst inde er (...)” (Bilag 4:14)

I citatet fremhæver Sanne problematikken i, at interaktionen er baseret på *et hurtigt ind og hurtigt ud princip*, hvilket står i modsætning til værdien af at opbygge en tillidsfuld relation med barnet. Til trods for at socialarbejderne har forskellige funktioner; *familiebehandler, socialrådgiver, psykolog og leder*, har disse et fælles princip til det relationelle arbejde med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb; *hurtig ind og hurtig ud*. Dertil finder vi det relevant at inddrage Noras fortælling, da hun belyser: *“(...) Vi plejer sådan at sige, at vi går i gang med at bygge relationer op den første gang og så samtidig går vi i gang med at afbryde den igen, fordi vi skal have så kort et forløb (...)” (Bilag 7:11)*. Vi stiller os hermed kritiske over, om det i realiteten er muligt at opnå en tryk og tillidsfuld relation med barnet, når der er dette princip. I forlængelse med Noras fortælling uddyber hun ligeledes:

“(...) Det er en særlig type relationsopbygning vi laver, det skal være et trygt nok rum til at barnet kan vise sin personlighed og sin adfærd, men det skal ikke være så trygt, at barnet

krænger alting ud, fordi det er ikke rummet, det kan blive grebet i - og det er ikke der, vi skal starte det op, men jeg vil sige, at de indledende teknikker, altså fra det øjeblik barnet kommer ind ad døren, så går jeg jo i gang med at relationsopbygge - måden jeg tager imod barnet og når man kan sige, at vi går ind i rummet, så er det altid barnet jeg hilser på først, kommenterer et eller andet med deres tøj eller deres bamse (...)" (Bilag 7:11)

Nora giver udtryk for, at rammesætningen for interaktionen blot er en udredningsproces, som netop er medvirkende til at der er begrænsninger for, hvordan de kan indgå i relationen og hvad der er plads til. Ud fra et interaktionistisk perspektiv er det nødvendigt at rammesætte konteksten for interaktionen mellem socialarbejderen og barnet med henblik på at samspillet kan blive meningsfuldt (Hutchinson & Oltedal 2019:131). Dermed skal socialarbejderne have en balancegang i, at opbygge en relation til barnet, som ikke bliver *for* tillidsfuldt og *for* trygt for barnet, da *"det ikke er rummet, det kan blive grebet i"*. Formår socialarbejderen ikke at tydeliggøre interaktionens begrænsninger overfor barnet samt balancerer disse, vil interaktionen være præget af misforståelser og samspillet vil blive meningsløst. Det forekommer således ikke uproblematisk at arbejde ud fra en interaktionistisk tilgang, da interaktionen mellem mennesker er kompleks. I forlængelse heraf anlægger vi et kritisk blik på måden socialarbejderne italesætter relationen med barnet, da der optræder nogle elementer, som vi finder interessante og til dels problematiske. For at opbygge en tryk og tillidsfuld relation med barnet, som socialarbejderen kendetegner som værende den gode relation, kræves det at barnet har mod på at indgå aktivt i interaktionen. Dette er en forudsætning for at udredningen, håndteringen og behandlingen kan gennemføres, da socialarbejderen kun kan hjælpe barnet, hvis der er udviklet en positiv samarbejdsrelation jf. interaktionismen. Dertil påpeger Anna: *"(...) det er vældigt hæmmende for mit arbejde, hvis børnene er bange for at sige noget og det kan de have mange grunde til at være"* (Bilag 9:4). Dette understøttes af Nora da hun forklarer, at der er nogle børn, som kan være vanskelige at have kontakt til, grundet de er afvisende i interaktionen (Bilag 7:12). Med reference til eksisterende forskning skitseres, at seksuelle overgreb har konsekvenser i form af manglende tillid til voksne (Socialstyrelsen 2020 b), hvilket kan ses som årsagsforklaring på, hvorfor børnene er afvisende i deres kontakt. Dog kan det udledes, at den gode relation ikke blot er betinget af barnets tilgang eller manglende tillid. I empirien kommer det til udtryk, at

socialarbejdernes forståelse af barnet samt egne personlige grænser ligeledes kan være hæmmende for interaktionen. Dette ses særligt i Noras fortælling:

“(...) der er nogle som enten er meget svære at have kontakt til, fordi de er så afvisende i deres kontakt og ellers trigger de noget i en selv, som gør at det bliver svært at gå ind i den kontakt selv. Der er nogle børn, hvor kynisk det end lyder, der er enormt utiltalende i deres adfærd eller i deres udseende eller hvor det er rigtig svært at komme ind i den kontakt (...)”

(Bilag 7:12)

Vi tolker, at barnets adfærd og udseende kan bidrage til, at Nora får vanskeligt ved at interagere med barnet. Ifølge interaktionismen vil socialarbejderen forsøge at undgå meningsløse situationer, hvilket kan relateres til, at Nora vil forsøge at undvige fra interaktionen med barnet, da barnets adfærd og udseende er medvirkende til at det er svært at etablere en god relation. Der vil således være en søgning efter mening, hvorfor Nora strategisk vil være tøvende med at indgå aktivt i interaktionen med barnet, for netop at reducere det problematiske i oplevelsen; altså undgå personlige grænser skal overskrides (Hutchinson & Oltedal 2019:98). Kemien mellem socialarbejderen og barnet spiller hermed en betydningsfuld rolle for at opbygge en tillidsfuld arbejdsrelation. På baggrund af dette udledes, at personlige elementer er væsentlige i dannelsen af relationen med barnet. Noras fortælling betoner hermed nødvendigheden af at socialarbejderne er i stand til at trække på deres professionalisme, og pakke personlige elementer væk, således dette ikke får indflydelse på relationen. Hvis socialarbejderen har en forudindtaget holdning til barnet eller en stigmatiserende tilgang, kan det være vanskeligt at imødekomme det interaktionistiske arbejdsprincip; *subjekt møder subjekt*. Dette eksemplificeres når Nora udtrykker hvorledes barnet kan forekomme *utiltalende i deres adfærd eller udseende*, hvorfor hun tilgår interaktionen med denne forståelse af barnet. Nora vil i denne sammenhæng være tilbageholdende og relationen vil derfor være begrænset af socialarbejderens egen tilgang til barnet. I forklaringen af hvad der udspiller sig i interaktionen, er det relevant at inddrage Goffmans teoretiske elementer. Interaktionen mellem socialarbejderen og barnet kan forstås som en *social samhandling*, hvori der er en række *normative forventninger* (Goffman 2014:19). Forventninger om at socialarbejderne skal forholde sig til børnenes livsverden, hvilket kræver mod, empati og høj faglighed, hvori professionalisme implicit foreligger (Vang 2020:2). For at

socialarbejderen kan agere professionelt i interaktionen med et barn, *som de finder utiltalende i deres adfærd eller i deres udseende*, er det nødvendigt at de fremfører en optræden, som i realiteten afviger fra hvad der reelt fremtræder (Goffman 2014:19). Interaktionen bør derfor udspille sig i *frontstage*, således socialarbejderens egne holdninger, opfattelser og meninger skjules fra publikum, i dette tilfælde barnet (Hutchinson & Oltedal 2019:107). I modsætning til dette kan der ligeledes forekomme situationer, hvor socialarbejderen oplever at kemien og relationen er bedre med nogle børn end andre. Dette kommer særligt til udtryk i Andreas fortælling:

“(...) Fordi det handler også om, at jeg kan jo også blive forblændet af en historie, eller jeg kan jo også synes “Hold kæft hvor er det her synd det her. Det er eddermame en træls historie det her”, ikke. Og der er jo nogle børn (...) Jeg vil ikke sige, jeg bedre kan lide (...) men der er bare nogle børn, der hurtigere vækker lidt sympati ved en end andre. Så er der nogle børn, hvor man siger “Aaaaarh, kunne man ikke bare få lov til at tage ham med hjem?! Så kunne han lige hygge sig lidt hjemme ved mig, så skulle jeg satme nok passe lidt på ham-agtigt” (...)” (Bilag 10:13)

Det kan tolkes, at den interaktion Andrea italesætter udspiller sig i *backstage*, da egne følelser og holdninger kommer til udtryk og får en betydning for måden hvorpå, hun agerer overfor barnet. Andrea italesætter hvorledes der er nogle børn, der hurtigere vækker sympati hos hende og derfor får lyst til at være ekstra beskyttende. I forlængelse heraf kan der forekomme en favorisering af nogle børn, hvilket kan have betydning for, hvordan den enkelte håndterer sagen. I fortolkningen af Nora og Andreas fortællinger udfordres vores fordom og forforståelse samt vores forståelseshorisont, om at det er nødvendigt at udvikle en god relation, for at socialarbejderen kan udføre det sociale arbejde. I forlængelse heraf kommer vores fordom og forforståelse i spil omhandlende, at der er en menneskelig del relateret til personlige egenskaber såsom personlige værdier, holdninger, udstrålinger og måder at være på i situationer i socialarbejderens samarbejde med barnet. Disse har altså en betydning for, hvordan interaktionen mellem socialarbejderen og barnet udspiller sig. Vores forforståelse og fordom udfoldes således i socialarbejdernes fortællinger, hvorfor vi har tilnærmet os en *horisontsammensmeltning*, da mening og forståelse af socialarbejdernes forståelse er opstået (Højberg 2018:303, Gilje 2017:136).

Flere socialarbejdere italesætter yderligere, hvordan det kan være udfordrende når der er en kontrast mellem hvad barnet vil fortælle, og hvad de reelt har brug for at vide for at kunne udføre deres arbejde. Dette kommer eksempelvis til udtryk i Annas refleksioner:

“(...) der kan jo godt være nogle gange sådan en kontrast imellem hvad barnet vil fortælle, og hvad jeg har brug for at vide. Fordi det er jo ikke alle børn der vil fortælle hvad jeg har brug for at vide, for at jeg kan gøre mit arbejde. Og det kan selvfølgelig godt være udfordrende. Altså jeg synes de her børn, der er meget tavse er rigtig svære og arbejde med og det er svært at skabe en samarbejdsgrund, hvor de kan komme til at føle sig som kompetence, altså hvor de har gjort det bedste de kunne (...) Så de her meget tavse børn, som slet ikke er et sted hvor de kan komme til at fortælle hvad de har oplevet, det synes jeg faktisk næsten er det sværeste. Så kan jeg egentlig bedre bære, når jeg skal lægge øre til mange, mange fortællinger. Og det er jo sådan en, jeg tror at mange af os får sådan en... et hjælpebehov (...) du bliver nødt til at sige noget, så vi kan hjælpe dig - altså kom nu! Og det kan man jo ikke altid, hvis man ikke får den viden vi skal have. Så det kan jeg jo godt synes er udfordrende (...) det kan også være udfordrende, at nogle er meget... bruger rummet meget. Der er jo nogle drengebørn der (...) kan blive lidt voldsomme og hvor man lige skal rammesætte dem (...)” (Bilag 9:12)

I Annas fortælling kommer det til udtryk, at interaktionen er præget af barnets ageren og måde at indgå i interaktionen på, som eksemplificeres ved at nogle børn kan være opfarende, udadreagerende og andre kan være tavse og rolige. Dette understøtter således nødvendigheden af, at socialarbejderen indgår i interaktionen med barnet ud fra det interaktionistiske arbejdsprincip; *subjekt møder subjekt*. Det kan derfor udledes, at det ikke er uproblematisk at arbejde ud fra et interaktionistisk perspektiv, da det relationelle arbejde er i centrum. Det sociale arbejde bliver derfor komplekst, da det kræver at socialarbejderen formår at tilgodese barnets individuelle behov.

6.1.2 At turde mærke sig selv

Ud fra vores empiriske fund kommer det eksplorative sigte i spil, da flere socialarbejdere nævner mentalisering, som en kompetence, der anses som væsentlig at have i arbejdet. Dertil udtaler leder af et børnehus, Jette: *“(...) Altså empati, mentaliserings kompetence det kan man sige, det er sådan en eller anden fundamental forudsætning at kunne arbejde her*

(...)” (Bilag 3:1-2). Begrebet *mentaliserings* refererer til den menneskelige kapacitet til at forstå andres adfærd i forhold til de underliggende mentale tilstande, herunder tanker og følelser, disse kan have (Allen, Fonagy & Bateman 2010:28). *Mentalisering* indebærer en særlig opmærksomhed på mentale tilstande i os selv og i andre, hvoraf kernen i mentaliseringen er at; *have sindet på sinde* (Allen et al. 2010:26). Sofia understøtter det faktum, at en mentaliseringskompetence er væsentlig at have i arbejdet med børn, hvortil hun yderligere nævner egenskaber som at være medfølelse i sit udtryk, være rolig og have et åbent sind (Bilag 6:1-2). Ud fra foregående citater kan det interaktionistiske princip; *forståelse for den andens perspektiv* inddrages, som værende et underforstået element i socialarbejdernes mentaliseringsevne. Socialarbejderen skal altså bestræbe sig på at forstå hvordan situationen opleves for barnet, for at afgøre hvad der skal forsøges ændres (Hutchinson & Oltedal 2019:102). Vi tolker således, at socialarbejderens mentaliseringsevne er medvirkende til, hvorvidt socialarbejderen kan skabe indblik i og forståelse for barnets livsverden. Dette kan altså få en afgørende betydning for, hvordan socialarbejderne kan hjælpe barnet med seksuelle overgreb. En *udbredt grad af mentaliseringsevne, være medfølelse i sit udtryk og et åbent sind* kan bidrage til, at barnet får tryghed og lyst til at indvillige socialarbejderen i sine oplevelser med seksuelle overgreb. Hermed tilskrives mentaliseringsevnen en væsentlig betydning i forhold til, hvad der fremmer socialarbejderens arbejde. Vigtigheden af socialarbejdernes mentaliseringsgrad fremgår blandt andet i forbindelse med at tabuisering, skam og berøringsangst udspiller sig i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet (Bilag 7:10, Bilag 3:11, Bilag 9:9). I disse situationer kræver det, at socialarbejderen gør brug af mentalisering. Hos Nora udspiller tabuisering og skam sig i interaktionen med barnet på følgende måde:

“(...) Jeg synes det sværeste er sådan at arbejde med min egen, altså overkomme min egen barrierer for det. Det her med at turde ikke at være bange for det. Det her med at turde sige ordene “Da du blev voldtaget” eller.. Så det her med at udstråle den ro man har brug for at vise barnet, at “det her kan vi godt tale om, det er ikke skamfuldt”, så det er mere sådan en øvelse i at kæmpe med ens egne følelser af at det er tabu. Jeg kan sagtens håndtere barnets i det (...)” (Bilag 7:10)

Vi tolker ud fra fortællingen, at Nora skal overvinde en personlig *barriere* i interaktionen med barnet, når de skal tale om seksuelle overgreb, eftersom skam og tabuisering påvirker måden Nora kan indgå i interaktionen. Det er netop i disse situationer, at det er nødvendigt at Nora er særligt opmærksom på mentale tilstande i hende selv, såvel som i barnet (Allen et al. 2010:26). I citatet får vi indsigt i, hvordan en udbredt grad af *mentaliseringssevne* udspiller sig. Hun italesætter hvorledes hun reflekterer og er opmærksom på hendes egen adfærd, herunder hvordan skam og tabuisering, påvirker hendes ageren i interaktionen med barnet. Dermed kan vi sammenstille Scheffs perspektiver omhandlende skamfølelsens betydning og funktion for interaktionen. Ifølge Scheff indgår forlegenhed, utilstrækkelighed, pinlighed og akavethed i den samlet betegnelse af skamfølelsen, hvortil denne fungerer som et *moralsk kompas* (Bo 2012:8). Skamfølelsen optræder i Noras interaktion med barnet, når hun skal *overkomme hendes egen barriere*, som kan relateres til, at hun oplever det som forlegent at direkte italesætte ordene *da du blev voldtaget*. I forlængelse heraf forekommer en utilstrækkelighed i Noras interaktion med barnet, eftersom hun oplever hun skal kæmpe med egne følelser af, seksuelle overgreb er tabubelagt og skamfuldt. Nora bruger således det *moralske kompas* til at guide hende i interaktionen med barnet, således der ikke opstår en trussel mod *det sociale bånd* (Bo 2017:8). Det er påvist i problemfeltet, at seksuelle overgreb kan være vanskeligt at tale om og udholde, da det er et tabuiseret emne (Hoeck & Jøker 2019:13). Det kan altså kræve *en øvelse i at kæmpe med ens egne følelser af det er tabu*, hvorfor det kan være nødvendigt at socialarbejderens mentaliseringssevne styrkes, når de oplever tabuisering udspiller sig i interaktionen. Tabuiseringen kan således resultere i, at *“vi kan altså også komme til at sidde og skamme os, når vi skal spørge ind til noget der er rigtig svært (...)”* (Bilag 9:8). Tabuiseringen og skam hæmmer således socialarbejderen i at tale åbent og ærligt om seksuelle overgreb. Hermed underbygges vores fordom og forforståelse om, at seksuelle overgreb kan være vanskeligt at tale om i interaktionen med barnet. Ligeledes stemmer vores fordom og forforståelse overens med at interaktionen påvirkes, hvis der udvises forlegenhed, herunder skam. Ifølge Scheff er skammen styrende for individets handlinger, som kan medføre uforståelig adfærd, når mennesker hverken er opmærksomme på skammen eller dens undertrykkelse (Bo 2012:9). Det kan altså tolkes, at få betydning for relationen mellem socialarbejderen og barnet, hvis socialarbejderen ikke er opmærksom på, hvilken effekt skam har for socialarbejderen. Scheff forklarer at skam først bliver et problem, når den skjules og

undertrykkes, som kan resultere i der opstår *et socialt brud* mellem socialarbejderen og barnet, hvis skamfølelsen ikke erkendes og italesættes (Bo 2012:9). Problematikken i undertrykkelse af skammen kommer til udtryk i Karlas refleksion, da hun bliver spurgt om hvordan hun bliver påvirket af samtalen vedrørende seksuelle overgreb:

“(...) og jeg kan også nogle gange få den der “Puha, nu skal jeg også lige trække vejret en ekstra gang”, lige tørre sveden af håndfladerne eller sådan, fordi de er enormt påvirket af det eller ja... Så på den måde kan følelser jo godt smitte (...)” (Bilag 11:12)

I dette citat fremkommer Scheffs begreb *skam-skam-spiral*, som kommer til syne når skammen videreføres til andre (Bo 2012:9). Betydningen af socialarbejderen erkender skamfølelsen får dermed en central rolle, da interaktionen med barnet kan bære præg af skammens dominans, hvilket kan resultere i at der sker *et socialt brud*. Heraf synliggøres det interaktionistiske kendetegn; interaktionen er præget af de involverede medvirker til at konstruere og skabe det, der reelt sker i relationen (Hutchinson & Oltedal 2019:131).

Yderligere beskriver Jette, at skam ikke skal signaleres fra socialarbejderen, når denne er i interaktion med barnet: *“(...) Men ja, der er meget skam (...) det er noget vi skal være gode til IKKE at signalere”* (Bilag 3:11). I socialarbejderens interaktion med barnet er der indlejret *normative forventninger* til, hvordan socialarbejderne skal agere og forholde sig til følelsesmæssige reaktioner fra barnet og ikke mindst fra socialarbejderne selv. Dette kan sammenholdes med Goffmans fokus på sociale situationer og de *normative forventninger*, der er indlejret i disse, hvortil vi tolker at socialarbejderne producerer *normative forventninger* i henhold til de *skal være gode til ikke at signalere* skamfølelsen (Goffman 2014:16). Heraf optræder Goffmans begreb om *indtryksstyring*, da de netop kontrollerer det indtryk barnet får af dem, herunder at de ikke skal udvise skamfølelsen (Goffman 2014:24). Dog kan dette resultere i, at der opstår *et socialt brud* mellem socialarbejderen og barnet, da socialarbejderen undertrykker skammen i interaktionen med barnet, hvorfor skam har en ødelæggende indflydelse, som Scheff påpeger (Bo 2012:9). Undertrykkelse af skammen er således ikke ideelt for relationen mellem socialarbejderen og barnet, da dette kan hæmme socialarbejderen i at skabe forståelse og indblik i barnets oplevelser med seksuelle overgreb. I forlængelse heraf udtrykker Anna hvilken betydning tabuisering og skam har i interaktionen med barnet, hvortil hun

nævner:

“Ja, det der er svært ved skam det er, at jo mere du italesætter det jo mere vokser det også nogle gange. Så det er sådan, det er en meget svær balance tænker jeg. Vi skal være dygtige til at tale om det på en ordentlig måde” (Bilag 9:9)

Citatet giver os indblik i, at der er en klar bevidsthed om, at skammen kan have en ødelæggende indflydelse på interaktionen, hvorfor socialarbejderne *skal være dygtige til at tale om det på en ordentlig måde*. Vigtigheden af en udbredt grad af mentaliseringsevne kommer således til udtryk i denne sammenhæng, hvoraf mentalisering, som tidligere nævnt, refererer til en opmærksomhed på egen og andres adfærd (Allen et al. 2010:26). Ved at socialarbejderen er opmærksom på skammen kan have en ødelæggende indflydelse på interaktionen, kan et brud på *det sociale bånd* netop forebygges. Ligeledes ses der lighedstræk med et kendetegn ved mentalisering; *at tænke, før man handler* (Allen et al. 2010:31). Socialarbejderne skal være dygtige til at tale om skam på en ordentlig måde, hvortil socialarbejderne heraf skal tænke, før de taler.

Vi udleder hermed, at relationen mellem socialarbejderen og barnet er påvirket af tabuisering og skam. Dette kan særligt ske, hvis socialarbejderen ikke har en mentaliserende indstilling, hvor denne stiller sig nysgerrig og spørgende overfor andre, men også egen mentale tilstande (Allen et al. 2010:31). Ved at socialarbejderen ikke er opmærksom på sin egen og barnets adfærd, kan det være vanskeligt for socialarbejderen at bestræbe sig på, at forstå hvordan situationen opleves for barnet og dermed afgøre, hvad der skal forsøges ændres (Hutchinson & Oltedal 2019:102). Heraf kan socialarbejderens arbejde med at kortlægge barnets behov for hjælp blive hæmmet, hvis socialarbejderen ikke har en udbredt grad af mentaliseringsevne. Ved at socialarbejderen stiller sig nysgerrig og spørgende overfor tabuiseringen og skammens betydning for interaktionen, og måden hvorpå de kan afdække barnets behov for hjælp, så kan det bidrage til, at socialarbejderen fremmer sin mentalisering. Derigennem kan denne blive bekendt med det interaktionistiske begreb; *blinde pletter*, som netop refererer til væremåder, den enkelte ikke er bevidst om (Hutchinson & Oltedal 2019:100). Som konkretiseret i dette afsnit, fodrer arbejdet med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb, at socialarbejderen besidder en mentaliseringsevne. Derfor er det essentielt, at

socialarbejderen konstant er opmærksom på at forbedre og udvikle sin mentaliseringsgrad. Måden hvorpå socialarbejderens mentaliseringsevne forbedres kan relateres til Jettes udtalelse: *“Og det er faktisk en ret væsentlig forudsætning, det der med at man kan og tør mærke sig selv. Og det er jo sådan et underligt begreb ‘mærke sig selv’, hvad fanden betyder det? Men altså det er jo en del af mentaliseringsbegrebet (...)”* (Bilag 3:1-2). Det at mærke sig selv og være i kontakt med sig selv som person kan derfor tolkes, at have en væsentlig betydning for, hvordan den enkelte socialarbejder agerer og er medvirkende til at skabe *forståelse for den andens perspektiv*, som den interaktionistiske retning opererer indenfor.

6.1.3 Delkonklusion

Ud fra ovenstående analysedel påvises, at det sociale arbejde der udføres på feltet, er karakteriseret af et interaktionistisk perspektiv, hvor det relationelle arbejde er særdeles værdifuldt. Vi har fundet, at socialarbejdernes egenskaber såsom; forståelse, anerkendelse, troen på børnenes fortælling, afstemning, nysgerrighed og spejling medvirker til at etablere en *arbejdsrelation* med barnet. Den gode relation med barnet, hvor tryghed og tillid er fundamentet, er med til at fremme socialarbejdernes arbejde. Modsat er det hæmmende for udførelsen af det sociale arbejde, hvis socialarbejderne ikke formår at opbygge denne relation. Ligeledes har vi fundet, at der eksisterer et modstridende element i relationsopbygningen mellem socialarbejderen og barnet, da opbygningen af en tryk og tillidsfuld relation står i modsætning til *hurtig ind og hurtig ud* princippet. Afslutningsvist udledes gennem vores meningsfortolkning af socialarbejdernes refleksioner og forståelser, at socialarbejdernes evne til at gøre brug af mentalisering, *at kunne mærke sig selv*, i interaktionen med børnene er enormt vigtigt. Dette er medvirkende til at opnå indsigt i børnenes livsverden, hvorfor mentaliseringsevnen kan fremme socialarbejdernes udførelse af det sociale arbejde.

6.2 Delanalyse 2 - Følelsesarbejde

Denne analysedel vil belyse et eksplorativt element, som er blevet kodet i vores indsamlet empiri; *følelsesarbejde*. Vores analytiske formål vil hermed være at skitsere hvordan følelsesarbejdet kommer til udtryk i socialarbejdernes refleksioner, og hvordan de oplever at håndtere dette samt hvilke konsekvenser følelsesarbejdet har.

I tolkningen af vores indsamlet empiri fandt vi, at relationen mellem socialarbejderen og barnet er præget af en følelsesfuld dynamik, da denne er centeret omkring barnets fortælling af seksuelle overgreb. Interaktionen mellem socialarbejderen og barnet fremkalder en række følelser hos socialarbejderen, hvortil Sofia pointerer:

“(…) Så det gør noget helt andet i mig at se de børn. Og på den måde mener jeg aldrig, at vi kan adskille det vi har med os og det vi står midt i fra de børn og unge vi møder - så på den måde, vil vi altid blive påvirket mere af nogle sager end andre” (Bilag 6:6)

Det fremkommer af ovenstående, at følelserne udspringer i det relationelle arbejde, som socialarbejderen udfører og derfor spiller en væsentlig rolle. Hermed optræder et eksplorativt element, hvor vi særligt kan trække på Arlie R. Hochschilds teori omhandlende *Emotional Labour*. *Emotional labour*, oversat til følelsesmæssig arbejdskraft, refererer til situationer hvor det forventes at medarbejdere er i stand til aktivt at regulere og styre egne følelser, som den anden kan fremkalde (Moesby-Jensen & Nielsen 2015:694). Teorien kan derfor bruges i sammenhæng med at belyse samt understøtte hvordan socialarbejderne anvender forskellige teknikker, for at tilpasse deres følelser til, hvad der forventes af barnet, konteksten, arbejdspladsen og professionalismismen i det sociale arbejde (Moesby-Jensen & Nielsen 2015:694). Hochschild er særligt inspireret af Goffmans dramaturgisk perspektiv på det sociale liv. Dog kan Hochschilds teori fungere som et supplerende element til Goffman, da hun tager højde for de følelsesmæssige forankringer i de sociale strukturer og den individuelle aktørs personlighed (Kyed 2017:145). De to teorier er komplementære, da Goffman indfanger hvorledes aktører håndterer deres egen optræden gennem indtryksstyring, hvorimod Hochschild har blik for håndteringen af de indre følelser (Kyed 2017:145). I tidligere analysedel pointeres væsentligheden af, at socialarbejderne har kompetencer og evner til, at skabe en tryk og tillidsfuld relation med barnet. Derfor inddrager socialarbejderne givetvis følelsesmæssige sider i interaktionen. Følelser er således noget, som altid er på spil og har indvirkning på socialarbejdernes arbejde, dog håndteres det forskelligt (Moesby-Jensen & Nielsen 2015:690). Hochschild beskriver følelser, som værende en sans sociale aktører bruger som orientering, meningstilskrivelse samt koordineret samhandling, hvorfor følelserne giver en indikation af, hvad der rører sig i det felt vi er en del af (Kyed 2017:145). Håndtering af følelsesarbejde kommer ligeledes

til udtryk i det sociale arbejde, som socialrådgiverne, familiebehandlerne og psykologerne udfører i interaktionen med barnet. Flere af socialarbejderne nævner, at de i relationen med barnet konstant er opmærksomme på deres egne, såvel som barnets følelser og signaler (Bilag 3:1-2, Bilag 6:1-2). Eksempelvis forklarer Nora:

“Ja, altså i rummet er det godt og vel alt, der sådan på et eller andet plan er bevidst. Det er i forhold til om du læner dig frem kropsligt, eller om du læner dig mere tilbage, altså det er også hvordan du former dine ansigtsudtryk, hvordan du tilter dit hoved rigtigt. Jeg tror det er sådan hele adfærden, som også kommer med træning, men det er også ordene du vælger at sige, stilheden du vælger at udnytte eller intonationen i din stemme, at der er egentlig tænkt ret meget over det hele når du vælger at lave et emneskift, så er det også fordi, at du har fornemmet at nu blev det for svært for barnet at være i (...)” (Bilag 7:11)

I Noras fortælling ses det, hvorledes hun er særligt opmærksom på at forstå hvordan situationen opleves for barnet, for at kunne bruge dette som en indikator på, hvordan hun skal agere i relationen. Dette er et centralt kendetegn ved den interaktionistiske tilgang, hvor barnets tolkning af situationen er alfa omega. Det tolkes, at der også finder *indtryksstyring* sted, som Goffman opererer med, da interaktionen med barnet ikke er baseret på tilfældigheder, men derimod er et gennemtænkt og velovervejet skuespil (Goffman 2014:24-25). Dette understøttes af Nina, som pointerer vigtigheden af at afgive de rigtige signaler til barnet, da det ellers vil have konsekvenser for relationen: *“Hvis jeg bliver kørt af sporet, og jeg ikke kan rumme og være i det, så klapper barnet i som en østers og så bliver det ikke snakket om”* (Bilag 2:11). Formår Nina ikke at præsentere en *formal fremtoning* overfor barnet, med andre ord den normale adfærd, som det forventes af hende, så kan barnet blive hylet ud af den og hermed *klappe i som en østers* (Goffman 2014:24-25). Dette hæmmer således socialarbejderne i at skabe indblik i barnets livsverden med seksuelle overgreb, som kan vanskeliggøre måden hvorpå det sociale arbejde udføres. Derfor har det altså en afgørende betydning for relationen, at de formår at blive i deres optræden. Heraf at de ikke viser følelsesmæssige reaktioner, som interaktionen kan fremkalde hos dem, således de formår at opbygge og opretholde den gode relation med barnet. Dette har en fremmede effekt for det sociale arbejde der udføres, da det bevirker til at barnet kan indvillige socialarbejderen i sine oplevelser, som

denne har til formål at hjælpe barnet med. Dykker vi yderligere ned i socialarbejdernes udtalelser ses det dog, at der bag håndteringen af deres ydre indtryk ligeså finder et dybere skuespil sted. Dette kommer særdeles til udtryk i Annas italesættelse:

“Så prøver vi jo bare at være understøttende i vores spørgsmål, sådan så barnet får fortalt. Og så er det noget med at kunne holde ud at høre det, uden at vise afsky hvis noget er ulækkert, uden at blive alt for bange - altså børn har massere af voksne, som bliver bange når de hører om det her, eller forskrækket eller synes det er ulækkert eller “puh, det skal du ikke fortælle mere om nu” (...) Så det er rigtig vigtigt at vi kan holde masken, kan man sige eller holde indlevelsen med barnet og være i det sammen med dem” (Bilag 9:11)

Ud fra ovenstående citat tolkes, at socialarbejderen udøver *indtryksstyring* overfor barnet. Socialarbejderen er bevidst omkring at styre og kontrollere det indtryk barnet får, således denne ikke fornemmer at socialarbejderen føler *afsky*. Dog kan det yderligere udledes, at der finder en form for aktiv håndtering af socialarbejderens indre følelsesmæssige reaktioner sted, hvilket Hochschilds teoretiske begreb omhandlende følelsesarbejde indfanger (Kyed 2017:145). Følelsesarbejdet foregår på to niveauer; *overflade-* og *dybdespil*. *Overfladespil* beskrives som et følelsesmæssigt skuespil, der refererer til den måde sociale aktører udtrykker følelser, især via ansigtet og kroppen. Disse er påtagede følelsesudtryk, som ikke nødvendigvis er en del af selvet, men derimod knyttet til den rolle, den sociale aktør har i situationen (Kyed 2017:148-149). *Dybdespil* refererer derimod til indsatsen om at (om)skabe, forme eller undertrykke de følelser, der faktisk føles i en given situation gennem en kognitiv, kropslig eller ekspressiv teknik (Kyed 2017:149-150). Bestemte roller og sociale situationer foreskriver forskellige legitime følelsesudtryk, hvorfor det kan være nødvendigt at udøve denne form for følelsesarbejde. Det ses i forbindelse med at socialarbejderne udtrykker, at de i interaktionen med barnet gør brug af følelsesmæssigt skuespil, da de gør en aktiv indsats i at undertrykke de følelser, de rent faktisk føler i den givne situation (Kyed 2017:149-150). Anna italesætter i ovenstående citat, hvordan nogle af børnenes fortællinger fremkalder en følelse af *afsky*, men at hun i disse situationer skal holde masken. Denne udtalelse stemmer overens med Jettes fortælling, hvortil hun forklarer nogle sager har *et vis kvalme niveau* (Bilag 3:2). Heraf tolkes at interaktionen med barnet ikke skal bære præg af, at socialarbejderne udviser negative reaktioner på børnenes beretninger om

seksuelle overgreb. Dette opfatter vi er en gældende normsætning blandt socialarbejderne; ikke at udvise negative reaktioner, hvorfor Goffmans begreb om *indtryksstyring* udspringer. Socialarbejderne skal netop have evnen til at udvise en *normal fremtoning*, således de ikke udviser negative reaktioner. Hermed forekommer der et *overflade-* og *dybdespil*. Socialarbejderne udtrykker påtagede følelsesudtryk, som ikke stemmer overens med deres oprigtige følelser, men derimod er knyttet til den rolle, som det forventes af dem at indtage i situationen (Kyed 2017:148-149). Denne form for *dybdespil* ses eksempelvis også, da de forsøger at bevare roen og signalere ro og åbenhed i situationer, hvor de i virkeligheden er enormt berørte af barnets fortællinger (Bilag 7:12, Bilag 11:12, Bilag 2:7). Socialarbejderne udøver hermed en form for kontrol over deres følelser. Ifølge Goffman afhænger en succesfuld optræden således af, hvorvidt den enkelte er i stand til at præsentere de normative forventninger, der gør sig gældende i konkrete sociale sammenhænge (Goffman 2014:24-25). En succesfuld optræden afhænger således af, hvorvidt socialarbejderen formår at udføre følelsesarbejde. Dette kan overføres til socialarbejdernes interaktion med børnene, da der bliver opstillet normative forventninger, der gør sig gældende i den konkrete sammenhæng, herunder interaktionen mellem socialarbejder og barnet. Dertil betoner Andrea:

“(...) det bliver min opgave at bevare roen (...) Jeg bliver ikke nervøs, jeg bliver ikke bange, jeg bliver ikke forarget eller fortørnet (...) Noget af det jeg skal, det er jo at skabe ro, fordi det er jo det, de har brug for de her unger, ikke. At der er nogle voksne, der har styr på det, fordi deres egen verden er kaotisk” (Bilag 10:3)

Citatet fremhæver væsentligheden af, at socialarbejderne skal skabe ro og ikke udvise blandt andet forargelse, da børnene netop har brug for voksne, der kan rumme deres fortællinger og få styr på deres kaotiske verden. Flere socialarbejdere tilslutter sig dette, hvortil de blandt andet nævner de i relationen med barnet ikke skal udvise forargelse, frygt eller at børnene ikke kan fortælle om deres oplevelser (Bilag 7:11, Bilag 6:12, Bilag 5:1). I analysedel 1 fremhæves tillid, forståelse og plads til at barnet kan fortælle om oplevelser med seksuelle overgreb, hvorfor det kan være nødvendigt for *arbejdsrelationen*, at socialarbejderen ikke reagerer negativt på barnets fortællinger. Dertil forklarer Karla at: *“(...) Jo mere trygt rum man skaber, jo nemmere bliver det også at tale om det, der er rigtig svært (...)” (Bilag 11:12)*. Udviser socialarbejderen afsky, frygt

eller forargelse over barnets fortællinger, kan dette skabe et utrygt rum for barnet, som kan hæmme relationen mellem socialarbejderen og barnet, samt udførelsen af det sociale arbejde. Ligeledes kan det bevirke til, at børnene *klapper i som en østers* (Bilag 2:11).

Ovennævnte giver hermed et indtryk af, at der i det sociale arbejde forekommer en væsentlig del af følelsesregulering samt *indtryksstyring*. Det er derfor vanskeligt at adskille følelsesarbejde fra det sociale arbejde med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb. Den følelsesmæssige arbejdskraft, der forventes af socialarbejderen at levere, kan hæmme interaktionen med barnet, i tilfælde af, at socialarbejderen ikke formår at mestre håndteringen af de følelsesmæssige reaktioner. Vi bliver derfor nysgerrige på, hvordan socialarbejdernes håndterer det følelsesmæssige arbejde.

6.2.1 Håndteringen af det følelsesmæssige arbejde

Som nævnt i ovenstående udspringer følelsesmæssige reaktioner i interaktionen med barnet. Flere af socialarbejderne italesætter, hvordan de oplever at blive berørt af børnenes fortællinger og de følelser, som er i rummet (Bilag 7:5-6, Bilag 6:12, Bilag 6:8-9). Eksempelvis udtrykker Anna: "(...) jeg sidder jo ikke og græder sammen med barnet, men jeg får jo også tårer i øjnene ind imellem og det kan jeg godt holde ud af, at være i sammen med børnene (...)" (Bilag 9:10). Det tolkes, at der optræder et scenskift mellem Goffmans betegnelser *at optræde* og *ikke-optræde*, som netop indeholder et element af *indtryksstyring* (Goffman 2014:24-25). Anna afviger fra den normative forventning om, at bevare *facework* og den såkaldte professionalisme, da hun indtræder i *backstage* og lader egne følelser komme til overfladen i interaktionen. Det ses altså hvordan socialarbejderne i nogle tilfælde gør brug af, hvad Goffman betegner som *at afgive indtryk*, som henviser til den ubevidste *indtryksstyring* (Goffman 2014:24). Når socialarbejderen *afgiver indtryk* afsløres dele af den menneskelige del, herunder egne følelser, som normalt holdes skjult for barnet. Dette bevidner altså at det i nogle situationer ikke er muligt for socialarbejderen at tilbageholde de følelser, som barnets fortælling kan fremkalde. Dog kan det følelsesmæssige aspekt ligeledes fungere som et redskab i interaktionen, hvorfor socialarbejderens egne følelser ikke nødvendigvis har en negativ effekt. Dette understøttes af Sofia, som anser det som en præmis for at varetage dette job, at blive berørt og påvirket af det arbejde, som udføres:

“Ja, om man selv kan blive påvirket af det? Ja, bestemt. Og det tænker jeg, at når det ikke længere gør sig gældende, så tror jeg at man skal lave noget andet. Fordi man skal netop kunne se sig selv i øjnene (...) min krop sender også en masse signaler til mig ud fra den interaktion jeg har med barnet, og dem skal jeg lytte til, for at jeg kan give barnet en ordentlig tilbagemelding - for at de kan mærke, at jeg er til stede i rummet (...)” (Bilag 6:9)

Følelsesarbejde er altså uundgåeligt i arbejdet med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer. Dog er det forskelligt, hvordan socialarbejderne håndterer dette. Heraf finder vi det væsentligt at trække på et studie foretaget af sociolog, Cecilie K. Moesby-Jensen og antropolog, Helle Schjellerup Nielsen. Gennem deres undersøgelse *“Følelsesarbejde i sagsbehandleres praksis”* har de udarbejdet tre former for følelsesarbejde (Moesby-Jensen & Nielsen 2015:690):

- 1) *når sagsbehandleren lukker af for følelserne både i situationen og efterfølgende*
- 2) *når sagsbehandleren udskyder følelserne og arbejder med dem efterfølgende*
- 3) *når følelserne dominerer og en sag kommer ind under huden på sagsbehandleren*

Vi kan således drage paralleller fra Moesby-Jensen og Nielsens undersøgelse til vores indsamlet empiri. Deri ses blandt andet hvordan de tre former for følelsesarbejde kommer til udtryk, i måden hvorpå socialarbejderne håndterer de følelsesmæssige aspekter, som kan opstå i interaktionen med barnet. Det fremkommer i flere af socialarbejdernes fortællinger, at det kan være vanskeligt at rumme og styre de følelser, som barnet fremkalder hos dem. Dette kommer særligt til udtryk i en oplevelse som Nora italesætter:

“(...) Jeg havde et meget belastet barn i udredning, som simpelthen gjorde jeg sad og tudede hele aftenen (griner) efter udredningsforløb. Jeg kunne simpelthen ikke finde ud af, hvad det var der skete, hvorfor det påvirkede mig så meget og det med at få den på supervision og få drøftet, hvad det så er for nogle psykologiske triggers der kommer, hvad er det der sker. Det her med at der bliver projiceret følelser ovre i mig, som jeg skal rumme. Nogle af alle de mekanismer, der sættes i gang har man brug for hjælp til at blive skarp på ude fra og det tænker jeg egentlig ikke som sådan er mangel på kompetencer, men mere sådan at vi bruger os selv så meget og hvor er skillelinjen med, hvornår er det psykologen

og hvornår er det personen der er i rummet, er så diffus i nogle tilfælde at man bare kommer til at tage det med hjem og det har man brug for at hive op til et mere professionelt plan ved hjælp af supervision, ikke” (Bilag 7:7)

I citatet tydeliggøres, hvordan følelsesarbejdet kommer til udtryk i interaktionen med barnet, hvoraf Nora oplever barnets fortælling kommer *ind under huden* på hende. Her indtræder Moesby-Jensen og Nielsens følelsesarbejde omhandlende *når følelserne dominerer og en sag kommer ind under huden* (Moesby-Jensen & Nielsen 2015:690). Det interaktionistiske begreb *blinde pletter* optræder, da der i interaktionen med barnet kan udspille sig adfærdsmønstre, som socialarbejderen ikke er bevidst om (Hutchinson & Oltedal 2019:100-101). Noras fortælling giver os indblik i, at supervision kan være behjælpelig i forhold til at gøre hende bekendt med, hvilke psykologiske mekanismer, herunder *blinde pletter*, hun skal være opmærksom på og arbejde med fremadrettet. Dette understøttes af Sofia, da hun fortæller at supervision bidrager med at socialarbejderne kan ventilere og vende paletten om, således de kan blive bekendte med: *“(...) hvad er det egentlig det gør ved os (...)”* (Bilag 6:5). Følelserne får derfor et dominerende aspekt i det relationelle arbejde, hvorfor det kan være nødvendigt at få hjælp gennem supervision, for at kunne håndtere og tackle relationen og oplevelsen. Socialarbejderne udskyder altså de følelsesmæssige reaktioner, som fremkaldes i interaktionen, da de først håndteres i supervision og kollegial sparring. Heraf optræder Moesby-Jensen og Nielsens anden form for følelsesarbejde; *når sagsbehandleren udskyder følelserne og arbejder med dem efterfølgende* (Moesby-Jensen & Nielsen 2015:690). Dertil udtrykker Katrine:

“(...) Men det sker, at der er sager jeg tager med hjem og sådan kommer til at ligge og tænke på og ærgre mig over eller blive vred på - altså ikke over barnet, men over sagen, eller blive så ked af det, på barnets vegne eller et eller andet. Og så er jeg ekstra opmærksom på at opsøge noget supervision” (Bilag 5:10)

Katrines fortælling stemmer overens med Noras, da hun italesætter, hvordan den følelsesmæssige reaktion kommer efter samtalen med barnet:

“(...) når samtalen er slut og familien er gået ud ad døren, at så kommer reaktionen. Så har man også holdt på sig selv, at så skal man finde en kollega eller en eller anden, der lige kan lytte eller man lige kan rase ud eller reagere, for det har man også behov for” (Bilag 7:11)

De ovenstående citater giver indblik i, hvordan socialarbejderne i interaktionen med barnet kontrollerer, tilbageholder og udsætter deres følelsesmæssige reaktioner, for derefter at kunne reflektere og ventilere oplevelsen med en kollega eller gennem supervision (Bilag 6:5, Moesby-Jensen & Nielsen 2015:697). I Noras fortælling eksemplificeres, at socialarbejderne påtager sig en rolle i deres arbejde, herunder *frontstage*, da hun har holdt på sig selv i interaktionen med familien, heriblandt barnet. Ligeledes bliver det tydeligt, at socialarbejderne reagerer efterfølgende, hvor Goffmans begreb om *backstage* kommer til syne. Derigennem kan socialarbejderne reagere uagtet, da de ikke skal forsøge at kontrollere deres adfærd og derfor kan slappe af (Hutchinson & Oltedal 2019:100,107). I forhold til at understøtte denne pointe, finder vi det væsentligt at inddrage Annas beskrivelse af, hvordan der efterfølgende finder en form for *afgiftning* sted:

“(...) jeg får tit det her billede af filmen Green Mile (...) den måde han suger det dårlige ud af nogen andre, for at skulle af med det selv. Altså jeg tænker lidt at det også er sådan det er i det her arbejde. Vi er trænet til at kunne lægge øre til det her, men vi får det jo sådan lidt tæt på og bliver jo på en måde indfølelse og medfølelse med de her børn. Vi er jo... det er jo meget intenst i sådan et rum, når man sidder og snakker om sådan nogle private ting. Så det har vi behov for at blive afgiftet i bagefter, men mens jeg sidder og lytter tænker jeg faktisk godt, at jeg kan. Og det er jo ikke noget man kommer sovende til, og det er jo også noget med hele tiden og få supervision, hele tiden selv og arbejde med egne grænser og... altså der er jo rigtig meget personligt arbejde i det også, så det er jo ikke alle der kan det” (Bilag 9:11-12)

Annas refleksion over effekten af interaktionen med barnet, giver et godt billede af, hvor vigtig supervision og den kollegiale sparring er for socialarbejderne. Det er et følelsesmæssigt belastende arbejde, hvorfor det er altafgørende for, at socialarbejderne kan trives i arbejdet. Jette tilslutter sig dette, hvoraf hun fortæller: *“(...) Så jeg tror den tid, hvor man snakker med sine kollegaer eller med en supervisor er givet rigtig, rigtig godt ud*

i forhold til at lave det gode arbejde som vi skylder børnene at gøre, ikke” (Bilag 3:10). I denne refleksion får vi indblik i, hvordan supervision er medvirkende til at skabe et godt arbejdsgrundlag for socialarbejderne og hvilken betydning det har for måden hvorpå socialarbejderne kan udføre deres arbejde på. Derfor kan det advokeres, at supervision og kollegial sparring er to vigtige elementer i at fremme det sociale arbejde og en nødvendighed for, at kvaliteten af det arbejde der udføres kan opretholdes.

I ovenstående pointeres, hvordan socialarbejderne anvender følelser som et redskab samt hvordan de er nødsaget til at håndtere og styre deres følelser. Yderligere udledes hvordan socialarbejderne i nogle tilfælde kan have svært ved at tilbageholde de følelser, som udløses i interaktionen med barnet. I socialarbejdernes refleksioner kommer det til udtryk, at styringen og kontrollen over egne følelser i interaktionen og efterfølgende spiller en væsentlig rolle i relationsdannelsen med barnet. Supervision og kollegial sparring fremmer måden hvorpå socialarbejderne formår at håndtere de følelsesmæssige reaktioner. Afslutningsvist påpeges at interaktionen mellem socialarbejderen og barnet udspiller sig i forskellige roller, da det er et følelsesmæssigt belastende arbejde. Vi finder det interessant at undersøge hvordan rollerne kan fremme og hæmme det sociale arbejde, der udføres på feltet.

6.2.2 Den professionelle- og personlige rolle

I tolkningen af socialarbejdernes refleksioner kommer det til udtryk, at de i interaktionen med barnet indtager og navigerer mellem to forskellige roller; *den professionelle- og den personlige rolle*, da de trækker på professionelle- såvel som personlige kompetencer. Socialarbejderne lægger særligt vægt på, hvordan de i interaktionen med barnet bruger sig selv, herunder at de trækker på personlige elementer såsom personlighed og følelser. Eksempelvis udtaler Anna: *“(…) men jeg tror i rummet med barnet der er jeg meget MIG”* (Bilag 9:10). I relation til Annas pointe, udtrykker Andrea følgende:

“Ligeså snart vi begynder at snakke seksuelle overgreb, så sker der noget, det gør der også i mig, det gør der i os alle sammen, fordi så begynder mine egne værdier og mine egne holdninger, min egen moral og min egen etik og min egen måde at leve på, den begynder at spille ind” (Bilag 10:2)

I citatet udtrykker Andrea at det ikke er muligt at adskille personlige holdninger, værdier og levemåde i arbejdet med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb. Relationen med barnet tolkes at være baseret på socialarbejdernes personlige egenskaber og kompetencer, hvorfor de personlige kompetencer spiller en stor rolle i interaktionen. Dertil påpeger Betty: *“(...) Det er det vigtigste redskab for mig, det er mine personlige kompetencer i, at kunne lytte, men jo hele tiden med min faglighed bag mig (...)”* (Bilag 8:7). Ud fra Bettys fortælling tolkes, at brugen af personlige kompetencer i interaktionen kan fremme hendes arbejde, da disse udgør *et af de vigtigste redskaber*. At være personlig og professionel komplementærer altså hinanden. Personlige egenskaber spiller en betydningsfuld rolle i relationen, men fagligheden er ej forglemt. Eksisterende forskning belyser, at det forventes af socialarbejderne, at de er i stand til at agere og balancere i de to roller, da det er en nødvendighed for udførelsen af arbejdet (Vang 2020:2). Dette kommer særligt til udtryk i Jettes udtalelse:

“(...) Så det er sådan en balance med at kunne være åben over for barnet, men stadigvæk være professionel og passe på sig selv i det. Så det er jo en del af det at være professionel - at man kan være personlig og man kan være hjertevarm og sådan noget, og man kan stadig passe på sig selv og ikke overtage barnets lidelse fordi så holder man ikke så længe her” (Bilag 3:14-15)

Denne forståelse kan relateres til den professionelle diskurs i det sociale arbejde. Der er en forventning om, at professionelle i mødet med udsatte mennesker indtager en personlig tilgang, der består af menneskelighed og ærlighed (Uggerhøj 2015:84-85). Det er netop i forbindelse med at udvise menneskelighed og autencitet, at Sofia indtager den personlige rolle og trækker på personlige kompetencer:

“(...) Og det tror jeg hele tiden... det der med den professionelle rolle - det er klart, at jeg sidder jo ikke og siger ‘Årh, det er også fordi at jeg har også haft et skænderi med min mand her til morgen. Og nu er min datter hun er også... og jeg er også’. Det ville jeg aldrig sige, det er jo min privatsfære. Men når det er sagt, så synes jeg grænserne for at være professionel er meget brede fordi jeg tror også på en medmenneskelighed. Så hvis jeg siger til barnet: ‘Ved du hvad, når du fortæller mig det der - det kan jeg faktisk... Øj, det gør helt ondt på mig at høre!’ og sågar hvis man kan få en lille smule tåre i øjnene en gang imellem,

jeg tror den resonans der bliver dannet mellem barnet og den professionelle er enormt vigtig, fordi at man er autentisk i sit udtryk (...) (Bilag 6:8)

I citatet understøtter Sofia vigtigheden i *at være autentisk i sit udtryk*, da dette er medvirkende til, at der bliver dannet en *resonans* mellem barnet og den professionelle. At anvende egenskaber som *autencitet* og *medmenneskelighed* er fremmede for interaktionen med barnet og ligeledes for det sociale arbejde der udføres. Sofia italesætter at: *“grænserne for at være professionel er meget brede”*, hvilket giver et indtryk af, at der ikke er nogle bestemte retningslinjer for, hvordan socialarbejderen bør indgå i interaktionen, men at der derimod er et stort frirum. Heraf udspringer kompleksiteten i det sociale arbejde med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb. Socialarbejderne skal nemlig balancere mellem hvorvidt de inddrager medmenneskelige aspekter kombineret med at agere professionel. Kompleksiteten eksemplificeres i Annas fortælling, da hun bliver spurgt om, hvordan hun oplever relationen med barnet:

“(...) Det er meget, meget forskelligt. Nogle børn er jo meget ukritiske, altså hvis du har levet i en opvækst hvor dine grænser bliver overskredet konstant, så har du dem jo ikke og det har du heller ikke overfor andre. Så nogle børn er meget hurtige til at tage en i hånden, eller sætte sig på skødet eller bare fortælle om det hele ‘bla bla bla bla’. Og nogle børn kan næsten ikke gå ind i rummet, så det er virkelig, virkelig forskelligt” (Bilag 9:11)

Annas udtalelser fremhæver således kompleksiteten i at arbejde ud fra interaktionismens arbejdsprincip; *subjekt møder subjekt*, da relationen er præget af, at børnene har individuelle behov, adfærd og grænser. Det kan derfor være en nødvendighed, at socialarbejderen kan imødekomme dette i interaktionen med barnet, hvilket kræver et stort råderum. Væsentligheden kommer til udtryk i Sofias fortælling:

“(...) De skal mærke det autentiske i mødet med mig, for ellers så kan jeg lige så godt droppe det. For eksempel hvis jeg er for professionel i starten, hvis de møder sådan en hvor de tænker: ‘jamen så kan det vække en følelse af, at jeg er et nummer i rækken - du ser bare mig ligesom de andre’ hvor jeg siger, ‘nej, lige det her møde med dig det er helt unikt for dig fordi dig har jeg aldrig mødt før, så det er noget helt særligt’ (...) Så på den måde *trække mere på de personlige egenskaber jeg har med mig*” (Bilag 6:10)

Ud fra citatet tolkes, at socialarbejdernes professionelle rolle kan være hæmmende i relationen, da børnene kan få en fornemmelse af, de *er et nummer i rækken* og socialarbejderne *ser dem ligesom de andre*. Barnet skal opfattes som et unikt menneske og have oplevelsen af at være subjekt i relationen med socialarbejderen (Hutchinson & Oltedal 2019:131). Andrea fortæller ligeledes at hun gør en aktiv indsats for, at hun *bliver meget lidt kommune-dame* overfor barnet da dette vil have en effekt på interaktionen (Bilag 10:11). Ved at socialarbejderen inddrager de personlige egenskaber kan barnet opleve socialarbejderens autencitet, som kan have betydning for relationen mellem socialarbejderen og barnet. I relation til dette udtaler Nora følgende: “(...) *De er nødt til at kunne mærke, at man er autentisk og man er i stand til at sætte ord på de følelser man har (...)*” (Bilag 7:5-6). Det kan tolkes, at der er enighed om at de mere bløde, følelsesmæssige og personlige egenskaber indgår som en central del i interaktionen med barnet. Dette underbygger Sanne: “(...) *Jeg synes det skal være transparent det jeg gør. Det er vigtigt for mig*” (Bilag 4:7). Vi kan i flæng med dette trække på Goffmans begreber omhandlende *front-* og *backstage*, hvortil vi tolker socialarbejderens professionelle- og personlige rolle som henholdsvis *frontstage* og *backstage*. Når socialarbejderen indtager den professionelle rolle, agerer denne hermed i *frontstage*. Socialarbejderens optræden bærer præg af de normer og værdier, der tillægges professionalismen. Det er ligeledes i denne rolle, at socialarbejderen forsøger at styre hvilken opfattelse barnet får af dem og udøver *indtryksstyring* (Goffman 2014:24). Der er tillagt nogle specifikke normer, forventninger og værdier til den professionelle rolle, hvorfor socialarbejderen vil agere ud fra disse. Når socialarbejderen befinder sig i *frontstage*, vil de derfor udvise en form for professionalisme, hvor faglighed, professionel udstråling og ansvarlighed er styrende signaler (Bilag 7:11, Bilag 10:3, Bilag 2:6). Derimod tolker vi den personlige rolle, som værende når socialarbejderen befinder sig i *backstage*. Socialarbejderen optræder som sig selv og der opretholdes ikke en specifik facade, men dennes følelser og personlighed får lov til, at komme til udtryk i interaktionen med barnet (Hutchinson & Oltedal 2019:107). Dette ses eksempelvis når socialarbejderne i interaktionen med barnet italesætter, at de bliver berørte af deres fortællinger og får tåre i øjnene (Bilag 10:4, Bilag 9:10, Bilag 7:5-6). Her fremtræder kompleksiteten i det sociale arbejde, da det kan være svært at finde en balancegang mellem den professionelle- og personlige rolle. Socialarbejderne giver udtryk for, at det kan være hæmmende for relationen hvis de er *for* professionelle, men ligeledes hvis de er *for* personlige.

På trods af, at det sociale arbejde er baseret på et fagligt, professionelt grundlag, så er det ligeledes påvirket af den personlige stil, som socialarbejderne besidder. Hertil fortæller Sofia:

“(...) det handler også rigtig meget om personlig stil. Altså hvis du spørger mig sådan helt... jeg tænker at du kan møde mange forskellige psykologer, så selvom man har en bestemt type uddannelse - eller socialrådgiver for den sags skyld, når vi lige snakker indenfor det her felt, og der har man jo helt forskellige personligheds stile ind i det. Så jeg mener også, at det er også en grundlæggende måde at tilgå mennesker og være i samværet med andre mennesker på, der er afgørende” (Bilag 6:2)

I citatet giver Sofia udtryk for, at den personlige stil, altså *en grundlæggende måde at tilgå mennesker og være i samværet med andre på*, er en betingelse for at kunne arbejde i dette felt. Det handler ikke blot om sin fagprofessionelle baggrund, men også om hvilke værdier, holdninger og personlighed den enkelte socialarbejder besidder. Dette understøttes af Sanne, der betoner hvorledes hun i arbejdet inddrager hendes personlighed (Bilag 4:4-5). At være socialarbejder indbefatter hermed også, at denne har en bestemt personlighed eller personlig stil. Dertil fortæller Nora hvordan hendes psykofaglige viden favner hendes måde at være menneske på, da det er det menneskesyn hun besidder samt den måde hun tilgår verden på (Bilag 7:5). Sofia underbygger dette, da hun pointerer: *“vi er vores eget redskab som psykologer”* (Bilag 6:5). Det kan dermed tolkes, at socialarbejderne finder det vanskeligt at skelne mellem den professionelle- og personlige rolle. Hertil udtaler Nora følgende: *“(...) altså som psykolog er det lidt svært at skelne hvornår er jeg psykologen og hvornår er det personen, der er på arbejde, fordi det er jo os selv vi bruger som håndværk eller som redskaber (...)”* (Bilag 7:11). Dette er dog en tematik som går på tværs af faggrupperne. Dette fremtræder da Anna, socialrådgiver, italesætter hvorledes den professionelle- og personlige rolle i arbejdet *“går meget hånd i hånd og nogle gange flyder de måske sammen”* (Bilag 9:10). Her kommer kompleksiteten i det sociale arbejde atter til syne, da det forventes at socialarbejderne formår at navigere mellem de to roller samt vide hvor grænsen går. I relation til dette udtaler Karla:

“Altså det er jo altid en opmærksomhed du skal have. Altså du skal altid have en opmærksom i om man på en eller anden måde får lagt for meget af sig selv i en sag.

Og sådan tænker jeg det er sådan generelt set, når man arbejder med mennesker, du skal altid forsøge at holde dig på den rigtige sti eller hvad man kan sige (...)

(Bilag 11:7)

Karla hentyder således til, at det kræves af den enkelte socialarbejder konstant er opmærksom og reflekterende over sin egen involvering i en sag. Det tolkes, at det til tider kan forekomme udfordrende at opretholde en sund balancegang mellem de to, uden at det ender med at blive *for* distanceret eller derimod *for* involveret. Eksempelvis ses en situation, hvor en socialarbejder bliver *for* involveret i Bettys fortælling:

"(...) Og nu er det her off the records for mig jo, så jeg kan godt sige at i sådan en sag som den her, der har jeg faktisk valgt at tilbyde moderen gåture privat, uden betaling. Men for at støtte op om den familie, fordi at jeg kan se, at hvis jeg slap mit arbejde der og jeg ikke kan komme igennem med, at få bevilliget mere - så er de lidt lost" (Bilag 8:5)

Det ses tydeligt hvordan Betty ikke formår at opretholde en sund balancegang og hermed krydser en grænse og bliver *for* personlig i relationen. Hun lader egne følelser, værdier og personlige egenskaber dominere. Dette anser vi som værende problematisk, da Betty lader sig rive med af de følelsesmæssige reaktioner, hvoraf kompleksiteten af at balancere mellem de to roller; *professionel og personlig* optræder. Hermed kan det udledes at socialarbejderen skal gøre en indsats for at grænsesætte sig i udførelsen af det sociale arbejde med målgruppen, således egne følelser, værdier og personlige egenskaber ikke overskygger den professionelle rolle.

6.2.3 Et breaking point

Under kodningen af vores interviews med socialarbejderne fremkommer yderligere eksplorative elementer; *udbrændthed og sekundær traumatisering*, som konsekvenser af følelsesarbejdet. Vi finder det derfor nærliggende at dykke ned i disse, og skitsere hvordan udbrændthed og sekundær traumatisering kommer til udtryk hos socialarbejderne og hvilken betydning disse har for udførelsen af det sociale arbejde.

Socialarbejderne erfarer, at sekundær traumatisering og udbrændthed har en væsentlig betydning i arbejdet med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb. Katrine forklarer følgende:

"(...) det her med, at når man er med børn der er i så meget lidelse - hvordan kan man så både være der, og være vældig autentisk over for barnet og samtidig også passe rigtig godt på sig selv undervejs, så man ikke bliver udbrændt (...)" (Bilag 5:5)

I det sociale arbejde med *børn der er i så meget lidelse*, opfatter vi at det er en forudsætning for at arbejde med målgruppen, at de beskytter og skåner sig selv, for ikke at udvikle udbrændthed og sekundær traumatisering. I et arbejds perspektiv henviser udbrændthed til udmattelse, kynisme eller ligegyldighed, hvorimod sekundær traumatisering refererer til invaderende erindringer, undgåelsesadfærd og hypervagtsomhed, der udspringer af indirekte eksponering for traumatiske hændelser (Vang 2020:2). Socialarbejderne er opmærksomme på, at disse udspiller sig i praksis. I ovenstående analyseafsnit udgør organisatoriske vilkår, herunder supervision og kollegial sparring en central betydning for, at de kan ventilere og håndtere de følelsesmæssige reaktioner. Disse vilkår fremtræder således også i forebyggelsen af udbrændthed og sekundær traumatisering, hvortil Nora fortæller:

"Jeg vil sige vores arbejdsplads er meget bygget op på den her forståelse af, at vi arbejder i et hårdt felt, så sådan noget med medarbejdertrivsel og egenomsorg, kollegial støtte, supervision og sådan noget, det er et stort fokus i organisationen og det har en enorm positiv indvirkning på mit arbejde (...)" (Bilag 7:7)

Et organisatorisk fokus på at forebygge sekundær traumatisering og udbrændthed viser sig i ovenstående citat, at have en positiv indvirkning på Nora. På trods af en særlig opmærksomhed på forebyggelse af udbrændthed og sekundær traumatisering finder vi undervejs i kodningsprocessen fortsat tegn og symptomer på disse tilstande hos socialarbejderne. Dette kommer til udtryk hos Anna:

"(...) har vi egentlig en udløbsdato? Det er der jo ikke sådan et klar svar på, men jeg tænker det er noget man hele tiden må være sig selv bevidst. Vi må ikke blive forrådt, og vi må ikke blive berøringsangst og vi må ikke blive trætte og irriteret på børnene (...)" (Bilag 9:6-7)

Det tolkes, at socialarbejderne kan være nødsaget til undertrykke deres følelser, da de er underlagt forventninger og krav til, hvordan de skal agere indenfor dette felt. Eksisterende forskning skitserer, at der opstilles to grundlæggende krav til socialarbejderne. De skal være i stand til at håndtere børnenes livshistorier og fortsat udføre deres arbejde fagligt forsvarligt, på trods af de følelsesmæssige reaktioner der vækkes (Vang 2020:2). Uddraget fra interviewet med Anna giver os en forståelse for, hvilken betydning det kan have for socialarbejderne, at de er pålagt disse forventninger og krav til, hvordan de skal begå sig. Dette anses som værende problematisk, da socialarbejderne kan være nødsaget til at undertrykke deres følelser; *vi må ikke blive forrådt, vi må ikke blive berøringsangste, vi må ikke blive trætte og irriteret på børnene*, for at agere professionelt og efterleve de opstillede krav. Optræder disse følelser hos socialarbejderne er det et krav om at være bevidste om følelsernes indvirkning på deres arbejde og disse skal altså håndteres (Vang 2020:2). Dermed kan det udledes, at der sker et clash mellem kravene til socialarbejderne og hvad der i realiteten udspiller sig. Undertrykkes følelsesmæssige reaktioner vil socialarbejderne ikke være i stand til at konfrontere følelserne og reflektere over deres indvirkning på arbejdet. Dermed kan socialarbejderne ikke håndtere deres følelsesmæssige reaktioner, hvis ikke de erkender deres eksistens, som kan medvirke til at øge risikoen for udvikling af udbrændthed og sekundær traumatisering. Dette kan få betydning for måden hvorpå det sociale arbejde udføres, herunder at tilgodese barnets behov og forstå hvordan barnet finder mening i dets verden (Vang 2020:2). I forlængelse heraf forklarer Sofia:

"(...) Og se mennesker der lider og se dem på daglig basis og hele tiden... det kræver nogle helt bestemte opmærksomheder. Så noget af det, der er enormt vigtigt det er, at du går ind og registrere; hvad gør det ved dig? For ellers så er det, at der kan begynde at ske parallelprocesser, jeg begynder selv og udspille måske nogle af de traumer, så jeg begynder at udvise undvigelsesadfærd, undertrykke mine egne følelser, ikke snakke så meget om det - eller omvendt, bliver overinvolveret eller ekstra vagtsom eller sådan. Så det

er simpelthen det, der kan ske, så derfor er det rigtig vigtigt og også kigge på dine egne reaktioner i det” (Bilag 6:13)

Citatet illustrerer vigtigheden af at *mærke sig selv*, som vi i analysedel 1 har sammensat med mentaliseringsbegrebet. Dette gør sig fortsat gældende i forhold til at forebygge sekundær traumatisering og udbrændthed. Ved at socialarbejderen er reflekterende og opmærksom på sine mentale tilstande, herunder egne følelser, kan dette bidrage til, at socialarbejderen bliver bevidst om følelsernes indvirkning på arbejdet. Dog tolker vi i Sofias fortælling, at konsekvenserne af ikke at kunne håndtere følelsesmæssige reaktioner kan medføre tegn og symptomer på sekundær traumatisering; *undvigelsesadfærd* og *ekstra vagtsom*, som undergår betegnelsen hypervagtsomhed (Vang 2020:2). Med afsæt i interaktionismen skal socialarbejderen bestræbe sig på, hvordan situationen opleves for barnet, for netop at kunne afgøre, hvad der skal forsøges ændres (Hutchinson & Oltedal 2019:102). Vi fortolker altså, at en undvigende adfærd og ekstra vagtsomhed hæmmer socialarbejderen i at være åben og nysgerrig på barnets livsverden. Dette kan bevirke til at det er vanskeligt at opbygge en *arbejdsrelation* med barnet. Elementer for at opbygge arbejdsrelationen; *forståelse, tillid og omsorg* vil ikke være fremherskende i relationen, grundet den undvigende adfærd. Derudover kan overinvolvering og hypervagtsomhed påvirke opbygningen af *arbejdsrelationen* i den forstand, at socialarbejderen kan presse sig på barnet, hvilket kan medføre barnet ikke oplever tilliden til at indvillige socialarbejderen i sine tanker, følelser og oplevelser. Dette bliver altså et modstykke til interaktionismen (Hutchinson & Oltedal 2019:134). Dermed kan tegn på sekundær traumatisering medvirke til, at socialarbejderen ikke kan udføre sit arbejde tilstrækkeligt med at se barnets behov og hjælpe denne, hvilket er modstridende det krav socialarbejdere indenfor feltet pålægges (Vang 2020:2). Det kan altså tolkes, at der er uoverensstemmelse mellem forventningerne og kravene til socialarbejderne og det der reelt sker i praksis. Oplever socialarbejderne forholdet mellem de opstillede krav og de ressourcer socialarbejderne har til rådighed ikke stemmer overens, kan dette bevirke til, at socialarbejderne oplever sig udbrændte (Vang 2020:2). I empirien fremkommer dette som en vanskelighed at navigere mellem;

håndtering af det følelsesmæssige arbejde samtidig med at arbejde fagligt forsvarligt, herunder professionelt. Dertil udtrykker Nora:

“(...) Den sag bliver givet videre til en anden, fordi jeg har selv børn derhjemme på samme alder og det skaber for mange... Det kan jeg ikke være i. Det påvirker min relation til det barn i forhold til at være professionel, men det påvirker også mit hjemmeliv (...)” (Bilag 7:8)

I forlængelse heraf kan to pointer tilskrives. På den ene side kan det følelsesmæssige arbejde påvirke Nora i den forstand, at hun er nødsaget til at fralægge sig sager i hendes arbejde, for at håndtere disse fagligt forsvarligt. Denne form for grænsesætning illustrerer Noras mentaliseringsgrad, eftersom hun er bevidst om hvordan egne tanker og følelser har indflydelse på arbejdet. Dette kan altså fremme hendes måde at udføre det sociale arbejde på. På den anden side kan følelsesarbejdet påvirke relationen med barnet, hvis der drages paralleller til eget privatliv, hvilket kan hæmme det sociale arbejde, som Nora er forpligtet til at udføre. Sofia deler samme erfaring, hvortil hun betoner:

“(...) jeg har indgået en aftale med min leder om, at jeg ikke udreder børn under 4 år, fordi at jeg simpelthen bliver for følelsesmæssigt påvirket af det (...) Så man kan sige, det der med man kan nogle gange have en tanke om, jamen man skal være af en vis ballast eller man skal kunne noget, der tror jeg mere at jeg vil omformulere den og sige; vi har alle et breaking point (...)” (Bilag 6:13)

Det kan hermed udledes, at socialarbejdernes privatliv har indvirkning på måden hvorpå de kan begå sig på feltet, hvoraf børnenes alder har en betydning for hvilke sager de kan påtage sig. Socialarbejdernes erkendelse af *jeg ikke udreder børn under 4 år* udspringer af erfaringer på feltet, da de tidligere har haft kontakt med børn på samme alder som deres egne børn. De følelsesmæssige reaktioner der fremkommer derved erkendes gennem socialarbejdernes mentaliseringsevne, herunder at *mærke sig selv*. Socialarbejdere har altså forskellige *breaking points*, hvorfor det kan være omfattende, hvad den enkelte

vægter i forebyggelse af udbrændthed og sekundær traumatisering. Som afsluttende bemærkning nævner flere socialarbejdere *mening* i forlængelse med udbrændthed og sekundær traumatisering, hvortil Nora nævner: “(...) *Det er jo en af de store beskyttende faktorer i forhold til at udvikle sekundær traumatisering i det her, at føle man kan finde en mening i det man laver (...)*” (Bilag 7:13-14). Mening har således en betydning for graden af hvorvidt socialarbejderne udvikler udbrændthed og sekundær traumatisering. Dette understøttes yderligere af Sofia, da hun fremhæver:

“(...) hvis meningsfuldheden med det man laver ryger, så er det at vi i meget, meget større grad er udsat... altså kan traumatiseres af de børn vi ser. Hvis jeg lige pludselig begynder at tænke; “det er jo ligemeget. Jeg hjælper jo alligevel ikke de her børn”. Så vil jeg være meget... i meget højere grad være i risiko for at brænde ud” (Bilag 6:13)

Mening kan tolkes som værende et element, der bidrager til at motivere og fastholde socialarbejdere til at arbejde fagligt forsvarligt, herunder agere professionelt. Et væsentligt kendetegn ved den interaktionistiske tilgang er *mening*. Mennesket vil forsøge at bringe sig ud af meningsløse oplevelser, hvilket er en strategi for at reducere det problematiske i konkrete oplevelser (Hutchinson & Oltedal 2019:98). Ud fra ovenstående citater kan det tolkes, at socialarbejderne vil forsøge at bringe sig ud af situationen med barnet, hvis der er manglende mening med det arbejde, der skal udføres. Oplever socialarbejderen meningsløshed med sit arbejde, herunder *jeg hjælper jo alligevel ikke de her børn*, kan det få konsekvenser for måden hvorpå socialarbejderen bedst kan hjælpe barnet med seksuelle overgreb. Ifølge interaktionismen er det netop en forudsætning for at udføre det sociale arbejde, at det er meningsfuldt for socialarbejderen at indgå i interaktionen (Hutchinson & Oltedal 2019:93). Det kan hermed udledes, at det har en central betydning for udførelsen af det sociale arbejde, at der fremkommer *mening*.

6.2.4 Delkonklusion

Med udgangspunkt i socialarbejdernes refleksioner forekommer følelsesmæssige reaktioner, der udspringer i interaktionen med barnet. Det påvises, at det følelsesmæssige arbejde har betydning for, hvordan relationen med barnet udspiller sig.

Det anses som værende nødvendigt og gavnligt for relationen og udførelsen af det sociale arbejde, at socialarbejderne håndterer og erkender følelsesmæssige reaktioner. Socialarbejderne påtager og navigerer mellem en professionel- og personlig rolle. Det relationelle arbejde forudsætter at socialarbejderne trækker på professionelle- såvel som personlige kompetencer i interaktionen med barnet. Det er særligt autencitet, forståelse og medmenneskelighed, der bliver centrale i interaktionen. Disse kan være fremmede såvel som hæmmende for udførelsen af det sociale arbejde. Formår socialarbejderen ikke at balancere og navigere i de forskellige roller og skabe en tillidsfuld relation med barnet, hæmmes socialarbejderen i at udføre det sociale arbejde. Modsat kan det fremme arbejdet, hvis socialarbejderen formår at imødekomme dette. Afslutningsvis pointeres det, at det følelsesmæssige arbejde kan resultere i udbrændthed og sekundær traumatisering. Dog kan organisatoriske vilkår; *supervision* og *kollegial sparring* samt *mening* tilskrives som væsentlige elementer i forebyggelsen af udbrændthed og sekundær traumatisering.

7. Konklusion og diskussion

I dette kapitel sammenfattes og diskuteres undersøgelsens resultater. Begyndelsesvist præsenteres empiriske fund, for dernæst at diskutere hvordan disse har sammenhængskraft med at feltet er præget af manglende evidensbaseret viden. Afslutningsvist diskuteres kvalitetskriterier; *generaliserbarhed*, *gyldighed* og *pålidelighed*, hvortil vi inddrager og reflekterer over vores metodiske, teoretiske samt videnskabsteoretiske position.

Vi har i dette speciale udarbejdet en kvalitativ undersøgelse, der er baseret på 10 individuelle interviews. Formålet er at belyse, hvad der fremmer og hæmmer det sociale arbejde med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer. Specialets erkendelsesinteresse udspringer på baggrund af, at emnet om seksuelle overgreb mod børn af nære relationer er præget af manglende evidensbaseret forskning. Vi har derfor været interesseret i at opnå indsigt i, hvad der udspiller sig i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet, for hermed at undersøge hvad der er årsagen til, at feltet er præget af manglende evidensbaseret viden.

7.1 Specialets empiriske fund

Den empiriske analyse af socialarbejdernes refleksioner og erfaringer viser samlet set at det sociale arbejde med målgruppen; børn, der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer, er karakteriseret af et relationelt arbejde. Socialarbejderne tillægger relationen en kerneværdi, hvoraf det relationelle arbejde tager udgangspunkt i den interaktionistiske tilgang. Derfor anser vi det som værende vanskeligt at udforme en bestemt evidensbaseret tilgang på området, når empiriske fund viser det sociale arbejdes praksis med målgruppen er betinget af et relationelt arbejde. I problemfeltet skitseres at feltet er præget af manglende evidensbaseret viden om, hvad der virker bedst til at behandle børn og ikke mindst om, hvordan socialarbejdere navigerer og håndterer at arbejde med målgruppen. Vi antager hermed, at der er sammenhængskraft mellem manglende evidensbaseret viden og det relationelle arbejde. På baggrund af dette er det interessant at diskutere hvorvidt den manglende viden skyldes, at det er et komplekst område, som bygger på det relationelle arbejde.

Analysen viser, at socialarbejderne inddrager personlige elementer i deres arbejde med børnene. Interaktionen påvirkes af socialarbejdernes personlige egenskaber, værdier og holdninger. Det fremgår at egenskaber såsom åbenhed, nysgerrighed, tilgængelighed, afstemning og spejling er medvirkende til at fremme socialarbejdernes arbejde med målgruppen. Disse egenskaber fremmer måden hvorpå socialarbejderen kan etablere en arbejdsrelation til barnet. I sammenhæng med dette fund, finder vi det væsentligt at diskutere i hvor høj grad det sociale arbejde med børn der har været udsat for seksuelle overgreb, bør bygge på et evidensbaseret metodisk fundament. På baggrund af vores empiriske fund, stiller vi os hermed kritiske over nødvendigheden af at virkeligheden skal betragtes som værende evident, eller om der bør være en revurdering af den dominerende efterspørgsel på evidensbaseret viden i socialt arbejde. En efterspørgsel som ligeledes skyldes et ønske om, at indsats og tilgange tilrettelægges efter bestemte anvisninger og såkaldte manualer (Løvstad 2020:61). Der hersker altså en forventning om, at evidensbaseret viden er ensbetydende med at sikre kvaliteten af det sociale arbejde der udføres, da det menes at bidrage med en indsigt i, hvilken tilgang der bør anses som værende 'den bedste' (Løvstad 2020:61). Dette står dog i modsætning til vores empiriske fund, hvori det dokumenteres, at det sociale arbejde der udføres bør baseres på *subjekt møder subjekt*. Deri forudsætter, at det sociale arbejde retter sig mod et

individualiseret forløb, hvor forståelse og afstemning af det enkelte barn udgør en væsentlig del. Dette er således ensbetydende med, at der ikke kan udformes en bestemt tilgang eller facitliste til, hvordan det sociale arbejde skal udføres, da det er baseret og opbygget ud fra relationelle betingelser. Vi antager hermed, at det vil være vanskeligt at basere en praksis på evidensbaseret viden, når det sociale arbejde er karakteriseret af at imødekomme det enkelte individ, dets behov og livsverden. Dog er det fortsat en nødvendighed, at det sociale arbejde læner sig op ad systematisk og evidensbaseret viden. Betydningen af evidensbaseret viden skal således heller ikke negligeres og nedtones, men ud fra vores empiriske analyse er vi af den overbevisning, at feltet i for høj grad er omfattet af relationelle og følelsesmæssige betingelser. Det relationelle bør derfor indtænkes som indgangsvinklen til at udforme evidensbaseret viden på området.

Endvidere konkluderes at barnets manglende tillid til voksne, som følge af seksuelle overgreb, udgør en central betydning for, hvorvidt barnet indgår aktivt i interaktionen med socialarbejderen og ikke mindst for relationsopbygningen. Den ideelle relation defineres dermed som "den gode relation", der udelukkende etableres ved at barnet oplever, at der er en tryk og tillidsfuld relation til socialarbejderen. Derigennem er det muligt at opnå forståelse og indsigt i barnets livsverden, hvilket fremmer udførelsen af det sociale arbejde, blandt andet at kortlægge barnets behov for hjælp. Måden hvorpå det sociale arbejde udføres er betinget af de kompetencer og evner socialarbejderen besidder, til at etablere en tryk og tillidsfuld relation. Relationen mellem socialarbejderen og barnet bliver hermed essentielt for at socialarbejderen kan udføre det sociale arbejde. Dog finder vi modstridende elementer i henhold til hvorvidt det er muligt at opbygge en relation, når det sociale arbejde er baseret på socialarbejderne er underlagt et *hurtig ind og hurtig ud princip*.

Ved brug af Scheffs socialpsykologiske perspektiver har vi fået indblik i, hvordan skam udspiller sig i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet. Det konkluderes, at tabuisering, berøringsangst og særligt skam optræder i relationen mellem socialarbejderne og barnet. Disse hæmmer socialarbejderen i at italesætte seksuelle overgreb og overvinde egne personlige grænser samt arbejdsrelationen til barnet. Dette er medvirkende til at hæmme udførelsen af det sociale arbejde, da socialarbejderne grundet skam, tabuisering og berøringsangst påvirkes til at skabe forståelse og indblik i

barnets livsverden. Dog fremmes det sociale arbejde ved at socialarbejderen overvinder personlige grænser og formår at skabe et trygt rum for barnet, således der kan tales frit og åbent om seksuelle overgreb. I forlængelse heraf påvises, at det sociale arbejde med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb, fordrer at socialarbejderne har en udbredt grad af *mentaliseringssevne*, der omfatter en særlig opmærksomhed på egne og andres mentale tilstande. Derigennem fremmes socialarbejderens mulighed for at udføre det sociale arbejde bestående af en udredning, - håndtering- og behandlingsproces.

På baggrund af analytiske fund finder vi hermed frem til, at det er umuligt at løsrive sig fra følelsesmæssige aspekter i det sociale arbejdes praksis med målgruppen, da socialarbejdernes egne personlige værdier, holdninger og egenskaber spiller ind i interaktionen. Følelsesarbejde anses ikke som et metodisk begreb indenfor socialt arbejde. Dog kan det ikke benægtes at det netop spiller en væsentlig rolle i relationsdannelsen og i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet. Vanskeligheden af at udforme evidensbaseret viden inden for feltet skal i vores optik ses i lyset af, det sociale arbejde er omfattet følelsesmæssige dynamikker. Det fastslås, at det er umuligt at adskille en personlig og professionel tilgang, da de komplementærer hinanden. Komplexiteten af det sociale opstår hermed, da socialarbejderne skal være i stand til balancere mellem at være personlig og professionel. I denne sammenhæng konkluderes, at socialarbejderne indtræder og navigerer i forskellige roller, herunder at være professionel og personlig. Som følge heraf har vi gennem vores teoretiske afsæt med Goffmans dramaturgisk perspektiv haft mulighed for at indfange, hvilke roller der udspiller sig i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet. I analysen dokumenteres, at socialarbejderen kontrollerer, hvilke indtryk barnet skal have af socialarbejderen, da følelsesmæssige dynamikker fremtræder i interaktionen. Yderligere viser analysen, at socialarbejderen indtager den professionelle rolle, når faglighed, professionel udstråling og ansvarlighed skal være styrende i interaktionen med barnet. Modsætningsvis optræder socialarbejderen i den personlige rolle, når socialarbejderen uagtet lader følelser og personlige sider komme til overfladen i interaktionen. På baggrund af disse fund kan vi hermed konkludere, at interaktionen mellem socialarbejderen og barnet er karakteriseret af, at der udspiller sig forskellige roller, som socialarbejderen påtager sig for at opbygge og opretholde relationen med barnet. Ikke mindst udspiller disse roller sig i forlængelse med nødvendigheden af, at

socialarbejderen er i stand til at skåne/beskytte sig selv, for netop at håndtere de følelsesmæssige reaktioner. Dette har en fremmede effekt for udførelsen af det sociale arbejde, således socialarbejderen ikke lader sig rive med af de følelsesmæssige dynamikker, der udløses i interaktionen med barnet.

Som afslutning heraf viser analysen, at socialarbejderen er i risiko for at udvikle udbrændthed og sekundær traumatisering, da relationelle og følelsesmæssige aspekter får en fremtrædende rolle i praksis. Det sociale arbejde hæmmes hermed, hvis socialarbejderen ikke formår at mestre håndteringen af følelsesarbejdet. Det konkluderes på baggrund heraf, at organisatoriske vilkår; *supervision og kollegial sparring* har en fremmede effekt i henhold til, at håndtere det følelsesmæssige arbejde samt forebygge udbrændthed og sekundær traumatisering. Hermed anser vi det som værende nødvendigt at fremhæve udfordringerne på feltet, forbundet med manglende evidensbaseret viden, nærmere bør rette sig mod at kvalificere socialarbejdernes relationelle arbejde med børnene. Ud fra vores empiriske analyse bliver der skabt indblik i det relationelles betydning for udførelsen af det sociale arbejde. Med afsæt deri antager vi, at problematikken ikke nødvendigvis er forbundet med et behov for at udvikle evidensbaseret viden i henhold til, hvad der virker bedst af behandlings- og metodiske tilgange. Derimod bør der nærmere udformes evidensbaseret viden om, hvordan socialarbejderne kvalificeres til at være i interaktionen med barnet, således der ikke opstår et socialt brud. Dette er forbundet med det sociale arbejde særligt er domineret af relationelle- og ikke mindst følelsesmæssige aspekter. Ved at kvalificere socialarbejderne gennem evidensbaseret viden, antager vi, at socialarbejderne formår at danne og opretholde en tillidsfuld relation til barnet, hvilket er alfa omega i udredning-, håndtering-, og behandlingsprocessen af barnet. I problemfeltet skitseres, at der ikke er konkret viden om hvordan socialarbejderne navigerer og håndterer at arbejde med målgruppen. Vi formoder hermed det vil være fordelagtigt og gavnligt for socialarbejderne, at der udformes viden om hvordan de kan klæde sig på til at begå sig i dette felt. Dette antager vi således kan kvalitetssikre måden hvorpå socialarbejderne kan være i det relationelle arbejde og håndtere følelsesarbejdet. Ligeledes formoder vi at det vil resultere i, socialarbejderne får kvalificerede kompetencer til at indgå i en sund og balanceret relation med barnet, der kan medvirke til at elementer såsom udbrændthed

og sekundær traumatisering forebygges. Hermed vil der være større sandsynlighed for at socialarbejderne ikke har en udløbsdato.

7.2 Kvalitetskriterernes betydning

Specialets ovenstående konklusioner bør sammenholdes med vores hermeneutiske videnskabsteoretiske position, da dette har afgørende betydning for hvilken form for konklusion specialet afslutningsvist kan drage. I sammenhæng med at vurdere specialets konklusioner er det relevant at diskutere, hvorvidt og i hvilken grad disse imødekommer forskningskriterierne; *validitet, generaliserbarhed og pålidelighed*.

På baggrund af vores videnskabsteoretiske afsæt er vi opmærksomme på, at dette forudsætter vi ikke er i stand til at drage endegyldige konklusioner. Vi forstår viden som en vedvarende proces, hvortil der ikke eksisterer en definitiv afslutning, eller med andre ord *sandhed* (Andersen & Koch 2015:220). Derfor er vi af den overbevisning, at sandhed ikke bør betragtes som en statisk entitet, som kan blive afdækket objektivt en gang for alle (Roald & Køppe 2008:91). På trods af at vores resultater ikke bør anses som værende definitive, mener vi fortsat at specialets konklusioner er medvirkende til at give et dybdegående indblik i, hvad der fremmer og hæmmer det sociale arbejde med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb af nære relationer og hermed bidrager til feltet. Vores hermeneutiske forståelse samt metodiske tilgang forudsætter yderligere, at vi har en meningsfortolkende tilgang. Vi indtræder som fortolker, hvorfor udfordringer med subjektiviteten i empiriindsamlingen og analysen kan opstå. Hertil lyder en kritik på, at forskellige forskere vil finde forskellige fortolkninger, hvorfor der stilles spørgsmål ved objektiviteten og dermed pålideligheden af resultaterne (Kvale 2004:207). Denne kritik er forbundet med forståelsen af objektivitet, hvor der kun findes én mening og én sandhed, hvilket står i modsætning til den hermeneutiske tilgang der fordrer en legitim mangfoldig fortolkning (Kvale 2004:207). Qua vores videnskabsteoretiske afsæt accepterer vi således princippet om en legitim mangfoldighed af fortolkninger i interviewanalyser, hvorfor det bliver meningsløst at stille strenge krav om fortolkerkonsensus (Kvale 2004:208). Derimod har vi bestræbt os på, at være velformuleret i vores dokumentation og de argumenter, der indgår i fortolkningen. Vi har forsøgt at imødekomme pålidelhedsprincippet, herunder at fortolkningen kan efterprøves af andre læsere (Kvale 2004:208). Endvidere har vi for at højne validiteten af

vores analytiske fortolkninger tilstræbt, at være gennemsigtige omkring vores begrundelser for selve fortolkningen. Dette har vi gjort ved at inddrage citater og være eksplicite omkring vores fordomme og forforståelser, da dette ligeledes har været medvirkende til at lave en sammenhængende meningsdannelse og fortolkningsramme (Riis 2005:151,153).

Yderligere er det væsentligt, at vi forholder os til vores metodiske valg, som bygger på en kvalitativ tilgang. Kvalitative studier rummer ofte et betydeligt fortællende element, hvor det virkelige livs kompleksitet, modsigelser og dilemmaer kommer til udtryk (Flyvbjerg 2010:481). Derfor kan det være vanskeligt at reducere fortællingerne til videnskabelige formler og hermed konkludere noget som værende gældende for en større population (Flyvbjerg 2010:481). En kvalitativ metodisk tilgang forudsætter derfor ej en høj generaliserbarhed, herunder at generalisere specialets konklusioner til en større sammenhæng. Dette anses ofte som et kritikpunkt eller en mangel, men det er netop denne detaljerig og dybdegående fortælling, en kvalitativ tilgang forudsætter, som vi anser som værende værdifuld (Roald & Køppe 2008:87-88). Vi stiller os derfor kritiske til, hvorvidt en høj generaliserbarhed altid bør være idealet for succesfuld forskning. Når vi ønsker, at få svar på komplekse sociale problemer, vil vi tendere til at mene det modsatte. Specialets intention har ikke været at imødekomme en høj generaliserbarhed. Vi har derimod haft interesse i at opnå en forståelse af, hvad der udspiller sig i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet, for at skabe indblik i, hvad der fremmer og hæmmer det sociale arbejde. Dette afspejles ligeledes i vores videnskabsteoretiske og metodiske valg og overvejelser, hvor vekselvirkningen mellem dele og helheder er i centrum. Dog vil vi samtidig argumentere for, at brugen af kvalitativ metode ikke afskriver generalisering fuldkommen, men at det blot er andre former for generalisering, som er på spil (Roald & Køppe 2008:94). I relation til denne pointe argumenterer vi for, at vores resultater i højere grad bestræber at opnå *analytisk generaliserbarhed* (Roald & Køppe 2008:95). Denne generaliseringsform beskrives på følgende måde: "*Analytisk generalisering er baseret på eksplicite logiske antagelser gennem hvilke udsagnet kan evalueres i kraft af dets relevans, detaljeniveau, beskrivelses præcision og intersubjektiv konsensus*" (Roald & Køppe 2008:95). Vi har således forsøgt at imødekomme den analytiske generaliserbarhed ved at være detaljerige, understøttende og logiske i vores antagelser. Derudover har vi gennem en veksling mellem eksisterende forskning,

teoretiske perspektiver og vores empiriske fund forsøgt at identificere mønstre og tendenser, som gør sig gældende. Således har vi efterstræbt at undersøge, hvordan elementer fra eksisterende forskning ligeledes udmunder sig i vores empiriske fund, med henblik på at kunne overdrage disse til andre lignende kontekster. Derudover er det væsentligt at pointere, at vores empiri bygger på 10 interviews med socialarbejdere, der arbejder på forskellige børnehuse og i forskellige kommuner. Dette er således medvirkende til at højne vores analytiske generaliserbarhed, da vores empiri er baseret på et bredere grundlag.

I relation til ovenstående diskussion af specialets resultater vil vi afslutningsvist forholde os til den anvendte teori, dens anvendelighed og forklaringskraft. Samlet set stiller vi os kritiske overfor, hvorvidt vi gennem kvalitative interviews har mulighed for at indfange Goffmans teoretiseringer omhandlende, hvad der udspiller sig i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet, heraf *ansigt-til-ansigt*. I og med at vi tager udgangspunkt i et interaktionistisk perspektiv, hvortil vi ønsker at få indsigt i den dramaturgi der udspiller sig, kan det tænkes, at det ville have været fordelagtigt at supplere vores interviews med observationsstudier. Grundet omstændighederne med COVID-19 har dette dog ikke været muligt, hvorfor vi finder det relevant at understrege, at vores empiri udelukkende tager udgangspunkt i socialarbejdernes egne refleksioner, overvejelser og tankeprocesser. Hermed er interaktionen blot belyst fra disse perspektiver og vores resultater skal således ses i lyset af disse. På trods af dette vil vi dog argumentere for, at vi med brugen af kvalitative interviews formår at indfange og fremanalysere det upåagtede i socialarbejderens fortællinger, hvortil socialarbejdernes tolkninger af barnet og de intentioner, de har med deres handlinger fremtræder. Derfor mener vi fortsat, at vi får indsigt i interaktionen mellem socialarbejderen og barnet samt skitsere forskellen på det, der fremtræder og det, der reelt fremtræder (Hutchinson & Oltedal 2019:107).

Yderligere kan det uddrages, at vores adaptive tilgang har vist sig at være fordelagtig i forhold til, at imødekomme problematikker med forklaringskraften af vores deduktive teorier. Vi oplevede blandt andet at der i fortolkningen af vores indsamlet empiri optrådte et følelsesarbejde, hvortil vi vurderede Goffmans teoretiseringer ikke var tilstrækkelige til at analysere og fortolke de elementer, som gjorde sig gældende i socialarbejdernes fortællinger. Vores eksplorative sigte og vekselvirkende tilgang gjorde det derfor muligt,

at supplere vores deduktive teorier med andre teoretiske perspektiver. Dertil Hochschilds forståelse af *følelsesarbejde*, når vi oplevede at der opstod en begrænsning i teoriernes forklaringskraft.

Litteraturliste

A)

Andersen, H. & Koch, L. (2015). Hermeneutik og Fænomenologi. I M, H, Jacobsen., K, Lippert-Rasmussen & P, Nedergaard (Red.), *Videnskabsteori – i statskundskab, sociologi og forvaltning* (s. 205-250). København: Hans Reitzels.

Andersen, S. (2013). *Voksne med senfølger efter seksuelle overgreb. Sociale indsatser, der virker. Aktuel viden om til udvikling og planlægning af den kommunale indsats*. Odense: Socialstyrelsen.

Allen, J, G., Bateman, A., & Fonagy, P. (2010). *Mentalisering i klinisk praksis*. (1. udg.). København: Hans Reitzels.

B)

Bengtsson, T, T., & Mølholt, A. (2020). Anonymisering i kvalitative undersøgelser. I K. E. Petersen & L. Ladefoged (Red.), *Forskning med børn og unge. Etik og etiske dilemmaer* (s. 193-209). København: Hans Reitzels.

Bo, I, G. (2012). Det sociale bånd og følelser i menneskers interaktion - Thomas Scheffs socialpsykologiske perspektiver på stolthed og skam. *Pyske & Logos, 2012* (33), 7-26.

Bo, I, G. (2017). Thomas J. Scheff - skammens mikrosociologi. I I. G. Bo., & M. H. Jacobsen (Red.), *Følelsernes sociologi* (s. 173-199). Hans Reitzels Forlag.

Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (2010). *Kvalitative metoder - en grundbog*. (1. udg.). København: Hans Reitzels.

Bryman, A. (2016). *Social Research Methods: The nature of qualitative research & Interviewing in qualitative research*. Oxford University Press.

Børnerådet (2016). *Håndbog i børneinddragelse*. (1. udg.). Rosendahls.

D)

Danneris, S., & Monrad, M. (2018). Litteraturgennemgang. I S. P. Olesen, & M. Monrad (Red.), *Forskningsmetode i Socialt Arbejde* (s. 61-82). København: Hans Reitzels.

Deloitte. (2019). *Analyse af kommunernes praksis på overgrebsområdet*. Odense: Socialstyrelsen.

E)

Ejrnæs, M. (2017). Tværprofessionelt samarbejde. Begreber og teori. I C, K, Moesby-Jensen (Red.). *Når professioner samarbejder – praksis med udsatte børn og unge* (s. 19-47). København: Samfundslitteratur.

F)

Flyvbjerg, B. (2010). Fem misforståelser om casestudiet. I S. Brinkmann & L. Tanggaard (Red.), *Kvalitative metoder* (s. 463-487). København: Hans Reitzels.

Frandsen, H. (1902). *Almindelig borgerlig Strafferet af 10 Februar 1866*. (3. udg.). København: Th. Linds Efterfølgers Forlag.

G)

Gilje, N. (2017). Hermeneutik - teori og metode. I M. Järvinen & N. Mik-Meyer (Red.), *Kvalitativ analyse. Syv traditioner* (s. 127-152). Hans Reitzels Forlag.

Goffman, E. (2014). *Hverdagslivets rollespil*. (1. udg.). Samfundslitteratur.

H)

Hoeck, I., & Jøker, A. (2019). *Seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark*. LOKK — Landsorganisation af Kvindekrisecentre.

Hutchinson, G, S., & Oltedal, S. (2019). *Teoretiske perspektiver i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels.

Hviid J. M., & Kristiansen, S. (2002). *Erving Goffman - sociologien om det elementære livs sociale former*. København: Hans Reitzels.

Højberg, H. (2018). Hermeneutik. I L. Fuglsang, P. B. Olsen & K. Rasborg (Red.), *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne* (s. 289-325). Samfundslitteratur.

J)

Jacobsen, M. H. (2007). Adaptiv teori - Den tredje vej til viden. I R. Antoft, M. H. Jacobsen, A. Jørgensen & S. Kristiansens (Red.), *Håndværk & Horisonter - Tradition og nytænkning i kvalitativ metode* (s. 249-291). Syddansk Universitetsforlag.

K)

Kristiansen, S. (2017). Fortolkning, forforståelse og den hermeneutiske cirkel. I M. Järvinen & N. Mik-Meyer (Red.), *Kvalitativ analyse - syv traditioner* (s. 153-171). Hans Reitzels Forlag.

Kvale, S. (2004). *Interview*. (1. udg.). København: Hans Reitzels.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Interview - introduktion til et håndværk* (2 udg.). København: Hans Reitzels.

Kvællø, Ø. (2013). *Børn i risiko*. (1. udg.). Forlag: Samfundslitteratur.

Kyed, M. (2017). Arlie R. Hochschild - kommercielt følelsesarbejde, følelsesrelationer og familieliv i en markedstid. I I. G. Bo & M. H. Jacobsen (Red.), *Følelsernes sociologi* (s. 141-170). København: Hans Reitzels.

L)

Layder, D. (1998). The links Between Theory and Research, Towards Adaptive Theory. I *Sociological practice. Linking theory and social research*. SAGE publications.

M)

Moesby-Jensen, C, K., & Nielsen, H, S. (2015). Emotional labor in social workers' practice - Følelsesarbejde i sagsbehandleres praksis. *European Journal of Social Work*, 18 (5), 690-702.

P)

Payne, M. (2005). *Teorier i socialt arbejde*. (1. udg.). København: Hans Reitzels.

R)

Regeringen. (2011). *Handling bag ord - samlet strategi til forebyggelse og bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn*. Rosendahls - Schultz Grafik.

Retsinformation. (1992). *Bekendtgørelse af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (* 1)*. BKI nr 6 af 16/01/1992. Udenrigsministeriet.

Retsinformation. (1997). *Forslag til Lov om ændring af lov om forældremyndighed og samvær (Afskaffelse af revselsesretten)*. Folketinget.

Retsinformation. (2020). *Bekendtgørelse af lov om social service*. LBK. nr. 1287 af 28/08/2020. Social- og Indenrigsministeriet.

Riis, Ole. (2005). *Hvordan kan man interviewe i Samfundsvidenskab i praksis – introduktion til anvendt metode* (s. 149-173). København: Hans Reitzels.

Roald, T., & Køppe, S. (2008). *Generalisering i kvalitative metoder*. Psyke & Logos, 2008, 29, 86-99.

S)

Skytte, M. (2013). Socialt arbejde. I J. Guldager & M. Skytte. (Red.), *Socialt arbejde - teorier og perspektiver*. (1. udg., 2. oplag). København: Akademisk Forlag.

Skytte, M. (2017). Socialt arbejde. I J. Guldager & M. Skytte (Red.), *Socialt arbejde - teorier og perspektiver* (s. 12-52). (2. udg., 1. oplag) København: Akademisk Forlag.

Skytte, M. (2019). Socialt arbejde. I J. Guldager & M. Skytte (Red.), *Socialt arbejde - teorier og perspektiver* (s. 12-52). (2. udg, 2. oplag). København: Akademisk Forlag.

Socialstyrelsen a. (2020). *Målgruppe*. Marts 9, 2020. Hentet fra: <https://vidensportal.dk/temaer/seksuelle-overgreb/malgruppen>

Socialstyrelsen b. (2020). *Definition og lovgivning om seksuelle overgreb mod børn og unge*. Februar 7, 2021. Hentet fra: <https://socialstyrelsen.dk/born/overgreb/seksuelle-og-voldelige-overgreb/seksuelle-overgreb/definition-og-lovgivning-om-seksuelle-overgreb>

Socialstyrelsen c. (2020). *Omfang*. Februar 15, 2021. Hentet fra: <https://vidensportal.dk/temaer/seksuelle-overgreb/omfang>

Socialstyrelsen d. (2020). *Sagsbehandlingsprocessen i sager om overgreb*. April 10, 2021. Hentet fra: <https://vidensportal.dk/temaer/styring-og-sagsbehandling/sagsbehandlingsprocessen>

Socialstyrelsen. (2017). *Barnets Reform*. Februar 7, 2021. Hentet fra: <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/sagsbehandling-born-og-unge/om-sagsbehandling-born-og-unge/barnets-reform>

Socialstyrelsen. (2018). *Materialer og beredskab om overgreb*. Februar 7, 2021. Hentet fra: <https://socialstyrelsen.dk/born/overgreb/materialer-og-redskaber>

Stage, S., Fredberg, C, L., Køningsfeldt, L, H., Andersen, S, S, F., Petersen, M, H., Lykketoft, O. & Birch, S. (2019). *Status 2019. Svigt af børn i Danmark*. Børns Vilkår & TrygFonden.

Strandby, W. M., Hauge, M, A., Christensen, T, E., Nøhr, K., & Rostgaard, T. (2017). *Kortlægning af lovende praksisser på området for overgreb mod børn og unge*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. København.

Sundhed.dk. (2019): *Seksuelle overgreb mod børn*. Marts 15, 2021. Hentet fra: <https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/psyke-hos-boern/sygdomme/socialpaediatrici/seksuelle-overgreb-mod-boern/>

U)

Uggerhøj, L. (2003). Menneskelighed i mødet mellem socialarbejder og klient - ideal eller realitet? I M. Järvinen (Red.), *Det magtfulde møde mellem system og klient* (s. 81-106). Aarhus Universitetsforlag.

v)

Vang, M, L., Løkkegaard, S, S. & Elklit, A. (2020). *Samarbejdet i sager, hvor der er mistanke om vold eller overgreb mod børn og unge. En dokumentanalyse af kommunernes og Børnehus Syds samarbejde om udsatte børn og unge*. Odense: Videnscenter for Psykotraumatologi.

w)

Winther, M, L. (2018). *Dilemmaer og muligheder i kommunale indsatser i sager om vold og seksuelle overgreb mod børn i Danmark*. Fokus på familien 4-2018. Universitetsforlaget. Fagartikel.